

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

België-Belgique
P.B.
9000 Gent 1
3/4568

vrede

verschijnt tweemaandelijks | 47e jaargang | nr.369 | september-oktober 2004

afgiftekantoor 9000 Gent 1

erkenningsnr P 206485

Vrede - Filips Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent

T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be

Internet: www.vrede.be

v.u.: M.De Smet, Val.de Saedeleerstraat 63, 9300 Aalst

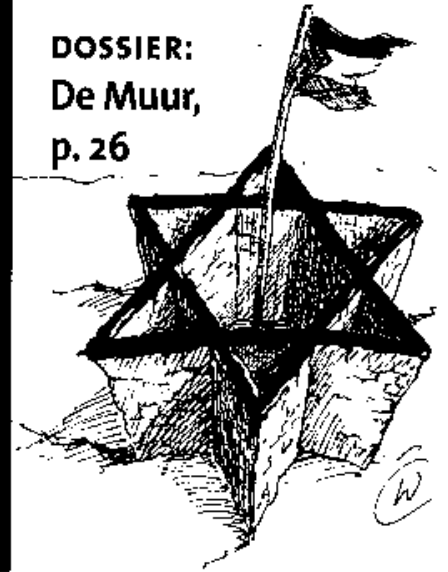
DE SMET MEREL

NIEUWLAND 48

9000 GENT

Vredesweek 2004 – 26 september - 3 oktober

EDITORIAAL	Terreur	3
INTERVIEW	Zochrot	4
	- met Etan Bronstein	
VREDESWEEK	Vrouwen als kracht voor de vrede	7
VERKIEZINGEN USA	- Polemiekk	9
	- De andersglobalistische beweging zal na een eventuele overwinning van Kerry een tandje moeten bijsteken ...	11
LATIJS-AMERIKA	- Venezuela	14
	- Enkele indrukken en bedenkingen bij de Cubareis 2004	42
MIDDEN-ODSTEN	Irak, een soevereine staat?	17
BEWAPENING	- De atoomkrijgers van de 21ste eeuw	20
	- De nucleaire optie	23
	- België en de bom	37
DOSSIER	- "We zijn geen terroristen, ..."	27
	- Folteren is legale praktijk in Israël	29
	- Bedoeïenen slachtoffer van discriminatie	30
	- Landroof in Nazareth - verslag delegatie	32
EUROPESE UNIE	Vernieuwing van de Europese politiek	34
MEDIA	De media: wapen in oorlog of middel voor vrede?	40
GLOBALISERING	- De strijd om de Soedanese olie verpakt	44
	- Waar zijn de bloeiende landschappen gebleven?	45
CULTUUR	Boekbesprekingen	46-48
TWINGISTE EEUW	Sandinistische revolutie	49
VARIA	'Hoezo, gelijke kansen'	51
AGENDA	.....	52
VOOR DE VUIST	KBC bant investeringen in Clusterbommen	54
TE ZOT OM LOS TE LOPEN	.....	56

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

REDACTIE-BEFEER-PUBLICITEIT

Filips Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent
ork 000-0956015-80
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

LEESGELD:

3,47 euro: los nummer
19,83 euro: 6 nummers/jaar
22,31 euro: instellingen met factuur
24,79 euro: Nederland en E.U.
29,75 euro: rest vd wereld
steunabonnement: 30 euro
combinatie-abonnement met vredeschieds:
38 euro
40,5 euro met factuur

ABONNEMENTENDIENST: L. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier
OFFSET DRUK: Neveland, B.W. 9850 Nevele
LAYOUT-CONCEPT: Filip Coopman
TEKENING POSSIE: Walter
FOTO KART: Amerikaanse vredesbeweging

KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, Georges Spriet,
Marie-Jeanne Vanmol, Antoine Uytterhaeghe,
Soetkin Van Muylem

REDACTIELEDEN:

Lucien Bollaert, Tim Bracke, Paula Burghgraeve,
Merei De Smet, Tienke Holvoet, Mohamed
Kabbar, Yordi Lesaffer, Karin Lievens, Francine
Mestrum, Marleen Renders, Peter Schepens,
Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden Bavière,
Wouter De Vriendt, Geert Goeman

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Marc De Smet,
V. de Saedeleerstraat 63, 9300 Aalst

***

De ondertekende artikelen beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.
Overname van artikelen is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentemplaar.

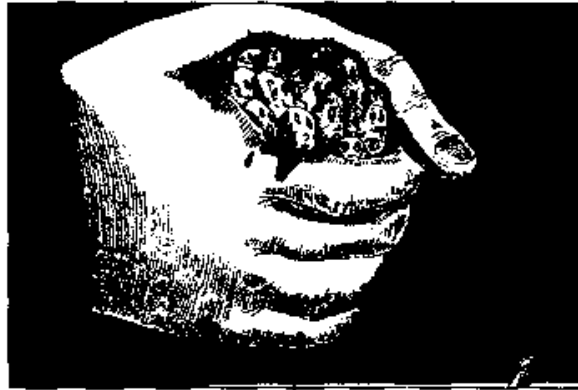
Werkten mee aan dit nummer.

Georges Spriet - Ludo De Brabander - Jessika Devlieghere - Ann Daniëls - Louis Van Geyt - Lode Vanoost - Paul-Emile Dupriet en Katia Nouten - Patrick
Luystermans - Soetkin Van Muylem - Antoine Uytterhaeghe - Michel Chossudovski - Tobias Van Os - Francine Mestrum - Nick Meynen - Toon Mondelaers
- Jürgen Elsassser - Willem De Klerck - Pascal Versaël - Michel Billiau - Christophe Scheïre - Jozef Vandromme.

EDITORIAAL

| Georges Spriet |

TERREUR

Vreselijk. Terroristen gijzelen meer dan duizend mensen in een school, die gevolgen van de opendingsdag van het nieuwe schooljaar. Kinderen worden de inzet van een politieke strijd. Je denkt dan: "Dit kan toch niet anders zijn dan een gruwelijke provocatie van mensen die baat hebben bij een verdere escalatie van de vuile oorlog." Voor veel mensen is deze laatste gijzeling zo gruwelijk omdat ze heel doelbewust kinderen als inzet had gekozen. Maar in ons vorig nummer gaf Marie Jeanne Vanmol haar artikel over Tsjetsjenië deze titel mee: "Ze vermoorden onze kinderen zoals slachtvee, zonder zelfs hun naam te vragen". Kinderen als slachtoffers van terrorisme en antiterrorisme.

Terrorisme. De laatste tijd komt me geregeld een scène uit de film "La bataille d'Alger" voor de geest, waarbij de politieke leider van een verzetscel 's avonds op het dak, een van zijn militanten de mantel uitveegt. De FLN-strijder had namelijk vanuit een ambulance terrasbezoekers met de mitrailleur neergemaaid. De verzetsleider legde uit dat revolutionair geweld verantwoord is omdat het bedoeld is om onderdrukkende machtsstructuren kapot te maken, echte uitbuiters of hun gewapende groepen uit te schakelen. Als andere doelwitten op het programma staan, en het de bedoeling is de brede omgeving waarin de tegenpartij zich beweegt met angst te vervullen, dan wordt de weg van het terrorisme opgegaan, zei hij. Althans, dat is wat ik ervan heb onthouden na die tientallen jaren.

We hebben inderdaad veel te maken met terrorisme. Een studie van professor Coolsaet stelt echter dat we vandaag niet zo spectaculair veel meer terrorisme kennen dan in het verleden. Niet vanwege 'rebellende' groepen, en misschien ook niet meer dan vroeger vanwege overheden, het staatsterrorisme. Het was er vroeger, het is er vandaag; duidelijk en openlijk. Maar dat betekent niet dat we het kunnen aanvaarden, dat we onverschillig kunnen blijven.

Vladimir Poetin en zijn veiligheidsraad kondigden de Russische variatie aan van een preventieve oorlog – weliswaar zonder atoomkracht. Overal ter wereld zal Moskou zich het recht voorbehouden om in te grijpen tegen terroristische dreigingen. De militaristische lijn die geen rekening houdt met mensenlevens, blijft de dominante politiek in het

Kremlin. De bewapeningsindustrie zal er wel bij varen.

Het lijkt bijna ongepast om zwaar in de oppositie te gaan tegen dergelijk antiterrorisme beleid. Maar deze oppositie is absoluut nodig en zal dat helaas nog een tijdje blijven, vrees ik. Een nieuw militair avontuur in Tsjetsjenië zal immers net als de vorige, geen oplossing brengen. Het zal alleen nieuwe

voeding geven voor nieuwe extremisten die bereid zijn hun eigen leven en dat van anderen in de weegschaal te gooien, in de hoop dat de angst, de terreur de tegenpartij tot een nieuwe politiek zal dwingen.

Tsjetsjenië is een ingewikkeld kluitje van verscheidene tegenstellingen die gaan van nationalisme tegenover groter staatsgeheel, nationalistisch separatisme tegenover absolute macht vanuit de elites van het centrum, politiek pluralisme versus repressie, religieus fundamentalisme tegenover burgerlijke instellingen, rechtstaat versus de brute machtsuitoefening van het centrum, lokale economische ontwikkeling versus winstbejag van niet-regionale economische groepen en het geostrategisch belang van de regio. Onderdrukking en geweld houden geen politieke oplossing in voor al deze tegenstellingen.

Het is, denk ik, precies dergelijk gebrek aan politieke perspectieven dat de ware oorzaak is van het terrorisme. Let wel, dit is geen vergoelijking, maar als we niet bereid zijn dieper te zoeken naar de gronden en redenen van het geweld, dat kan ook geen uitweg worden gevonden die minstens rekening houdt met een aantal van de genoemde tegenstellingen. Gebrek aan politieke perspectieven, niet nageleefde akkoorden, en zeker de economische en maatschappelijke (sociaal, cultureel, politieke) uitsluiting vormen de voedingsbodem waarop extremisten die in andere omstandigheden volledig geïsoleerd zouden zijn, nu aanhang weten te vinden. Zelf zodanig dat terreur, banditisme (overvallen, smokkel, ontvoering) door sommige (meerderheid? minderheid?) betrokkenen als de normale en voornaamste strategie wordt aanvaard.

Het failliet van een militaire strategie tegen terrorisme kan niet duidelijker worden aangetoond. Een ander veiligheidsbeleid is dringend nodig.

HERINNER DE NAQBA. INTERVIEW MET ETAN BRONSTEIN

| Ludo De Brabander |

Zochrot is een wat vreemde eend in de Israëlische vredesbeweging. Zochrot bestaat uit een groep van Israëlische activisten die de joodse bevolking wil bewustmaken van de Palestijnse tragedie van 1948. Zij doen dat ondermeer door uitstappen naar de verdwenen dorpen. Etan Bronstein neemt als jood standpunten in die niet evident zijn in Israël. Hij pleit onomwonden voor het recht op terugkeer en voor één staat waar Palestijnen en joden over gelijke rechten beschikken.

Waarom een organisatie als Zochrot?

Etan Bronstein: Zochrot is een organisatie die de Naqba (catastrofe) naar het joods-Israëliësch publiek wil brengen. We weten dat ze niet echt op de hoogte zijn van wat er gebeurd is in 1948. Ik bedoel vanuit het oogpunt van de Palestijnen: de etnische zuivering, de slachtpartijen en de weigering om de vluchtelingen te laten terugkeren. Doordat de joodse geschiedenis dit heeft verdrongen verhindert dit de joden om verantwoordelijkheid te nemen voor wat er gebeurd is. We geloven dat zolang de joden hun verantwoordelijkheid niet nemen er ook geen vrede en vooral verzoening mogelijk is. Het is misschien nog mogelijk om te praten over grenzen of soevereiniteit, maar vrede zal enkel kunnen als de joden toegeven dat ze verkeerd zijn geweest.

Is dat niet schreeuwen in de woestijn? De nieuwe historici die de echte feiten over 1948 hebben beschreven kunnen op weinig begrip rekenen en dan druk ik me nog zacht uit. Het lijkt erop dat de joodse bevolking niets wil horen over de Naqba.

Etan Bronstein: Je hebt in zekere zin gelijk. Maar ook al gaat het vandaag over een moeilijke boodschap, toch constateren we dat er behoorlijk wat joodse Israëliërs willen weten wat er echt gebeurd is. Ook al wil dat niet zeggen dat ze meteen het Palestijnse verhaal aanvaarden, ze doen het ook niet meteen af als propaganda of als antisemitisch. Dat is al heel wat. Wat we niet doen, dat is hoop brengen aan de mensen in onze zoektocht naar de geschiedenis. Het punt is dat de Palestijnen met een danig pijnlijke ervaring

leven, dat we verplicht zijn om te luisteren. Voor hen is dat een morele kwestie. We willen er zijn om te luisteren en te antwoorden. Feit is dat honderden dorpen werden ontruimd en/of vernietigd. En er zijn heel wat vluchtelingen in en vooral buiten Israël. Dat is het drama tot vandaag. Welke oplossing zie je?

We vinden dat de vluchtelingen het recht hebben om terug te keren naar hun thuisland. Oké, we beseffen dat er heel wat praktische problemen aan dat recht verbonden zijn. Veel dorpen zijn van de kaart verdwenen of er wonen joden op de plaats waar vroeger Palestijnen woonden. We willen geen nieuw drama en de huidige bewoners uit hun huizen drijven. Maar er zijn ook veel ontruimde dorpen waar niemand woont en ik zie dus geen enkele reden, behalve ideologische

argumenten, waarom de vluchtelingen niet terug naar hun huizen zouden mogen keren.

In Israël leeft de vrees dat de terugkeer van de vluchtelingen kan leiden tot een situatie waar de joden een minderheid worden. Dat is het einde van de joodse staat wat gelijk staat aan een nachtmerrie.

Etan Bronstein: Eerst en vooral wil ik iets zeggen over die minderheid. We zijn daar misschien nu al niet ver van verwijderd. Behalve de Palestijnse Israëliërs (zo'n 20 % van de bevolking, n.v.d.r.) zijn er nog de vele niet-joodse Russische immigranten. Het probleem is de idee van een zuivere joodse staat. Natuurlijk is het vandaag nu eenmaal zo dat er 6 miljoen joden in Israël wonen en werken en hier willen blijven leven. Er zijn ook de joodse vluchtelingen en problemen op andere plaatsen in de wereld. Goed, dat is waar, maar met of zonder de Palestijnse vluchtelingen moet het concept van de joodse staat veranderen. Ook in een staat waar de joden de meerderheid vormen, moeten de andere minderheden over hun rechten beschikken. Daar gaat democratie over.

Zowel in Israël als in de Palestijnse gebieden zien we een volledige vermenging van de bevolking. Er zijn de Palestijnen in Israël en het groeiend aantal kolonisten in de Palestijnse gebieden. Het wordt alsnog moeilijker om een grens te trekken die het ontstaan kan geven aan twee staten.

Etan Bronstein: Dat klopt. Het idee van twee staten wordt absurd. Voor mij moet er dan ook maar één staat zijn, maar dan een echte democratische staat.

OP STAP MET ZOCHROT

Jessika Devlieghere

...naar Bire'm een van de verwoeste dorpen in de periode 1948-1949.

In Bire'm wachten de bewoners van het dorp na 53 jaar nog steeds op de uitvoering van de beslissing van het Israëliësch Hooggerechtshof die hen het recht op terugkeer verleende naar hun dorp.

We gaan niet alleen, we worden vergezeld door een 15 tal joodse en Palestijnse Israëliërs op de bus. Samen nemen we deel aan een van de activiteiten van Zochrot (een Israëliësch vredesorganisatie - www.nakbainhebrew.org): het bezoeken van de verwoeste dorpen, om dit zoveelste bewust 'vergeten' element in de Israëliësch geschiedenis, onder de aandacht te brengen. Voor Zochrot komt het er in eerste instantie op aan te erkennen wat er in 1948 en 1967 gebeurde, en de bevolking bewust te maken van de gevolgen van deze Nakbah^[1] (de catastrofe) voor de Palestijnse bevolking. Zochrot is overtuigd dat dit de belangrijkste voorwaarde is om tot verzoening en tot een rechtvaardige oplossing te komen.

Bire'm ligt in het Noorden van Israël, in de provincie Safad, vlak bij de Libanese grens. In 1949 kreeg de toenmalige Palestijnse bevolking van Bire'm het bevel het dorp voor twee weken te verlaten. Deze twee weken zouden echter 53 jaar duren ... en het einde is nog niet in zicht.

De reden die het leger in 1949 gaf voor die twee weken was de veiligheid van de bevolking vanwege de aanvallen vanuit Libanon. Wanneer het noordelijke front zou kalmeren kon de bevolking naar hun land terugkeren. De bevolking keerde echter nooit terug. Daar kregen ze van de overheid nooit meer de toelating voor. Wel kwamen er heel wat settlers naar het dorp om de huizen in te nemen. Ontzet bracht de bevolking haar zaak in 1951 voor het Israëliësch Hooggerechtshof. Dat leek begrip op te brengen voor de zaak van de bevolking, maar het leger was het hooggerechtshof voor. In de nasleep van de zaak die de bevolking voor het gerecht bracht trokken de settlers weg uit de huizen en stichtten ze enkele kibboetsen rondom de dorpskern. De Israëliësch overheid nam het land in beslag in 1953. Enkele dagen voor het Hooggerechtshof zich positief uitspreekt in de zaak in het voordeel van de Palestijnen, en het recht op terugkeer erkent, beveelt de overheid de verwoesting van het dorp. Wat overblijft zijn de ruïnes van de kerk, de school, en de vele huizen.

Het gebied dat in 1948 tot Bire'm behoorde had een oppervlakte van 12.250 dunum (1 dunum = 1000 m²). De settlers die de omliggende kibboetsen stichtten neemt op heden 2.000 dunum in beslag. De andere 10.250 dunum bleven braakliggend. En toch krijgt de bevolking tot op heden geen enkele kans op terugkeer.

Maar daar laat de bevolking het niet bij. Ze zijn misschien wel verspreid over het land, - vluchtelingen van Bire'm kwamen in Haifa, in Acre, in Libanon en in een nabijgelegen dorp terecht, maar zijn ze eens zo verenigd in hun overtuiging om hun dorp niet op te geven.

Zó blijven ze hun doden begraven op het kerkhof rond het dorp. Daarnaast brengen ze jaarlijks de kinderen en jongeren van de verjaagde bevolking samen op de site in en rond het dorp en werken ze twee weken aan de herinnering van hun geschiedenis, hun tradities, hun rechten. Maar ze gaan ook de dialoog met de inwoners van de kibboets niet uit de weg.

In 1995 werd het recht op terugkeer zelfs herbevestigd door een ministeriële commissie, maar tot op heden blijven alle uitspraken dode letter. Met onze groep gaan we op bezoek tijdens de eerste dag van het kamp en worden we rondgeleid in het oude dorp, tussen de ruïnes, en op het nog in tact gebleven kerkhof.

Op dat kerkhof belanden we bij een merkwaardig graf, het graf van een oude grootvader van een van de inwoners van het dorp. De kleinkinderen getuigen van de begrafenis. Maar de Israëliësch overheid maakte van het graf een bedevaartplaats voor de Joodse bevolking. Ze beweren dat er in het graf een rabbijn begraven ligt. Van het bestaan van die Rabbijn kan echter niemand getuigen ... En zo probeert Israël beetje bij beetje het geheugen van het Palestijnse volk uit te wissen.

We verlaten het dorp met veel woorden van hoop. De kinderen en jongeren gaan op in hun traditionele dansen en liederen, de dorpspoët reciteert zijn mooiste verzen, 'ooh Bire'm, hoe mooi beh jij, je bomen, de vogels, ... op een dag gaan we terug, op een dag gaan we terug...

[1] In 1948 werden om en bij de 530 Palestijnse dorpen verwoest, wat de bevolking van deze dorpen en vele anderen tot op heden veroorzaakt tot status van vluchtelingen in de bezette gebieden en in de omliggende landen of tot internally displaced people in Israël zelf.

Jessika Devlieghere reisde deze zomer met APP en Vrede naar Israël en Palestina.

Bire'm

Waaruit bestaan de activiteiten van Zochrot?
Etan Bronstein: Centraal staan onze trips naar de sinds 1948 vernietigde dorpen. In de laatste twee jaar hebben we ongeveer vijftien tochten uitstappen ondernomen met telkens ongeveer tachtig tot honderd deelnemers. Tijdens elk bezoek houden we een kleine ceremonie en plaatsen we bordes met daarop de naam en gegevens over het dorp in het Arabisch en het Hebreeuws. We laten de mensen kennis maken met de dorpen zelf. We verspreiden ook kaarten met daarop alle verdwenen dorpen en andere documentatie. Daarnaast houden we voordrachten en verzorgen we studiedagen. Tijdens de dag van de Naqba, nemen we deel aan de marsen voor terugkeer van de vluchtelingen, waarbij we proberen zoveel mogelijk joden te laten deelnemen.

Meer informatie over Zochrot op volgende website: www.nakbainhebrew.org

De Israëlische vredesbeweging

Informatiebrochures nog altijd beschikbaar bij Actie Platform Palestina of Vrede v.z.w.

Israël - Palestina geschiedenis van het conflict

Ludo De Brabander is stafmedewerker van Vrede

VROUWEN ALS KRACHT VOOR DE VREDE

| Ann Daniëls |

In 2003 woedden in de wereld een twintigtal belangrijke gewapende conflicten waarbij minstens 1000 doden vielen per conflict. De meeste van deze oorlogen spelen zich af in arme landen en gebieden waar vrouwen en meisjes nauwelijks rechten hebben, waar geweld op vrouwen en discriminatie van vrouwen en meisjes behoren tot de dagelijkse realiteit, waar hun stemmen in de samenleving niet van tel zijn, waar het vrouwelijke geringschattend wordt afgedaan als minderwaardig, waar vertekende stereotypen van mannelijkheid en mannelijke almacht worden opgehemeld, waar vrouwen en meisjes genegeerd worden en waar enkel mannen en jongens belangrijk zijn.

Oorlog wordt gewoonlijk voorgesteld als een zaak van mannen. Dit is misschien waar voor het slagveld, maar niet voor die plaatsen waar de oorlog het meest wordt gevoeld: aan de basis van de burgersamenleving, in de lokale gemeenschappen en in de gezinnen. In deze context kennen vrouwen als geen ander de tol die oorlogen eisen. Dit hangt samen met de rol, sociale status en maatschappelijke positie van vrouwen in de samenleving. Op lange termijn creëren militarisering en oorlog een cultuur van geweld en van logica van de macht van de sterkste, waardoor vrouwen bijzonder kwetsbaar zijn en waardoor verzoening tussen de strijdende partijen bemoeilijkt wordt.

VROUWEN EN OORLOG

Ongeveer 75% van de vluchtelingen zijn vrouwen en kinderen. Verkrachting wordt in toenemende mate gehanteerd als een oorlogswapen. Door de veranderende aard van oorlogsvoering worden steeds meer burgers in gewapende conflicten en oorlog betrokken. De overgrote meerderheid daarvan zijn vrouwen en kinderen. Men kan dus een 'vervrouwelijking' van de slachtoffers van oorlog vaststellen.

In die omstandigheden trachten vrouwen vanuit hun rol en maatschappelijke positie niet alleen te overleven, maar ook om de burgersamenleving, hun gezinnen en gemeenschappen overeind te houden. Het zijn de vrouwen die gevangen in de oorlog de zorg voor de kinderen en zwakken op zich nemen, die hun kinderen trachten op te voeden en zelfs een toekomst te geven, die initiatieven nemen

om gezondheidsdiensten en onderwijs overeind te houden of te herstellen, die solidariteitsnetwerken opzetten over etnische en culturele barrières heen, die ervoor zorgen dat het leven doorgaat, dat de gemeenschap blijft voortbestaan. In alle oorlogsgebieden verzetten vrouwen zich met de middelen die ze hebben, tegen de oorlog en tegen de logica van de

initiatieven en roept op tot een nauwere betrokkenheid van vrouwen bij de besluitvorming ter zake.

De cultuur van oorlog en geweld kan maar doorbroken worden en vervangen door een cultuur van vrede en geweldloosheid als zowel mannen als vrouwen de handen in elkaar slaan en ieder vanuit hun eigen mogelijkheden samenwerken.

oorlog. Toch wordt aan deze unieke overlevingsstrategie van vrouwen in oorlog doorgaans weinig aandacht besteed. Onterecht, want hierin liggen ook de kernen en de kracht voor verzoening en vrede, voor heropbouw van de samenleving en voor duurzame ontwikkeling. De VN heeft dit goed begrepen en heeft met resolutie 1325 van de Veiligheidsraad de rol van vrouwen in vrede en veiligheid gespecificeerd. De resolutie benadrukt de noodzaak vrouwen te betrekken bij alle vredes-

Een aanpak van de vredesproblematiek rekening houdend met de verschillende rollen van mannen en vrouwen, is meer dan ooit noodzakelijk en wenselijk. Daarom voert de Vlaamse Vredesweek van 24 september tot 3 oktober 2004 campagne met als thema 'Vrouwen als kracht van vrede'.

De Vlaamse Vredesweek eist dat de federale en Vlaamse regering:

- Samen met de parlementsleden en het brede middenveld (vrouwen- en vre-

desbewegingen in het bijzonder) een voortrekkersrol spelen in de toepassing van Resolutie 1325 van de VN door het opstellen van een actieplan en het vrijmaken van extra financiële middelen.

- Concrete maatregelen nemen om de deelname van vrouwen aan het buitenlands beleid, de diplomatieke ver- tegenwoordiging, vredesonderhandelingen en vredesopdrachten te versterken.
- Budgetten vrij maken voor programma's en activiteiten gericht op de speciale noden van vrouwen en mannen in het proces van reïntegratie en heropbouw na een conflict en op de nieuwe rolbeleving en maatschappelijke versterking van vrouwen.
- In het buitenlands, humanitair en ontwikkelingsbeleid steun verlenen aan programma's die inspelen op de (bijzondere) behoeften van vrouwen en meisjes in oorlogssituaties, in vluchtelingenkampen, in situaties van heropbouw en stabilisatie van de samenleving.

Tot slot roept de Vlaamse vredesweek ook alle steden en gemeenten op om aandacht te besteden aan de specifieke behoeften van vrouwen en meisjes in het kader van hun internationaal beleid, en de initiatieven die zij ter zake nemen.

Ann Daniëls is coördinatrice van de Vlaamse Vredesweek

VREDESWEEK

Startmoment in Antwerpen - voetbalmach vrouwenploeg en Bekende Vredesactivisten
Op vrijdag 24 september wordt om 17u het startschot van de Vlaamse Vredesweek gegeven op De Wapper in Antwerpen.

Gans de week zijn er acties in verschillende Vlaamse steden.

Info op www.vredesweek.be of 03 225 10 00

CONFERENTIE: VROUWEN, OORLOG EN VREDE

EGMONTPALEIS ZAVEL 8
1000 BRUSSEL
DINSDAG 28 SEPTEMBER 2004
08.45U - 16.30U

Organisatie: Vrouwenraad i.s.m. Commissie Vrouwen en Ontwikkeling
Inschrijven en info: Vrouwenraad - tel. 02/229 38 19

(vooraf inschrijven is verplicht en ten laatste op 17 september 2004)

Inkom: gratis

programma:

Inleidingen door Dyan Mazurana (VS) en Ellen Johnson-Sirleaf (Liberia)
Getuigenissen door Dina Naseer (Palestina), Elise Muhimuzi Kindja (RD Congo), Jacqueline Rusilbya (Rwanda) en Marguerite Barankitse (Burundi)

Op 31 oktober 2000 nam de VN-Veilighedsraad Resolutie 1325 aan over 'vrouwen, oorlog en vrede'. Deze resolutie definieert de rol en noodzaak van vrouwen in vredesonderhandelingen en de heropbouw van de samenleving.

De conferentie wil informeren over het belang en de mogelijkheden van Resolutie 1325 als beleidsinstrument voor vredesopbouw, gendergelijkheid en duurzame ontwikkeling, maar ook focussen op praktische obstakels voor

de uitvoering ervan op het terrein en op enkele 'models of good practices'.

Gerenommeerde experts, (sterke) vrouwen uit het Zuiden zullen getuigen over hun ervaring op het terrein.

Op deze manier willen we een direct verband leggen met het Belgische ontwikkelingsbeleid en buitenlands beleid en concrete genderbewuste beleidsaanbevelingen formuleren.

De conferentie kadert in de Vlaamse Vredesweek 2004.

VREDESMARS OP ZONDAG 3 OKTOBER 2004

Op 3 oktober organiseren we in Brussel een feestelijke vredesmars om aan onze Vlaamse en federale politici duidelijk te maken dat resolutie 1325 van onder het stof moet en in beleid omgezet. Wij verklaren samen de vrede om vrouwen als kracht voor vrede in de kijker te plaatsen!

We verzamelen vanaf 13u aan het Noordstation in Brussel om vanaf 14u richting Zuidstation te wandelen onder leiding van fanfares en circusartiesten. Op het eindpunt kan je je puzzelstukken bij passen in de vredesverklaring en wacht een heus vredesconcert. Daar zal onze gespecialiseerde jury ook bekend maken wie de prijs wint voor de mooiste spandoek en de origineelste act. Onze politieke meters en bekende vredesactivisten zullen van de partij zijn en je kan ook de woonwagens van het startmoment bezoeken. Het zal leuk zijn voor jong en oud dus zorg dat je er zeker bij bent op hét vredesfeest van het jaar!

POLEMIEK

Het gebeurt niet zo schrikkelijk veel in dit blad dat je als lezer echt tegengestelde meningen voorgeschoteld krijgt in de bijdragen die we presenteren. Maar discussie is in politiek essentieel. In voorbije nummers kregen we artikels over de VS-verkiezingen die vooral uitgaan van het feit dat zowel G.W.Bush als J.F. Kerry beheerders van hetzelfde systeem zijn, en dat er dus eigenlijk niet echt te kiezen valt tussen beide. Maar niet elke vredesmilitant ziet dat op deze manier. De presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten zijn niet zomaar te vergelijken met andere verkiezingen. De gevolgen van de uitslag voor de rest van de wereld zijn daar te immens voor. Kiezen tussen Bush of Kerry, is niet hetzelfde als tussen SPA of Groen!. Dit is althans de mening die in onderstaand artikel wordt gearchumenteed. (red.)

BUSH, KERRY, NADER

| Louis Van Geyt |

Het was absurd vanwege de "SPA-politicus"¹ om de keuze van Groen! voor en na 13 juni in België te vergelijken met de steun die de Green Party van de VS in 2000 had verleend aan de "derde" kandidaat, Ralph Nader. Deze houding viel duidelijk meer ten koste van de (uiteindelijk verslagen) Democratische kandidaat Al Gore, dan van de (uiteindelijk verkozen) Republikein George W.Bush. Immers de gevolgen van beide politieke opties zijn totaal onvergelijkbaar. Groen! heeft er als "eerder kleine" alternatief-progressieve partij voor gekozen, om zich eerst met eigen lijsten en daarna in de oppositie, zelfstandig op te stellen tegenover de "gematigd linkse" betrekkelijk grote beleidspartij die de SPA is, en ten opzichte van de centrum (of zelfs centrum linkse) regeringscoalitie, waaraan de SPA deelneemt.

Hierdoor werden de rekenkundige (on)evenwichten ongetwijfeld lichtjes gewijzigd tussen de drie democratische Vlaamse beleidspartijen. Maar er ontstond daardoor geen enkel bijkomend risico inzake behoud van de burgerlijke democratie bij ons, laat staan van de vrede op wereldschaal.

DE GREEN PARTIJ

De Green Party daarentegen heeft in 2000 op z'n minst het enorme risico genomen om bij te dragen – zij het onrechtstreeks – tot de vervanging van de centrum Democraat Clinton, niet door zijn uittrekkende "vice" maar wel door de uitgesproken rechtse arrogant nationalistische

Republikein Bush jr., die zijn nauwe banden met de olie- en de bewapeningslobby's niet onder stoelen of banken stak.

Laat ons aannemen dat het uiteindelijk niet deze "bijzonder riskante" keuze van de Green Party is geweest, die de

progressieve groepen die toen hebben opgeroepen om voor Nader te stemmen, het risico dat zij aldus namen, schromelijk hebben onderschat. Dan blijft over dat zonneklaar is gebleken uit de gebeurtenissen van de afgelopen vier jaar en van de

Het is absurd Vlaamse kartelperikelen te gaan vergelijken met de situatie in de VS vandaag. Er ontstond bij ons immers geen enkel bijkomend risico inzake behoud van de burgerlijke democratie, laat staan van de vrede op wereldschaal.

doorslag gaf tot de officiële overwinning van G.W.Bush. De elementen die Lode Vanoost heeft aangehaald terzake, met betrekking tot de gelijkaardig negatieve houding – en schandalige praktijken – van (een deel van) de apparaten van de twee grote partijen inzake de uitoefening van het kiesrecht door vele duizenden zwarten en andere arme staatsburgers, zullen wel kloppen. Wat mij betreft, was dit trouwens een argument te meer om de Democratische kandidaat eerder een duwtje in de rug te geven – spijt het racistisch deel van zijn rechtervleugel – dan zich ten opzichte van de feitelijke tweestrijd om de presidentschap afzijdig op te stellen.

Laat ons nochtans even aannemen dat de Green Party en de andere bonafide

hoofdrolspelers wereldkundig geworden achtergronden, wat voor een specifiek reactionaire en specifiek agressieve strekking van het VS imperialisme Bush jr en z'n PNAC clan vertegenwoordigen.

De meeste nummers van Vrede sinds 2001 staan hier vol van. Ik haal dan ook slechts enkele voor mij bijzonder in het oog springende illustraties aan van deze bijzonder gevaarlijke specificiteit. Totaal leugenachtige voorwendsels om een oorlog tegen Irak te beginnen, waarbij totaal voorbij gegaan wordt aan de VN. Deze oorlog heeft dramatische gevolgen en implicaties in het Midden-Oosten maar ook op wereldschaal. De PNAC-er Wolfowitz had reeds ten tijde van Bush sr. het plan voor dergelijke agressie opge-

vat en gepromoot, maar er werd door zowel Bush sr. als zijn opvolger Clinton aan voorbij gegaan. PNAC verwijt het VS leiderschap sedert begin de jaren '50 – inbegrepen dus de Republikeinen Eisenhower, Nixon, Reagan en Bush sr. – dat het zich te laks heeft opgesteld ten opzichte van het "rijk van het kwade" waarmee ze een aantal "laakbare" akkoorden heeft gesloten voor een langzame wederzijdse inperking van de bewapeningswedloop.

Het lijkt bijgevolg amper twijfel dat, mocht Bush jr. het in november a.s. opnieuw halen, de voornaamste vraag zou wezen welke van een aantal "niet onderdanige" regimes het eerst aan de beurt zal komen om desnoods nogmaals eenzijdig "aangepakt" te worden door inzet van de moordende en brandende VS oorlogsmachine. Syrië, Soedan of Iran in het Nabije of Midden Oosten? Cuba, het in de "boosheid volhardende" Venezuela of wie anders nog in Latijns Amerika? En ik vergat bijna Noord-Korea met China op de achtergrond.

EEN HERVERKOZEN BUSH?

Ik zie er daarbij van af om hier in te gaan op de voorspelbare verdere tegenwerking door een herverkozen Bush en zijn administratie, wat betreft om het even welke internationale reglementering inzake verdediging van het milieu (Kyoto, ...), bestrijding van ziektes als aids e.a. Ook praat ik niet over verdere beperkingen van allerlei burgerlijke vrijheden in de VS zelf en daarbuiten onder het dubbele voorwendsel van (zuiver repressieve) "strijd tegen het terrorisme" en van stompzinnige verdediging van de traditionele VS gezinswaarden.

Evenmin als Clinton en Gore kan Kerry beschouwd worden als een "linkse" Democraat. Wat hij van plan is om uit de Iraakse modder- en bloedpoel te geraken, laat staan om een alternatief te bieden voor het militaire ordehandhavings- of beter gezegd overheersingsbeleid op wereldschaal van de Bush clan, blijft tot nader order verre van duidelijk.

Dit neemt nochtans niet weg dat inzake binnenlandse politiek op z'n minst

betrekkelijk positieve stellingnamen van de Democratische kandidaat opgesomd kunnen worden² (dit in vergelijking met het programma van de uittredende president). Maar toegegeven, dit belangt "ons" minder aan.

"Onze" aandacht dient veel meer te gaan naar het feit dat Kerry als belangrijk verschilpunt met Bush inzake buitenlandse politiek, de nadruk legt op een multila-

Beeld van de betoging in New York tegen de Convention van de Republikeinse partij

terale aanpak van crisissen en "bedreigingen voor de internationale veiligheid", evenals bijvoorbeeld transnationale milieu- en gezondheidsproblemen. Dit kan moeilijk iets anders betekenen, dan een zekere terugkeer naar het als geldig (ook voor de VS) beschouwen en in concreto in aanmerking nemen van beslissingen en of afwijzingen door de Veiligheidsraad van de UNO, evenals internationale overeenkomsten die door een grote meerderheid van staten worden goedgekeurd. Wat zeer uitdrukkelijk ten aanzien van de eenzijdige inval tegen Irak, maar ook van een aantal andere, vaak vitale wereldthema's tot gevolgen zou geleid hebben (en in de nabije toekomst zou leiden) die zich grondig onderscheiden van deze brutale, eenzijdige optredens van de Bush regering. En dit, zelfs ondanks de al te vaak ultravoorzichtige stellingnamen – al dan niet binnen de VN – van een meerderheid van de 25 EU-landen.

Allicht van nog groter belang is het feit dat in tegenstelling tot de kandidatuur van Bush die door uitgesproken agressief rechts wordt gesteund, deze van Kerry overwegend afhangt van de steun

van de pluriforme, anti-autoritaire en antimilitaristische krachten binnen de Amerikaanse samenleving. Deze krachten zijn bovendien en alvast in diverse mate gevoelig voor de houding tegenover de VS en hun beleid vanwege de bevolkingen en openbare opinie(s) in "de buitenlanden" – weze het in Latijns-Amerika, Afrika, Azië of Europa. Dit alles tegen de achtergrond van het op wereldschaal "opstaan" van zowel de (nog nieuwe) andersglobaliserings- als van de (opnieuw wakker geschoten) vredesbeweging. De openbare opinie heeft de laatste tijd op verschillende plaatsen al echt voor duidelijkheid gezorgd: de vervanging van Aznar door Zapatero in Spanje, de overwinning van Chavez in Venezuela, en de (op het ogenblik van dit schrijven naar alle waarschijnlijkheid) te verwachten regeringswissel in Australië.

Om al deze redenen lijkt het mij dan ook uiterst moeilijk te verantwoorden om de lezers van Vrede uitsluitend en als voornaamste duiding bij de Amerikaanse verkiezingslag mee te geven dat de eventuele vervanging van Bush door Kerry "niet een echt verschil zal maken", zoals Lode Vanoost het stelde, laat staan slechts zou te maken hebben met "kiezen tussen pest of cholera, het zij tussen centrum rechts of uiterst rechts" (J.Maertens). Mocht dat zo zijn, dan ware er geen verschil tussen Chirac en Le Pen, geen verschil tussen Verhofstadt en De Winter...?!

"Décidément, la politique du pire est bien la pire de politiques"... en ze is dan ook, althans wat mij betreft, niet aan Vrede besteed.

¹ Vrede mei-juni 2004, Verkiezingen in de VS, Lode Vanoost

² Vrede mei-juni 2004, Wat zegt Kerry, Johan Maertens

Louis Van Geyt is actief militant van de vredesbeweging door de jaren heen, en gewezen voorzitter van de KPBI

DE ANDERSGLOBALISTISCHE BEWEGING ZAL NA EEN EVENTUELE OVERWINNING VAN KERRY EEN TANDJE MOETEN BIJSTEKEN

| Lode Vanoost |

Een progressieve beweging in crisis en een democratisch kandidaat die een zeer twijfelachtig alternatief vormt voor de huidige bestuurdersploeg. Betekent dat dan dat de Republikeinen op een zekere overwinning afstevenen?

De Republikeinse Conventie is nog niet beëindigd wanneer dit artikel wordt ingediend, maar men kan er redelijk gerust in zijn dat het een perfect voorspelbaar mediacircus zonder inhoud zal worden. Bush heeft recent in een interview voor de New York Times voor het eerst toegegeven dat hij 'inschattingsfouten' heeft gemaakt, hij blijft wel pal achter de invasie staan. Hij gaat over Irak zeer omzichtig moeten zijn op de Conventie. Ook heel wat traditionele Republikeinse kiezers hebben immers gemengde gevoelens over de oorlog in Irak.

Hij moet zich echter ook voor zijn harde achterban profileren maar hoe hij dat gaat doen zonder de democraten voor voor keiharde kritiek te geven is een raadsel. De roddelcampagne tegen Kerry over zijn zogenaamd minder heldhaftig gedrag in Viëtnam dreigt als een boemerang in zijn gezicht te ontploffen. Bush' eigen verleden in de National Guard om de dienstplicht in Viëtnam te ontlopen is des te pijnlijker omdat net hij als eerste president zoveel leden van de National Guard naar het buitenland heeft gestuurd in het debacle van Irak. En de christelijk fundamentalistische groep binnen de Republikeinen is wel een zeer goed georganiseerde groep, maar het is en blijft een minderheid, ook binnen de Republikeinen. Zelfs zijn eigen vice-president, Dick Cheney, blijft zich uitspreken tegen een grondwettelijk verbod op homohuwelijken. De lijst van aangekondigde sprekers oogt opvallend mild, géén fanatici zoals Pat Robertson, David Buchanan of Jerry Fallwell op het podium.

In deze race zal elke stem tellen, dus ook die van de 'gun rights' activisten, geleid door de politiek zeer actieve National Rifle Association. Hoewel, de invloed van die lobby mag niet overschat worden omdat de gewone NRA-leden bijlange na niet zo politiek denken als de lei-

amorele Amerika dat zij sinds de vnzige jaren '60 misprijzen en bestrijden. Nooit eerder ook heeft een grote partij zo kort voor de verkiezingen haar Conventie gehouden. Door het houden van een Conventie in New York in de symbolische maand september hopen de Republi-

Door de Convention in New York te houden in de symbolische maand september, hopen de Republikeinen op een onbewuste golf van sympathie voor de president die op 11 september 2001 tegen het terrorisme ten strijde trok.

ding van de NRA zelf. Ook heel wat centrum-democraten zijn voorstanders van privé-wapenbezit maar gaan daarom niet voor Bush stemmen, zelfs niet als hun ledenblad daarvoor oproept. Dus ook hier een weinig voorspelbare factor.

CONVENTIE IN NEW YORK CITY
Veel belangrijker dan de Conventie is de keuze van de locatie. Voor het eerst in haar geschiedenis organiseren de Republikeinen hun Conventie in New York City, de stad die deze partij (ondanks de verkiezing van ex-Democraat Bloomberg als Republikeins burgemeester) altijd vijandig is geweest. Die haat is wederzijds. Voor vele republikeinen is New York immers hét symbool van het decadente,

keinen op een onbewuste golf van sympathie voor de president die op 9 september 2001 tegen het terrorisme ten strijde trok. Rudolph Giuliani, burgemeester van NYC op 11 september 2001 en toen even immens populair, zal er één van de voorname sprekers zijn.

UITSLUITING ZWARTE KIEZERS!
In ieder geval laten de republikeinen ondertussen niets aan het toeval over. De systematische uitsluiting van zwarte kiezers in Florida die rechtstreeks aanleiding was voor de gestolen overwinning van Bush in 2000 zal in november 2004 zelfs worden opgedreven. Er is immers niets veranderd aan de omstandigheden die deze wanpraktijken hebben mogelijk

Betoging New York tegen Bush

gemaakt. Daar staat tegenover dat zowel de Republikeinen als de Democraten er rekening mee houden dat de situatie van Florida 2000 zich opnieuw zal voordoen in een aantal andere staten (maar niet in Florida zelf, dat in de peilingen een voorsprong van enkele % aan Kerry geeft, zelfs met deelname van Nader!).

Beide partijen hebben dit keer echter een batterij juristen klaar staan om onmiddellijk in de aanval te gaan. Het mag dus ook niet uitgesloten worden dat er een politieke crisis zonder voorgaande volgt op deze verkiezingen. Daarom zullen journalisten Michael Moore en Greg Palast in Florida hun cameraploegen klaar houden om de verkiezingen op de voet te volgen. Zo brachten zij reeds een aantal lijsten van onterecht geschorste kiezers in de openbaarheid.

Maar dergelijke praktijken worden ook in Democratische staten gebruikt en zeker niet alleen in het Zuiden. In 2002 werden in Baltimore, Maryland, officieel lijkende pamfletten verspreid in zwarte buurten waarin werd opgeroepen om voor de verkiezingen zeker achterstallige huur en parkeerboetes te betalen (wat zoveel is als zeggen, je kan maar beter niet gaan kiezen), in Louisiana werden folders verspreid

met een verkeerde datum voor de verkiezingen. In Philadelphia, Pennsylvania, gingen Republikeinen, gekleed in op politie-uniformen lijkende hemden rond in zwarte buurten met enquêteformulieren waarbij vragen werden gesteld over de kiesintenties. Hiertegen werd klacht ingediend, de zaak wordt echter pas behandeld ... na de verkiezingen. Een zelfde praktijk werd vastgesteld in Louisville, Kentucky. In het kiesdistrict Waller County, Texas, liet de lokale vrederechter aan de studenten op overwegende zwarte hogescholen onterecht melden dat ze zich moesten inschrijven in het kiesdistrict van hun ouders.

De Afrikaanse Amerikanen denken er dus het hunne van en het is maar de vraag in hoeverre die groep kiezers op de ervaring van Florida 2000 zal reageren. Er is aan hun omstandigheden immers niets veranderd. Afhaken of net in groter getale deelnemen? Het aantal deelnemende kiezers onder de Afrikaanse Amerikanen is altijd al redelijk hoog geweest, zal dat cijfer nog stijgen of zal er eerder fatalistisch worden gereageerd met een vergroot absentisme. John Kerry kan voor hen immers nauwelijks een betere genoemd worden dan de Republikein Bush. Alle opiniepeilingen wijzen immers uit dat zwarte Amerikanen

uitsluitend voor de Democraten stemmen omdat voor hen de Republikeinen nog veel erger zijn. In geheel de VS werden in 2000 niet minder dan 1 miljoen zwarte stemmen ongeldig verklaard en daar hebben democratische parlementairen niets aan gedaan. Feit is dat de Afrikaans-Amerikaanse gemeenschap zeer minstens aanwezig is in de vele protestacties in Boston in juli en nu in NYC. Zij wijzen er hun blanke broeders terecht op dat zij al tientallen jaren voor Democraten stemmen enkel en alleen omdat de andere kandidaat nog veel erger is ...

NOG MEER ONVOORSPELBARE FACTOREN

De impact van de Republikeinse Conventie zal voor een groot deel echter afhangen van wat zich in de straten van New York zal afspelen en hoe de media en de republikeinen zelf daar zullen mee omgaan. De stedelijke overheid van NY onder leiding van Republikein Bloomberg heeft in ieder geval voor een zeer negatief klimaat gezorgd door de organisatoren van de *Counterconvention* het leven zuur te maken. Bovendien wordt er door de organisatoren gevreesd voor infiltraties van provocateurs om een gewelddadige esca-

latie van de protesten te veroorzaken. De eerste berichten over de massale betogingen op zondag 29 augustus 2004 zijn echter geruststellend, géén gewelddadige incidenten en een massa volk. Méér dan 500.000 volgens de organisatoren, 150.000 volgens de autoriteiten.

Het ziet er zelfs naar uit dat de protestacties buiten de republikeinse Conventie de grootste ooit tijdens een partijconventie worden. Waar sommige organisatoren van dit protest vrezen voor een al dan niet geprovoceerde escalatie van geweld dat dan door de Republikeinen zou worden misbruikt om hun gelijk te bewijzen, denken andere waarnemers zoals Michael Cudahy, voormalig stafmedewerker van Bush jr. daar anders over. Volgens hem vrezen de Republikeinen dat de protesten het imago van Bush jr. zullen doorbreken als de president die de natie als één geheel achter zich heeft. Hij is echter ook van mening dat de gematigde sprekers op de Conventie niet betekenen dat de extreemrechtse religieuze lobby zijn werk niet verder zet. Volgens hem zijn die zelfs liever achter de schermen bezig.

NIEUW ONBEREKENBAAR POLITIEK FENOMEEN

Daarbij komt er nog een nieuw en onberekenbaar politiek fenomeen. Wat zal de impact zijn op deze verkiezingen van de documentaire 'Fahrenheit 9/11' die door miljoenen Amerikanen werd en wordt bekeken. Gaan kiezers hun stemgedrag aanpassen, gaat de documentaire nieuwe kiezers voor het eerst naar de stembus lokken, nu meer dan ooit de boodschap wordt verspreid dat elke stem zal tellen, toch die van blank Amerika (zie hierboven voor de zwarte stem). Er is een bitsige anti-Moore-campagne bezig op internet en er wordt een heuse Michael Moore hates America documentaire verwacht in de komende weken. Maar die hetze slaat niet aan en valt vooral op door de bloedarmoede aan inhoudelijke argumenten. Wat je van 'Fahrenheit 9/11' ook mag denken (zelf vond ik de film aangenaam om zien maar ook sloganesk, simplistisch en pamphletair), Moore heeft het toch maar gedaan gekregen om een publiek te bereiken dat nog door geen enkele progressie-

ve organisatie bereikt werd. Het succes van de film ligt trouwens vooral aan het feit dat het publiek er een ander berichtgeving in vindt dan die van de massamedia en dat ook zo aanvoelt. 'Fahrenheit 9/11' heeft de politieke documentaire van alternatieve filmshops naar de grote zalen gehaald. Binnenkort verschijnt er een film over een journalist die een aantal maanden op een Mc Donalds diët leefde, er komt een documentaire uit over de vooringenomenheid van de berichtgeving op TV ...

Alsof het zo al niet ingewikkeld genoeg is zijn er nog andere verrassingen die de uitslag in deze of gene richting kunnen doen kantelen. Een nieuwe terroristische aanval op de VS (een Spaans doemscenario) kan Bush stemmen opleveren, het kan echter evengoed tot een fias-

De massale betogingen op zondag 29 augustus hebben geen incidenten gekend. Er was een massa volk: 500.000 volgens de organisatoren.

co leiden voor zijn ploeg omdat hij ook die aanslag niet kon verhinderen. Wat als er ondertussen een nieuwe escalatie van geweld losbarst in Irak? Of in Afghanistan, waar de daar aangekondigde verkiezingen evengoed uit de hand kunnen lopen. Wat met de olieprijs die voor de gemiddelde Amerikaan een zeer gevoelig thema is. De opiniepeilingen blijven ondertussen verrassend stabiel en nek aan nek voor beide kandidaten. De Democratische Conventie heeft tegen de traditie in niet gezorgd voor een tijdelijke stijging van de populariteit van Kerry maar Bush weet als zetelend president geen degelijke voorsprong op te bouwen. Het ziet er naar uit dat dat ook na de Republikeinse Conventie zo zal blijven. In die omstandigheden een voorspelling wagen is met vuur spelen. Zelf denk ik aan een zéér nipte race die beide richtingen uit kan en sluit ik een nieuw Florida 2000 niet uit. Een allerlaatste verrassing kan zijn dat Nader en Green Party kandidaat Cobb zich op het laatste ogenblik

toch uit de race terugtrekken. Het kan nog tot eind september. Meer dan waarschijnlijk zal het niet gebeuren maar je weet maar nooit. Als Kerry dan nipt zou winnen, zou hij wel met hun eisen rekening moeten houden.

ANDERSGLOBALISTISCHE BEWEGING

De progressieve krachten wereldwijd moeten terecht hopen op een nederlaag voor Bush jr.

De andersglobalistische beweging mag echter in géén geval enthousiast reageren op een overwinning van Kerry. En als Bush toch zou winnen, dat is dat heel erg maar verandert er niets aan de politieke strijd die onverminderd moet blijven doorgaan. Het zou toch al te jammer zijn als de enige verliezer van deze verkiezin-

gen de progressieve beweging in de VS zou zijn. Voor de Green Party in de VS is dat risico zéér groot. En dat zou zeer jammer zijn, want de Greens in de VS zijn de enige politieke groene partij die er tot nu in geslaagd was alle progressieve krachten te bundelen. Dat is en blijft een verwezenlijking die geen enkele groene partij in Europa ooit bereikt (of nagestreefd) heeft.

Het worden spannende dagen. De verkiezingen zullen met argusogen over de hele wereld worden gevolgd. Er staat véél op het spel. Maar één ding is zeker, wie er ook naar het Witte Huis gaat, de strijd voor een andere en betere wereld zal onverminderd doorgaan.

Zelfs met Bush terug in het Witte Huis blijft een andere wereld mogelijk. Dat optimisme zijn we aan onze kinderen en kleinkinderen verplicht. ■

Lode Vanoost is voormalig federaal parlementslid voor Groen! (Agalev)

LATEN WE VENEZUELA HELPEN DE SOCIALE APARTHEID TE DOORBREKEN!

| Paul-Emile Dupret en Katia Nouten |

De overwinning van president Chavez, in het herroepingsreferendum van 15 augustus, is een duidelijke erkenning van het economisch en sociaal beleid van zijn regering; de gezondheids- en alfabetiseringsprogramma's, de landhervorming, de rechten van de artisanale vissers, de bescherming van de zwarte en inheemse minderheden. Die politiek vereist de controle over de nationale olievoorraden.

De overwinning bevestigt eveneens de steun van de bevolking aan zijn buitenlandpolitiek, die de voorrang geeft aan een autonome integratie van Latijns-Amerika ten opzichte van de grote machtscentra, voornamelijk de Verenigde Staten.

GETUIGEN

Maar het is ook een overwinning van de Venezolaanse democratie en een stap in de richting van een participatieve democratie, aangezien het herroepingsreferendum, dat werd ingevoerd in de nieuwe grondwet, toelaat dat alle verkozen mandatarissen halverwege hun ambtstermijn worden geëvalueerd door de burgers. Het gaat hier om een wereldprimeur en een echt voorbeeld, onder andere voor ons. Welke Europese leider zou zich willen onderwerpen aan deze proef? Wie zou hopen zijn populariteit te zien stijgen met 3% na vijf jaar aan de macht te zijn? Want ondanks het feit dat hij de commerciële media tegen hem had, hebben 1,8 miljoen Venezolanen meer voor Chavez gestemd in vergelijking met de presidentsverkiezingen van 1998.

We hebben deze historische verkiezingsdag bijgewoond, en het is duidelijk voor ons dat de belangrijkste verdienste van deze regering erin bestaat ervoor te hebben gezorgd dat miljoenen personen, die traditioneel uitgesloten zijn, eindelijk kunnen deelnemen aan het politieke leven van hun land.

De hervorming van de Grondwet, de gezondheids- en alfabetiseringsprogramma's, de informatieprogramma's over wat er politiek op het spel staat - onder andere het beroemde zondagsprogramma ALO PRESIDENTE, waarop de bourgeoisie zeer neerbuigend neerkijkt - hebben ervoor gezorgd dat de volkswijken geleidelijk aan geïntegreerd raken in het politieke leven van het land. Gedurende het afgelopen

De Venezolaanse president Chavez

jaar hebben 2 miljoen extra-kiezers zich ingeschreven in het nationale kiesregister, personen die tevoren niet bestonden als "burgers".

We hebben de volkswijken van Caracas doorlopen, bij het vallen van de avond, op zondag 15 augustus. Voor elk kiesbureau stonden er nog gigantische files, want de oppositie, waarvan de basis geconcentreerd is in de rijke gedeelten van de hoofdstad, heeft simpelweg geweigerd dat de kiesautoriteit nieuwe stembureaus opende in haar zones, die twee derde van de stad uitmaken. Bijgevolg

hebben de mensen van de arme wijken, die massaal pro-Chavez stemmen, niet allemaal kunnen stemmen. Dit heeft echter niet verhinderd dat de regering bijna 60% van de stemmen haalt, wat dus het discours van de lokale en internationale media weerlegt, dat deze "populistische" regering minder dan 30% van de Venezolanen vertegenwoordigt.

DEMOCRATIE

Wat er op het spel staat is de democratie. Het gaat niet gewoon om een geschil over een regeringsprogramma. We hebben hier

te maken met een meerderheidssector van de oppositie die een sociale en politieke apartheid toepast. Ze is die ertoe bereid om de democratische regels met de voeten te treden, onder andere door op te roepen tot geweld en een massale fraude aan te klagen zonder het minste serieuze argument voor te leggen om deze beschuldiging te staven. De absurde weigering om het overduidelijke resultaat van het referendum van 15 augustus te erkennen, is simpelweg een weigering van het andere Venezuela, het land van de inwoners van de gemarginaliseerde wijken, van de inheemse en zwarte bevolking... Men kan de houding van deze politieke leiders, van de commerciële media en de hiërarchie van de nationale katholieke kerk, die constant oproepen tot geweld en uitsluiting, dus niet aanvaarden. Het verheugt ons daarentegen dat een deel van de oppositie - onder andere de werkgeversorganisatie Fedecameras (die samen met de bureaucratische vakbondscentrale CTV één van de motoren was van de staatsgreep van april 2002) - de resultaten van de verkiezingen erkend heeft en de dialoog heeft aanvaard die de regering heeft voorgesteld onmiddellijk na de resultaten. Het is logisch dat de basis van het Chavisme de dialoog aanvaardt, maar wel bezorgd is over de toegevingen die gedaan zouden kunnen worden aan de oppositie, vooral wat democratie en sociale rechtvaardigheid betreft.

CHAOS VERMEDEN

Wanneer men de beelden gezien heeft van de staatsgreep van april 2002, de geprogrammeerde doden om de putsch te rechtvaardigen en de mensenjacht gedurende de 24 uur die erop volgden (70 doden), vooraleer het volk de democratie herstelde; wanneer men weet dat de oppositie vervolgens een oliesabotage heeft georganiseerd die twee maanden duurde en die de Venezolaanse economie naar een dieptepunt heeft gebracht; wanneer men leiders van de oppositie voor het referendum op televisie hoorde verklaren dat als de oppositie zou winnen ze de grenzen zouden sluiten en de "Chavisten" zouden doen betalen; wanneer men de recente verklaringen heeft gelezen van de Venezolaanse sociaal-

democratische ex-president Carlos Andrés Pérez, voor wie president Chavez met geweld moet worden omvergeworpen, en die oproept tot het instellen van een transitie-dictatuur; dan begrijpt men wat men gelukkig heeft vermeden, dankzij het duidelijke resultaat van het referendum van 15 augustus.

Het is niet Chavez die Venezuela verdeeld heeft. Het zijn zij die gedurende 40 jaar aan de macht waren en de klassieke doctrine van nationale veiligheid hebben toegepast (met als resultaat vele vermoorde, gemartelde en verdwenen personen), die 70% van de bevolking tot armoede hebben gedwongen in een immens rijk land, gezien Venezuela de vijfde grootste olieproducent ter wereld is. Die situatie

Het is niet Chavez die Venezuela verdeeld heeft. Het zijn zij die gedurende 40 jaar aan de macht waren en de klassieke doctrine van nationale veiligheid hebben toegepast en die 70 % van de bevolking tot armoede dwongen in een immens rijk land.

was zo explosief dat ze op spontane wijze tot uitbarsten is gekomen op 29 februari 1989 - dus lang voor het tijdperk Chavez - wanneer het volk in opstand is gekomen tegen de bezuinigingsmaatregelen die werden aanbevolen door het IMF en blind werden toegepast door de toenmalige president Carlos Andrés Pérez. Hij heeft deze eerste opstand van een volk tegen internationale financiële instellingen onderdrukt door de noodtoestand af te kondigen en het leger in te zetten met als saldo tussen 3.000 en 5.000 vermoorde burgers.

Het is slechts vele jaren later dat Hugo Chavez in de politieke arena is getreden en zijn belangrijkste verdienste is dat hij langzaam een politiek project heeft kunnen uittekenen dat in staat is de energie van deze opstand te kanaliseren en in vreedzame banen te leiden.

Zoals de Vice-President, José Vicente Rangel, zei "deze bourgeoisie is zo irrationeel dat ze niet begrijpt dat ze het aan Chavez te danken hebben dat deze hervormingen, die onontkoombaar zijn, zich op een ordelijke en niet-gewelddadige wijze voordoen". Het zal pas zijn wanneer de oppositie aanvaardt dat "dit andere land" - die inwoners van de krottenwijken, de landloze boeren, de artisanale vissers, de inheemse en zwarte bevolking - ook het recht hebben om te bestaan, dat dit land verzoend zal zijn.

SOCIAAL

De regering blijft in ieder geval niet bij de pakken zitten en zet zich in voor dit andere Venezuela en daarvoor kan men ze

alleen maar feliciteren. De landhervorming gaat vooruit en belangrijke contracten die waren afgesloten met de multinationale Monsanto en aangeklaagd werden door de internationale boerenorganisatie "Via Campesina" zijn nietig verklaard. De genetisch gemanipuleerde organismen (ggo) zullen worden verbannen en president Chavez heeft de oprichting van een internationale zaaigoedbank aangekondigd. De regering heeft ook in extremis een parlementair initiatief kunnen stoppen dat de watervoorraden (rivieren, meren,...) van Venezuela wou regionaliseren wat tot een privatisering ervan zou kunnen leiden. Grote projecten van openbare diensten zijn in opbouw (metro's, treinen) en men spreekt van de heropstanding van een nationale Venezolaanse luchtvaart-maatschappij. VIAVA, de vroeger nationale maatschappij, werd door

concurrent Iberia overgekocht en na de overname van haar vliegroues snel geliquideerd.

Deze aanpak is mogelijk dankzij de olie-inkomsten, maar ook dankzij een reeks pertinente economische beslissingen waaronder de controle van de wisselkoersen, wat trouwens zeer sterk bekritiseerd wordt door de orthodoxe neoliberalen, maar wel de kapitaalvucht - die 30 miljard dollar bedroeg in 3 jaar (2000-2002) - heeft beperkt.

Na de noodzakelijke recuperatie van de olie-industrie, zouden nu nieuwe beslissingen gericht op de opbouw van een socialere economie kunnen worden genomen. Dit zal in grote mate afhangen van het gewicht dat de basis van de Bolivariaanse beweging in de schaal kan leggen. De basis is er zich goed van bewust dat zij de regering meermaals heeft gered. Die president heeft hen om permanente mobilisatie gevraagd. Het nieuwe televisiekanaal "Vive TV", dat het woord hoofdzakelijk geeft aan de gemeenschappen en gearticuleerd is met een steeds groeiend netwerk van gemeenschapsmedia, zal hier ook toe bijdragen.

INTERNATIONAAL

Op internationaal vlak wint de Bolivariaanse regering eveneens aan geloofwaardigheid. Tegenover de competentie tussen de landen uit het Zuiden, die wordt vooropgesteld door de Wereldhandelsorganisatie en de landen uit het Noorden, stelt Venezuela de samenwerking en de complementariteit tussen de economieën van het Zuiden. Dit gebeurt via vele bilaterale akkoorden (oa met Argentinië dat Venezuela van producten gaat voorzien voor de olie-industrie) en door de versterking van Zuid-Zuid-allianties (Mercosur, Andesgemeenschap, G-20, G-15,...). Venezuela is een sterke verdediger van de opbouw van regionale alternatieven voor de ALCA¹, het Vrijhandelsakkoord dat de Verenigde Staten voor heel Latijns-Amerika willen en dat hand in hand gaat met een sterke militaire aanwezigheid in Colombia (gesteund door de extreem-rechtse Colombiaanse president Alvaro Uribe Velez), die zicht uitstrekt naar Ecuador (en de militaire basis van Manta) en naar Peru.

ALGEMEEN INTERNATIONAAL KREDIET

J. Patrick Luystermans 1

(...)

De erkenning door de VS dat de meerderheid van het Venezolaaanse volk gekozen heeft voor Chávez, maakt de afwijzing van de Democratische Coördinatie nog ongelooftwaardiger dan ze al was. Het betekent tegelijkertijd een zoveelste nederlaag voor de oppositie. De Democratische Coördinatie wordt financieel gesteund door de Amerikaanse National Endowment for Democracy (NED). Zelfs in VS-kringen lijkt men er nu overtuigd dat zelfs alleen al vanuit pragmatisch standpunt - dikke vrienden zullen ze nooit worden - Chávez op dit moment de enige garantie is op stabiliteit en bijgevolg 'redelijke' olieprijsen.

De vele felicitaties die Chávez ontving van z'n Latijns-Amerikaanse collega's - met inbegrip van de rechtse Colombiaanse president Uribe - wijzen erop dat Chávez met de uitslag van dit referendum internationaal aan krediet gewonnen heeft. De oppositie is haar krediet en geloofwaardigheid definitief verloren. De agitatie en destabilisatie van de oppositie wordt nu ongetwijfeld voortgezet via niet-legale weg. Het blijft wel afwachten wat de impact gaat zijn op deze toch al intern verdeelde en wankelende coalitie. Een deel van de vakbonden en het patronaat, en enkele meer gematigde kopstukken uit de oppositie, hebben de uitslag al erkend. De volgende krachtmeting komt er normaal gezien in september wanneer de gouverneurs en burgemeesters aan een gelijkaardig referendum worden onderworpen.

Dat alles betekent geenszins dat er snel een einde komt aan de politieke onrust in Venezuela. Ook na 15 augustus is gebleken hoe gepolariseerd het land is tussen links en rechts. De oppositie zal alle mogelijke middelen blijven gebruiken om Chávez van de macht te verdrijven. Het is nu aan de internationale gemeenschap om in de toekomst deze politiek van destabilisering ten strengste te veroordelen. Venezuela heeft het recht z'n eigen politieke en socio-economische koers te varen.

De auteur is adjunct-adviseur bij de cel sociale economie van minister van Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie. Els Van Weert en werkte van 1997 tot 2000 voor een niet-gouvernementele organisatie in Venezuela.

Net zoals Spanje, dat onmiddellijk president Chavez heeft gefeliciteerd voor zijn overwinning (waar ex-premier Aznar in april 2002 de staatsgreep gesteund had), zouden België en de Europese Unie hun houding ten opzichte van de regering van Venezuela moeten veranderen. Stoppen met het volgen van de Verenigde Staten en een einde maken aan de autoritaire tussenkomsten en de valse evenwichtige houding van België en Europa ten opzichte van een oppositie die de democratie veracht en een regering die met een volledig respect voor de mensenrechten en de vrijheid van meningsuiting de democratie verdiept.

Als we coherent willen zijn met de basisteksten van onze buitenlandse politiek en ons beleid van ontwikkelingssamenwerking, is het hoog tijd de

Venezolaaanse regering te helpen, al was het maar op politiek niveau.

De auteurs zijn leden van het "Collectief Venezuela 13 april"² en waren in Venezuela de periode van het referendum

¹ ALCA= Area de Libre Comercio de las Américas, FTAA = Free Trade Area of the Americas de Pan-Amerikaanse vrijhandelszone

² Het "Collectief Venezuela 13 april", opgericht na de staatsgreep in april 2002, verspreidt informatie over de situatie in Venezuela (email: venezuela13avril@collectifs.net)

IRAK, EEN SOEVEREINE STAAT?

| Soetkin Van Muylen |

“Een regimewissel in Irak zal democratie, vrede, vrijheid en welvarendheid met zich meebrengen” beweerde de Amerikaanse president Bush niet zo lang geleden. De val van Saddam Hoessein moest leiden tot een pro-Amerikaanse, maar door het Irakese volk gesteunde democratische regering. Een Anglo-Amerikaanse invasie en duizenden doden later voldoet de nieuwe Irakese interim-regering uitsluitend aan het pro-Amerikaans criterium. Dit is natuurlijk niet verwonderlijk vermits ze alleen bestaat bij de gratie van de Verenigde Staten.

DE NIEUWE INTERIM-REGERING

Officieel werd de soevereiniteit van de staat Irak hersteld op 28 juni 2004. Het Voorlopige Bestuur (Coalition Provisional Authority), onder leiding van Paul Bremer werd toen opgeheven en de macht werd overgedragen aan de Irakese interim-regering. Bij de totstandkoming van deze nieuwe regering heeft de Irakese bevolking geen enkele rol gespeeld. De Amerikanen hebben in samenwerking met de speciale VN-gezant voor Irak, Lakhdar Brahimi, de vier belangrijkste staatsfuncties en de ministers aangeduid, en ze vervolgens uitgeroepen tot de regering van het soevereine Irak. Het merendeel van de nieuwe hoge ambtenaren zetelden ook al in het Voorlopige Bestuur en twee derde van de aangestelde ministers hebben het Amerikaanse of Britse staatsburgerschap. Dit garandeert toch een zekere loyaliteit ten opzichte van de ‘bevrijdende’ naties. De nieuwe Irakese president, Ghasi al Jawar, was voor de Anglo-Amerikaanse invasie een dubieuze telecom-zakenman in Saudi-Arabië, maar nam zijn rol als soennitisch stamleider terug op na contacten met de Amerikanen. De interim premier, Iyad Allawi (sjiïet), stond jarenlang op de loonlijst van de CIA. De tijden waarin men dit soort connecties ten alle prijze probeerde te verbergen zijn blijkbaar al lang vervlogen. In het verleden pleegde de Iraqi National Accord¹, onder leiding van Allawi en met ruime geldelijke steun van de CIA, een aantal aanslagen en zelfs een mislukte staatsgreep. Het Amerika-vriendelijke verleden van de

premier komt zijn reputatie als onafhankelijk denkend leider zeker niet ten goede en zet de marionettenstatus van

waarop een interim-parlement werd samengesteld dat de interim-regering dan weer in de gaten moet houden. Van het honderd leden tellende parlement werden 19 mensen (afkomstig uit het Voorlopige Bestuur) door de Amerikanen aangeduid en 81 mensen door de Nationale Conferentie verkozen. Wie aan de Nationale Conferentie mocht deelnemen werd echter ook door de Amerikanen bepaald. Bepaalde groepen werden van in het begin uitgesloten van het nieuwe politieke proces. Voormalige

Wie aan de Nationale Conferentie mocht deelnemen werd ook door de Amerikanen bepaald. Bepaalde groepen werden uitgesloten. Voormalige leden van de Baath-partij konden geen rol spelen in het Irak van de Amerikaanse denktanks.

de nieuwe Irakese regering extra in de verf.

De officiële taken van de interim-regering zijn vastgelegd in een soort interim-grondwet, opgenomen in resolutie 1546 van de VN-Veiligheidsraad, maar haar reële macht is beperkt. Het voorbereiden en organiseren van democratische verkiezingen tegen januari 2005 is één van de belangrijkste objectieven van de aangestelde regering. In augustus 2004 vond er een Nationale Conferentie voor partijen en politieke figuren plaats,

leden van de Baath-partij konden bijvoorbeeld geen rol spelen in de Irakese maatschappij die de Amerikaanse denktanks voor ogen hadden. (Alle anti-Baath maatregelen die Paul Bremer nam, versterkten de soennitische opstand in het centrum van Irak.) Ook de Sadristische beweging werd in eerste instantie niet uitgenodigd voor de Nationale Conferentie. De Sadristen ijveren voor een strikte sjiïetische theocratie gespiegeld aan het Iraanse voorbeeld. Miljoenen werkloze en achtergestelde

sjiietische moslims schaarden zich rond de leider van de Sadristische beweging, Moqtada al-Sadr, en steunden zijn Mehdi-leger in de omvangrijkste strijd tegen de Amerikaanse bezetter sinds de val van Saddam. Pas eind augustus kwam het tot een akkoord dat de integratie van al-Sadr's beweging in het politieke proces vooropstelt. Recente opstoten in Sadr-city, een sjiietische wijk in Bagdad, doen echter vermoeden dat dit akkoord het verzet niet zal kunnen fnuiken.

Ondemocratisch tot stand gekomen want niet verkozen door het Irakese volk heeft de interim-regering zijn beperkte macht al onmiddellijk gebruikt om een aantal al even ondemocratische maatregelen te nemen. Een van de eerste beslissingen van de interim-regering was de invoering van de doodstraf. De regering heeft geprobeerd de Arabische zender Al-Jazeera te muilkorven en de interim-minister voor mensenrechten, Bakhtiyar Amin (een Koerd), kondigde na zijn aanstelling de invoering van 'noodwetten' aan. Zoals bekend komen noodwetten de naleving van de

Hoessein, waren eerst nog belangrijke redenen om een oorlog tegen het land te rechtvaardigen. Nu er een bewind geïnstalleerd is dat naar de pijpen van Amerika danst, blijken deze waarden plotseling heel wat minder prioritair.

VN-SPONSORING

Hoewel Bush in eerste instantie niet happig was op VN-participatie in Irak, zag hij zich genoodzaakt om in te bin-

den toen de gebeurtenissen anders liepen dan hij voor ogen had. Aansluiting en hulp zoeken bij de internationale gemeenschap leek al heel wat interes-

gen trouwens aanzienlijk doen stijgen. Met de unanieme goedkeuring van resolutie 1511 (16 oktober 2003) verschaftte de VN al een zekere legitimiteit aan de Amerikaanse aanwezigheid in Irak. De goedkeuring van resolutie 1546 (8 juni 2004) ging nog een stapje verder en bezegelde de controle van de Amerikanen over de Irakese havens, luchthavens, media, financiën en belangrijkste industrieën. De olie-inkomsten

van Irak zullen de komende vijf jaar bijvoorbeeld verder gestort worden in het door de Amerikanen gedomineerde Ontwikkelingsfonds. Verder kan de interim-regering de lucratieve contracten met buitenlandse (vooral Amerikaanse) bedrijven, die getekend zijn onder het Voorlopig Bewind, niet meer ontbinden.

In principe geeft resolutie 1546 de interim-regering wel de opdracht om defensie en een eigen politieapparaat te organiseren. Op die manier

leidden de Amerikanen handig een deel van het verzet af naar de Irakese kandidaten voor de veiligheidsfuncties. Zij worden immers beschouwd als collaborateurs en zijn een makkelijker doelwit. Aangezien de Amerikanen ter plaatse blijven zolang de toestand niet gestabiliseerd is, zijn zij met een bezettingsmacht van 135.000 militairen de werkelijke machthebbers in het land. De interim-regering heeft de bevoegdheid om de buitenlandse troepen te vragen Irak te verlaten, maar vermits ze totaal afhankelijk is van de Verenigde Staten, heeft ze natuurlijk nog niet van dat recht gebruik gemaakt. Het feit dat in Bagdad de grootste Amerikaanse ambassade ter wereld gebouwd wordt, illustreert perfect de positie van de Verenigde Staten in het nieuwe, door de VN-gesponsorde Irak.

Daar tegenover staat, dat de leden van de Irakese interim-regering, de VN-medewerkers fysiek graag terug zouden zien neerstrijken in Irak, ter versterking van de internationale positie als een onafhankelijk en soeverein land. De VN

In principe geeft resolutie 1546 de interim-regering wel de opdracht om defensie en politie te organiseren. Zo leidden de VS handig een deel van het verzet af naar de Irakese kandidaten voor de veiligheidsfuncties. Zij worden immers als collaborateurs beschouwd en vormen een makkelijker doelwit.

mensenrechten zelden ten goede.

Het ontbreken van zogenaamde 'westerse waarden' zoals de liberale democratie en respect voor de mensenrechten in het Irak van Saddam

santer toen de pacificatie en de heropbouw van Irak allesbehalve vlot bleken te verlopen. Een VN-zegen zou de populariteit van president Bush in de aanloop van de Amerikaanse presidentsverkiezingen

heeft het voorlopig nog niet aangedurfd om terug te keren en daar heeft het goede redenen voor. Het sterftcijfer bij kinderen onder de vijf jaar ten gevolge van ondervoeding en ziekte bedroeg ten tijde van de VN-sancties (jaren negentig) ongeveer 300.000. Terwijl het VN-secretariaat in Irak voor meer dan een miljard dollar aan werkingkosten ontving in dezelfde periode. De verarmde Irakese bevolking draagt de VN dus niet bepaald een warm hart toe. Als de internationale organisatie toch beslist om terug te komen zal het zijn medewerkers en kantoren mogen beschermen met een privé-leger aan bewakers. Ook het gedeeltelijk vervangen van de Amerikaanse troepen door een VN-vredesmacht zal de veiligheid in Irak niet per definitie ten goede komen. Voor de internationale gemeenschap betekent een VN-vredesmacht het staken van de unilaterale acties van de Verenigde Staten en het beëindigen van een bezetting. In de ogen van de Irakezen maakt het helemaal niet uit of er Amerikaanse troepen of VN-troepen in hun land resideren. Het blijven ongewenste buitenlandse actoren; een bezettingsmacht die de soevereiniteit van Irak schendt.

BLIJVEND VERZET

Toen de Amerikanen op 28 juni het Voorlopige Bestuur ophieven en de zogenaamde Irakese soevereiniteit herstelden, was dit onder andere in de hoop dat het protest tegen de Amerikaanse aanwezigheid zou afnemen. Al van in het begin had de bezettingsmacht af te rekenen met gewelddadig verzet. Het begon in mei 2003 en het escaleerde in de zomer, zeker toen de Amerikanen regelmatig straatprotesten onder vuur namen. Tegen november leden de Amerikaanse troepen zware verliezen. Irak kwam in een spiraal van geweld en tegengeweld terecht. Vooral de simultane opstanden in het soennitische centrum en het sjitische Zuiden in april legden de Amerikanen het vuur aan de schenen. Pogingen om aanslagen te plegen op de buitenlandse militairen verdubbelden tussen oktober en december 2003 van 15 tot 30 per dag. Tegen juni 2004 was er een gemiddelde van 45

pogingen per dag. Zoals het een militaire bezetter past, antwoordden de Amerikanen met mishandelingen en moord. De Irakezen de illusie geven hun eigen lot in handen te hebben zou het verzet misschien kunnen temperen, dacht men bij de Amerikaanse neocons. Maar zolang er een immense buitenlandse troepenmacht in Irak gestationeerd blijft kan de interim-regering niet bepaald de indruk geven dat ze het heft

in handen heeft. Door de meeste Irakezen beschouwd als de kern van de collaboratie kreeg ook de interim-regering onmiddellijk af te rekenen met een hardnekkige verzetshaard die haar gezag in twijfel trekt.

De begrijpelijke afkeer voor de buitenlandse bezetting wordt versterkt door de socio-economische achteruitgang en de enorme onveiligheid sinds de invasie. De potentiële steun van het Irakese volk aan de interim-regering is volledig afhankelijk van de mogelijkheid om een minimum aan stabiliteit en veiligheid te garanderen, en om de economie opnieuw op te bouwen. Maar op het platteland is de agrarische crisis alleen maar verergerd. De rurale werkloosheid is gestegen, waardoor de 'slums' rond de grotere steden aangroeien. Kleinere ondernemingen gaan kapot door de heersende onwettelijkheid en door het overspoelen van de markt van goedkope buitenlandse producten. De grotere industriële sector had al zwaar te lijden onder de Westerse bombardementen van de jaren negentig en onder het tien jaar durende embargo (de hele Irakese economie trouwens) maar kent voorlopig geen herstel. De staatsbedrijven werden onder Paul Bremer volledig geliberaliseerd, maar voor de meeste Irakese fabrieken wacht sinds de invasie geen privatisering maar sluiting. De vele onte-

vreden werklozen (waaronder vele werkloze soldaten van het ontbonden leger van Saddam Hoessein) vormen een ideaal reservoir aan verzetsstrijders. Het verzet vindt echter steun bij alle lagen van de bevolking, zowel bij boeren als stedelingen, studenten als arbeiders, seculieren als islamisten, enzovoort. Politiek gezien is het Irakese verzet dus zeer heterogeen maar het ontbreekt de verschillende groepen aan functionerende partijstructuren. Ideologisch gezien blijken nationalisme en islamisme de meest wervende krachten, hoewel er soms ook pan-arabische en anti-imperialistische elementen meespelen. Het is nog niet duidelijk of de seculiere en religieuze groepen tot een soort nationale bevrijdingsbeweging zullen komen die alle etnische en religieuze tegenstellingen overstijgt, rond de gezamenlijke eis: de verwijdering van alle buitenlandse troepen uit Irak. Indien dit het geval zou zijn, verdient zo'n beweging alleszins onze volle steun in haar strijd tegen de bezetter.

Bronnen:

- MILLIGAN (Maren), *An Occupation By Any Other Name...*, www.merip.org.
 WARDE (Ibrahim), *Irak: l'eldorado perdu*, *Le Monde Diplomatique*, mei 2004, jg. 51, nr. 602, p. 12.
 WATKINS (Susan), *Vichy on the Tigris*, *New Left Review*, juli-augustus 2004, nr. 28, pp. 5-17.

¹ Een groep ex-Baath officieren die in ongenade waren gevallen bij Saddam Hoessein. Allawi's Iraqi National Accord was ook verantwoordelijk voor het doorgeven van heel wat foutieve informatie aan de Amerikaanse inlichtingendiensten. Info waarop Blair en Bush zich mede baseerden om een oorlog in Irak te verantwoorden.

Soetkin Van Muylem is stafmedewerster van Vrede.

DE ATOOMKRIJGERS VAN DE 21STE EEUW

I Antoine Uytterhaeghe I

De Verenigde Staten werken aan nieuwe kernwapens; ze hebben een nieuwe nucleaire strategie en hebben maling aan de nucleaire bewapeningscontrole. Dit moet een reden te meer zijn om de nucleaire wapenpolitiek van de Bush-administratie van naderbij te bekijken.

NIEUWE NUCLEAIRE WAPENS

Sedert jaren klaagde een kleine kring van conservatieve Republikeinen en wapenlobbyisten over het feit dat Washington een politiek van zelfbeperking bedreef. Men vond dat de VS niet over de geëigende nucleaire wapens beschikte om aan de toekomstige militaire uitdagingen het hoofd te bieden. Ze waren en zijn van oordeel dat de nucleaire wapeninfrastructuur, van de atoomlabo's tot de productie-ondernemingen en testinstallaties, verwaarloosd en verouderd zijn. Ze menen dat de opleiding van wetenschappers te wensen overlaat. Ze waren en zijn van mening dat dit alles snel moet veranderen.

Na het aantreden van George W. Bush begon deze lobby haar concepten, die ze sedert het einde van de koude oorlog had ontwikkeld, opnieuw uit te pakken.

Dankzij de juiste banden met het beleid werden deze ook in praktijk omgezet. De nucleaire afschrikking kan maar werken als het atoomwapen effectief kan ingezet worden, heet het. Om geloofwaardig te zijn moeten deze wapens in staat zijn om het voorgenomen doelwit bij de tegenstrever daadwerkelijk te kunnen vernielen. De doelwitten en tegenstrevers zijn sedert het einde van de Koude Oorlog duidelijk gewijzigd. Echter, voor de nieuwe vijanden zijn tot dusver, volgens deze kringen, de juiste wapens niet voor handen.

Bijgevolg wordt daarom aangezet tot het ontwikkelen van een ganse reeks nieuwe nucleaire wapens. Dat zijn onder andere de zogenaemde nucleaire bunkerkrakers. Begonnen werd met het op punt stellen van de "Robust Nuclear Penetrators" – REP, dit is een nucleair projectiel waarvan de buitenmantelbekleding

uit verarmd uranium (Depleted Uranium) bestaat en met toegevoegde kracht uitgerust is om zo dieper in de bodem te kunnen penetreren. Zelfs wanneer deze wapens duidelijk meer bunkers kunnen uitschakelen dan de wapens van vroeger – hetgeen de lobbyisten ons graag willen doen geloven –, wordt ook dat niet het ideale wapen. Er zullen altijd bunkers zijn die men niet kan vernietigen. Bovendien,

dieper het doelwit onder de aarde ligt, des te groter moet de vernielingskracht zijn (en dus ook de nucleaire springlading) waarbij dan ook een grotere fall-out ontstaat en vrij komt. Het inzetten van dergelijke wapens kan de illusie verwekken dat men in het bezit is van een proper atoomwapen. Deze illusie zal wel het gebruik van nucleaire wapens waarschijnlijker maken.

De nucleaire afschrikking kan maar werken als het atoomwapen effectief kan ingezet worden. Daarom scheidt men de illusie van een "propere" atoombom.

een nucleaire explosie zonder radioactieve neerslag zal nooit bestaan. Dus, men vertelt ons sprookjes als men ons wil doen geloven dat deze wapens succesvol tegen goed verbunkerde doelwitten, zonder fall-out en haast zonder collaterale schade kunnen worden ingezet.

Het probleem van de collaterale schade is moeilijk tegenover de wereldopinie te rechtvaardigen. Daarom opteert men voor kleine en minikernkoppen. Deze mini-nukes, wanneer ze juist en gericht gebruikt worden, kunnen zoals conventionele wapens ingezet worden tegen niet zo goed beschermde doelwitten, zoals bewoonde nederzettingen en administratieve gebouwen. Critici betwijfelen dat een wapen dat praktisch geen radioactieve neerslag produceert diep genoeg in bodem of bunker kan dringen om het beoogde doelwit te elimineren. Want hoe

Een andere verantwoording voor dergelijke kernwapens vinden de lobbyisten in de noodzaak zeker te kunnen zijn dat de chemische en biologische wapens van de tegenstrever, inderdaad vernietigd worden door een bombardement. Deze massavernietigingswapens worden immers voor honderd procent verbrand door de superhoge temperatuur bij de kernontploffing, wat dan de veiligste manier heet te zijn. Ook dat is niet de mening van de critici. Omdat er enerzijds reeds conventionele wapens voorhanden zijn die dit aankunnen. Anderzijds omdat een nucleaire explosie kan leiden tot het vrijkomen van een enorme hoeveelheid van die chemische en biologische substanties met catastrofale gevolgen voor burgers en milieu.

Het VS Congres heeft eind 2003 echter met de goedkeuring van het defensiebud-

get voor 2004, het licht op groen gezet voor de ontwikkeling van deze nieuwe kernwapens en voor een nieuwe complete militaire constructie.

EEN NIEUWE STRATEGIE

Na het aantreden van de Bush-administratie begon men onmiddellijk met de nodige wijzigingen in de nucleaire strategie. Het Congres werd in 2002 overtuigd met een geheim onderzoek van de nucleaire strategie en het nucleair potentieel.

De kernwapens van Washington vallen in het vervolg niet meer onder het speciaal 'Kernwapencommando', maar onder het nieuwe 'Speciale Strategische Commando', dat ook voor alle conventionele strategische aanvalsopties van de VS-strijdkrachten bevoegd is. Nucleaire en conventionele strategie vallen dus nu onder dezelfde diensten. De plannenmakers van dit opperbevel moeten de politiek, zowel van de conventionele als van de nucleaire, of van beide opties, uitwerken en specifieke doelwitten aanduiden. De grens tussen conventioneel en nucleair vervaagt. Het in gebruik nemen van de steeds maar verbeterde en preciezere conventionele wapens en het uitzicht op minimale collateral schade bij het inzetten van kleine kernwapens, kan er toe bijdragen om de indruk te geven dat een kernoorlog terug aanvaardbaar wordt.

Hiervoor spreken ook nog andere veranderingen in de nucleaire strategie van Washington. Met de "National Security Directive (NDSP) 17" verklaarde de Bush-administratie op 9 september 2002 gans openlijk: "De Verenigde Staten behouden zich het recht voor een aanval met massavernietigingswapens tegen de VS of haar strijdkrachten in het buitenland en haar coalitiegenoten, met een verpletterende kracht te beantwoorden, inclusief het inzetten van nucleaire wapens".

Dat is een duidelijke koerswijziging. Washington heeft het gebruik van kernwapens als vergelding in het verleden nooit uitgesloten. Maar, zoals voor andere kernwapenmachten, waren er politieke verplichtingen en bepaalde veiligheidsgaranties tegenover de landen die over geen nucleaire wapens beschikten en die het NPT hebben ondertekend. De geldigheid van dit verdrag werd bij de herzienings-

conferentie in 1995 opnieuw bekrachtigd. Toen hebben de kernmogendheden de zogenaamde negatieve veiligheidsgaranties aangenomen. Dat wil zeggen dat ze zich verplicht hebben af te zien van het gebruik van kernwapens tegen een niet-kernmogendheid of bondgenoot van een andere kernwapenmogendheid.

Het verschil wordt zeer duidelijk. Was voorheen de potentiële kernwapenbedreiging, in het kader van de veiligheidsgaranties, gericht tegen andere staten en hun bondgenoten met kernwapens, dan is dit nu met NDSP 17 niet langer het geval. Deze chantage richt zich nu tegen alle landen met allerlei vormen van massavernietigingswapens, alsook deze die "nu" in het bezit zijn van biologische en chemi-

"De VS behouden zich het recht voor een aanval met een verpletterende kracht te beantwoorden, inclusief het inzetten van nucleaire wapens". (National Security Directive 17)

sche wapens en de passende draagraketten hebben.

Dat is voor Washington nog niet genoeg. In de "Nieuwe Veiligheidsstrategie" en de "Nationale Strategie ter bestrijding van de massavernietigingswapens" van december 2002, maakt de Bush-administratie duidelijk, dat ze tot preventief militair optreden tegen mogelijke en vermeende gevaren bereid is als die van massavernietigingswapens uitgaan. De VS dreigen niet meer uitsluitend met een conventionele of nucleaire aanval als vergeldingsmaatregel tegen een aanval, maar ook ter vermindering van een mogelijke of ingebeelde aanval.

Noord-Korea, Irak, Iran, Syrië en Libië waren de staten die de Bush-administratie toen expliciet noemde. Jayantha Dhanapala, de toenmalige vice-secretaris generaal van de VN voor ontwapening, waarschuwde daarom vorig jaar in het ARD-programma "Monitor", dat op deze manier andere staten aangemoedigd wor-

den, zich - via duistere wegen - atoomwapens aan te schaffen. Dhanapala wees op het gevaar, dat het sedert Nagasaki geldende taboe wat de nucleaire wapens betreft, gebroken kan worden.

De vaders van deze veranderingen zijn Keith B. Payne en Colin S. Gray. Ze plannen nu de volgende nucleaire strategische stappen. Zo schreef Colin S. Gray in een recente uitgave van het tijdschrift "Comparative Strategy" het volgende: ik citeer. "Het blijft een feit dat de afschrikking alleen maar een element van onze strategie kan zijn. Voor allerlei klaarblijkelijke redenen impliceerde het paradigma van de afschrikking tijdens de Koude Oorlog de scherpe breuklijn: afschrikking of grenzeloze catastrofe. Nu wordt dit

paradigma van de afschrikking uit de tijd van de Koude Oorlog aan een grondige kritiek onderworpen. Daarom moeten we nagaan hoe de vernieuwing kan versneld worden. Twee handelwijzen dringen zich bij deze commentaar op. Enerzijds bestaat de behoefte om iedere lokale en regionale situatie door de algemene theorie te analyseren. Anderzijds moeten de Amerikaanse defensie-instellingen het verband tussen afschrikking en verdediging (offensieve en tegenmaatregelen "counterforce") opnieuw overdenken. Een krachtige en overtuigende militaire preventie kan resultaat opleveren. Weliswaar zouden de politieke complicaties hoogstwaarschijnlijk ontmoedigend zijn. Een preventief militair optreden bij sterke verdenking kan verstandig zijn in een wereld met "catastrofe terroristen" en "massavernietigingswapens". Maar is als algemene richtlijn voor de wereldpolitiek niet realistisch, noch internationaal, noch op binnenlands vlak. Deze centrale aangelegenheid moet grondig doordacht worden, wat de midde-

len, de methodes en de doelstellingen betreft." Einde citaat.

VAN DE INTENSIEVE ZORGEN NAAR HET LIJKENHUIS

De nieuwe nucleaire politiek van de Bush-administratie ondermijnt de kernontwapening en de niet verspreiding van kernwapens. Het vooruitzicht dat voor nieuwe kernwapens ook nieuwe kernwapestesten nodig zullen zijn, de inkorting van de voorbereidingstijd voor dergelijke testen, de opzegging van het ABM-verdrag, het niet langer respecteren van de negatieve veiligheidsgaranties door de presidentiële richtlijn 17, zijn stuk voor stuk zware klappen voor de wapencontrole en de ontwapening.

Alleen reeds het voornemen een nieuwe generatie nucleaire wapens te ontwikkelen en te produceren, is een duidelijk teken voor de niet-atoomwapenstaten die het NPT hebben ondertekend, dat met deze regering geen substantiële vooruitgang in de kernwapencontrole tot stand zal komen. De verplichting om te streven naar de afschaffing van alle atoomwapens, zoals in het artikel VI van het verdrag verankerd is, (en herbevestigd door het Internationaal Gerechtshof), zal met deze bewindsploeg in Washington niet tot stand komen.

Vele landen zijn daarom bezorgd, dat de politiek van de Bush-administratie leidt tot het bevorderen wat ze beweren te verhinderen, d.w.z. de verspreiding van kernwapens. Zo heeft Saoedi-Arabië na de Irak oorlog aangekondigd zijn nucleaire optie te willen overdenken. Nog meer bezorgdheid verwekt dit alles wat bij de buurstaten zich in die richting kan ontwikkelen. De nucleaire wapencontrole ligt reeds op de afdeling intensieve zorgen. De ontwikkeling van nieuwe kernwapens en de daarmee gepaard gaande kernproeven is voor de kernontwapening de weg naar het lijkenhuis.

Bron: Otfried Nassauer – Berliner Informationszentrums für transatlantische Sicherheit – BITS
Friedens-Journal nr 2

Antoine Uytterhaeghe is redactielid voor het tijdschrift Vrede.

Kernwapens staan opnieuw op de internationale politieke agenda. De ontdekking van de grootscheepse handel in kennis en materiaal voor het maken van kernwapens door het netwerk van Abdul Qadeer Khan, de 'vader van de Pakistaanse bom', en het gelijktijdig bekend worden van de nucleaire programma's van Libië en Iran, hebben hiervoor gezorgd. Noord-Korea was eerder al het eerste land dat zich uit het Non-Proliferatie Verdrag terugtrok (in 2003) en zegt aan een kernwapenprogramma te werken. Het lijkt er sterk op dat het non-proliferatieregime serieus wankelt.

Vredeschahier: 8 euro + portkosten

DE NUCLEAIRE OPTIE

| Michel Chossudovski |

De Amerikaanse senaat heeft het licht op groen gezet voor het inzetten van tactische kernwapens in conventionele oorlogen tegen schurkenstaten en terroristische organisaties.

De oorlogen tegen Afghanistan en Irak vormen een onderdeel van een algemene militaire planning, die reeds onmiddellijk na het einde van de Koude Oorlog van start was gegaan. De actuele militaire agenda en oorlogsplanning zijn de voorzetting van de Golfoorlog van 1991 en van de NAVO oorlog tegen Joegoslavië van 1999.

Met de oorlogsplanning tegen Irak was men reeds in het midden van de jaren negentig concreet begonnen. Dat kan men zeer duidelijk aflezen uit een document van de Clinton-administratie aan het Nationale Veiligheidscomité van de VS dat recent werd vrijgegeven. Daarin zegt men duidelijk dat het doel van de oorlog het verzekeren is van een ononderbroken en ongehinderde toegang tot olie. In de maand september 2000, enkele maanden voor Bush het roer in het Witte Huis overnam, publiceerde het "Project voor een New American Century" (PNAC), onder de titel "De wederopbouw van de VS defensie", zijn blauwdruk voor de globale heerschappij van de VS. (zie ook Vrede mei-juni, red.) Het PNAC is een conservatieve denktank met banden naar het establishment van defensie en de inlichtingendienst, met de Republikeinse Partij en met de machtige Council on Foreign Relations (CFR), die achter de coulissen een belangrijke rol spelen bij de formulering van het buitenlands beleid van de VS.

Volgens de eigen teksten geeft PNAC volgende doelstellingen aan defensie en Buitenlandse Zaken:

- Verdediging van het Amerikaanse grondgebied.
- Het gelijktijdig voeren van meerdere oorlogen met de bedoeling ze te winnen
- Doorvoeren van politieopdrachten in kritische regio's.
- Herstructurering van de VS-strijdkrachten

en het gebruiken van hoogtechnologische middelen in militaire aangelegenheden.

De blauwdruk van het PNAC was aangevraagd voor de presidentsverkiezingen van 2000 door de huidige vice-defensie-minister Wolfowitz, defensie-minister Rumsfeld en vice-president Cheney. Het plan van PNAC geeft een duidelijke omschrijving van de strategische veroveringsplannen.

NIEUWE WAPENSYSTEMEN

De militaire strategie van PNAC, d.w.z. met de ontwikkeling van nieuwe wapensystemen, sluit volledig aan bij de geplande defensie-initiatieven en de daarmee gepaard gaande militarisering van het heelal, en het op punt stellen van een nieuwe generatie van kernwapens.

Het strategisch verdedigingsinitiatief is gekend onder de naam van "Star Wars" en omvat niet alleen het omstrepen raketten-

Met de oorlogsplanning tegen Irak was men reeds in het midden van de jaren '90 begonnen. Volgens een document van de Clinton-administratie aan het Nationale Veiligheidscomité is het doel van dergelijke oorlog het verzekeren van de toegang tot olie.

Het document voorziet de oprichting van vooruitgeschoven VS basissen in Centraal-Azië en het Midden-Oosten om de economische hegemonie van de Verenigde Staten in de wereld te verzekeren. Ook wil men alle potentiële rivalen of andere levensvatbare alternatieven voor Amerika en de "vrije liberale markt" de pas afsnijden.

In tegenstelling tot de gewone conventionele oorlog, vereisen de zogenoemde politie-opdrachten een vorm van globale militaire bewaking en controle, waarbij verschillende instrumenten van de militaire interventie aangewend worden, zoals strafbombardementen of het inzetten van speciale strijdkrachten van het Amerikaanse leger.

schild, maar ook een brede waaier aan offensieve wapens die overal op onze planeet kunnen toeslaan. Het omvat ook instrumenten voor een klimatologische oorlog in het kader van het "High Altitude Aural Research Program" (HAARP).

Eveneens werd het zogenoemde FALCON-programma van het Pentagon besproken. FALCON is het ultieme wapensysteem van de nieuwe wereldorde, dat ingezet moet worden om de globale economische en politieke hegemonie te verzekeren. Dit systeem geeft de VS de mogelijkheid uit alle hoeken van de wereld aan te vallen. Het wordt als het wapen met een globale reikwijdte beschreven, dat men snel en door-

slaggevend kan inzetten als reactie op destabiliserende en bedreigende activiteiten, op vermeende vijandige staten en terroristische organisaties. Zo biedt een supersonische kruisraket van Northrop Grumman de VS de mogelijkheid effectieve bliksemsnelle aanvalsmisaties op globale basis door te voeren, zonder dat ze hiervoor een overzeese militaire basis nodig hebben. FALCON biedt de VS de mogelijkheid willekeurige doelen aan te vallen, om conventionele strijdkrachten in een oorlog te ondersteunen of om strafbombardementen uit te voeren tegen andere landen die weigeren zich te onderwerpen aan de economische en politieke dictaten van Washington.

PREVENTIEF INZETTEN VAN KERNWAPENS

De Bush-administratie heeft tot een preventieve kernwapenstrategie besloten die haar moet toelaten de eerste slag toe te brengen met kernwapens; hetgeen ook door het Congres toegestaan werd. Kernwapens worden niet meer zoals tijdens de koude oorlog als een laatst mogelijke alternatief beschouwd.

In een geheim Pentagonodocument "Nuclear Posture Review", dat begin 2002 aan de senaat werd voorgelegd, legde de Bush-administratie het zogenoemde "eventualiteiten plan" voor. Hierin wordt voorzien dat de VS als eerste offensieve nucleaire wapens kunnen inzetten, niet alleen tegen de as van het kwaad (Irak, Iran, Libië en Noord-Korea), maar ook eventueel tegen Rusland en China.

De in het "Nuclear Posture Review" afgedrukte preventieve nucleaire doctrine wordt door zowel de Republikeinse Partij als de conservatieve denkfabrieken in Washington ondersteund. Voor hen moet Washington zich op alle mogelijke eventualiteiten voorbereiden zeker nu "verschillende staten en terroristische groepen met de ontwikkeling van geheime wapenprogramma's bezig zijn". (William Arkin, "Secret Plan lines Out the Unthinkable", Los Angeles Times – 9 maart 2002).

Wanneer het Pentagon, in overeenstemming met Rusland, het aantal nucleaire kernkoppen terugschroefde, had ze haar eigen agenda. Niet alleen wilde ze haar nucleair arsenaal moderniseren, maar ook de VS hegemonie in het ganse militaire

spectrum, inclusief in het heelal, uitbouwen. Door het plaatsen van observatie- en wapensystemen in de ruimte zijn de VS in de mogelijkheid om vanuit hun militaire ruimtetuigen overal en onmiddellijk straffeeloos militair geweld in te zetten.

De Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Israël hebben hun nucleaire wapenpolitiek met elkaar gecoördineerd. De Israëlische kernkoppen zijn op alle grote steden van het Midden-Oosten gericht. In de maanden die de oorlog tegen Irak vooraf gingen, hebben deze drie staten openlijk verkondigd dat ze bereid zijn als eerste nucleaire wapens te gebruiken in het (toen nog) op til zijnde conflict mocht er tegen hen een nucleaire dreiging opdoemen.

Slechts enkele weken na de inval van de US-Marines in Bagdad in april 2003 gaf de bevoegde senaatcommissie groen licht voor het Pentagon om nieuw tactische kernwapens (zes maal krachtiger dan de atoombom op Hiroshima) bij conventionele oorlogen in te zetten in het geval ze met zogenoemde massavernietigingswapens aangevallen worden.

GEPRIVATISEERDE NUCLEAIRE OORLOG

Als gevolg van het besluit van deze 'senaatcommissie voor de VS-strijdkrachten' werd een maand later een belangrijke nieuwe definitie van de VS-politiek voor het inzetten van nucleaire wapens uitgewerkt.

Op 6 augustus 2003, de 58ste verjaardag van het afwerpen van de eerste atoombom op Hiroshima, organiseerde men in het hoofdkwartier van het centrale commando, op de Offutt-luchtmachtbasis in Nebraska, een geheime bijeenkomst met meer dan 150 contractpartners, managers uit de nucleaire industrie en het militair industriele complex. Bij dit treffen met de fine fleur van de militaire industrie, wetenschappers uit de wapenlabo's en regeringsvertegenwoordigers van de strategische hoofdkwartieren van het strategische commando van de VS uit Omaha in Nebraska, werden de plannen uiteengezet voor een allesomvattende nucleaire oorlog en waarvoor de productie van een nieuwe generatie van kernwapens noodzakelijk wordt. Hier wordt gedacht aan lichtere inzetbare mini-atoomwapens en bunkerbommen die de aardoppervlakte binnen dringen (Alice

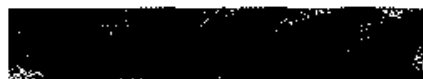
Slater: "Bush nuclear Policy a Recipe for National Insecurity" august 2003. <http://www.globalresearch.ca>). Hierdoor wordt de nucleaire oorlogsvoering eigenlijk geprivatiseerd. Zo incasseren de concerns niet alleen reuze winsten van meerdere miljarden dollars door de productie van kernwapens, maar hebben ze ook een stem bij de formulering van de strategische nucleaire agenda. De nucleaire wapenindustrie, zowel voor de productie van atoomkoppen als voor de raketssystemen, zijn in handen van slechts enkele wapenproducenten, met aan hun hoofd Lockheed Martin, General Dynamics, Northrop, Raytheon en Boeing.

Hier moet ook opgemerkt worden, dat de National Nuclear Security Administration (NNSA) een week voor de bijeenkomst van 6 augustus ontbonden werd en vervangen door een 'onafhankelijk' toezicht op het kernwapenarsenaal van de VS, met inbegrip over het testen en het inzetten van de nieuwe kernwapens (The Guardian v. 31.07.2003).

In tussentijd voerde het Pentagon een grote public relations campagne om het inzetten van kernwapens voor de verdediging van het Amerikaanse territorium te rechtvaardigen.

Sedert eind 2003 worden deze mini-kernwapens, met de formele toestemming van VS-Congres, als onschadelijk voor de burgerbevolking beschouwd. Van zodra deze opvatting in de militaire planning geïntegreerd is wordt het een consensus en is het geen onderwerp meer voor kritisch debat. Deze propagandacampagne beweert zonder schroom, dat de minikernwapens ongevaarlijk zijn. Het is op deze bewering dat het VS-Congres zijn groen licht heeft gegeven. Maar daarmee heeft ze de nieuwe generatie van kernwapens in de 'klassieke' oorlogspanning opgenomen zodat ze samen met conventionele wapens op het oorlogstoneel ingezet zullen worden. In december 2003 stemde het VS-Congres in om voor het jaar 2004 een bedrag van 6,3 miljard te besteden aan de ontwikkeling van de nieuwe generatie "defensieve" kernwapens.

Het totale jaarlijkse defensiebudget bedraagt ondertussen een stuk meer dan 400 miljard dollar, dat is meer dan het totale bruto sociaal product van de Russische Federatie.

OORLOG TEGEN HET TERRORISME

Om haar preventieve militaire acties te rechtvaardigen moet de nationale veiligheidsdoctrine kunnen uitpakken met een bedreiging, ze moet een vijandbeeld creëren. Bovendien moet ze deze terroristische gevaren in verband brengen met staatssteun vanwege schurkenstaten.

De doctrine van preventieve "verdedigingsoorlog" en de oorlog tegen het terrorisme, zoals ze in de veiligheidsstrategie van het NSS van 2002 is neergelegd, bevat ook de nucleaire optie. Het doel bestaat erin om militair, preventief optreden te presenteren als oorlog uit zelfverdediging, tegen twee categorieën van vijanden. Enerzijds de "schurkenstaten", anderzijds de islamitische terroristen, waarbij men beweert dat deze vijanden in het bezit zijn van massavernietigingswapens. Tot het arsenaal van dit preventief handelen behoort volgens het NSS ook het inzetten van tactische nucleaire wapens, die dan naast de conventionele wapens als doodgewone oorlogswapens worden beschouwd.

De door CIA en het Pentagon verzonden propagandatruc steunt op de veronderstelling dat Al Qaida in het bezit is van, of de kennis heeft om een atoombom te ontwikkelen. Volgens een bericht van de inlichtingendienst CIA onder de naam " Terrorist CBRN(*): Materials and Effect" dat twee maanden voor de bijeenkomst in augustus 2003 in Nebraska gepubliceerd werd in de Washington Times van 3 juni 2003, zou een actie van Al Qaida met chemische, biologische, radiologische of nucleaire wapens vele slachtoffers veroorzaken. "Islamitische extremisten zijn in het bezit van een groot spectrum van potentiële substanties en draagsystemen voor een aanval met chemische, biologische, radiologische of nucleaire wapens (CBRN)."

Sedert 11 september 2001, is de oorlog tegen het terrorisme een goede dekmantel om de omvangrijke doelstellingen van het militaire en economische expansionisme dat door Washington nagestreefd wordt, te verpakken. Het centrale doel blijft echter de destabilisering van Rusland en China.

OORLOG EN ECONOMIE

De formulering van de Amerikaanse oorlogsagenda valt samen met een wereldwijd economische recessie, die tot een verar-

ming van miljoenen mensen leidt. Deze economische crisis is het directe gevolg van het macro-economische politiek kader dat onder toezicht van het IMF, de Wereldbank en de Wereld handelsorganisatie (WTO) gestalte wordt gegeven. De handelsliberalisering en de privatiseringen met massale ontslagen hebben bijgedragen tot de ondergang van de civiele sociale economie.

Door zich naar een oorlogseconomie te richten heeft men enorme besparingen doorgevoerd in de sociale en civiele sectoren, inclusief in de investeringen voor openbare infrastructuur en de sociale programma's. Terwijl de civiele economie ineenstort, worden reusachtige financiële bedragen in de Amerikaanse oorlogsmachinerie gepompt. Zowel in Noord-Amerika als in de Europese Unie worden grote bedragen, die vroeger voor de financiering van de gezondheidszorg en onderwijs besteed werden, nu naar het defensiebudget en het militair industrieel complex versluisd.

Deze wapeningseconomie kan het steeds maar stijgend aantal werklozen niet opvangen. Deze nieuwe op het militair industriële complex gerichte economie van de Verenigde Staten zal aan de concerns honderden miljoenen dollar extraprofijs bezorgen. Dit beleid zal echter slechts zeer marginaal bijdragen tot nieuwe banen voor gespecialiseerde werknemers en wetenschappers en de zelfstandige sector, waar de laatste jaren veel arbeidsplaatsen verloren zijn gegaan.

De heroriëntering van de VS-economie is het gevolg van de geopolitieke en strategische doelstellingen van Washington. Het Amerikaanse militair industrieel complex ontwikkelt deze geavanceerde wapensystemen omdat ze belangrijk zijn om de VS positie in de globale militaire en economische hegemonie veilig te stellen. Niet alleen tegenover Rusland en China, maar ook tegenover de Europese Unie, die door Washington als een potentiële concurrent aanzien wordt. Gelijktijdig leidt de zogenoemde Amerikaanse oorlog tegen het terrorisme tot de militarisering van grote regio's in de wereld.

Sedert de oorlog tegen Joegoslavië in 1999 heeft zich een Anglo-Amerikaanse militaire as ontwikkeld, die tot een nauwe coördinatie op vlak van defensie, buitenlands beleid en inlichtingendiensten heeft

geleid. De defensie industrieën van de VS, Canada, Groot-Brittannië en Israël zijn in toenemende mate met elkaar vervlochten.

Door het in het jaar 1999 ondertekend akkoord met de "Trans-Atlantic Bridge" werd het "Britse Aerospace Systems Corporation" (BAES) steeds meer in het toeleveringssysteem van het Pentagon geïntegreerd. Alhoewel Israël niet officieel deel uitmaakt van de Anglo-Amerikaanse as, speelt het een belangrijke rol in het Midden-Oosten in dienst van Washington.

GLOBALE HEGEMONIE

Oorlog en globalisering gaan hand in hand. De krachten van het financiële etablissement van Wall Street, de Anglo-Amerikaanse oligigiganten en de bewapeningsconcerns in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, werken onophoudelijk aan dit proces dat de uitbreiding van het globale marktsysteem tot doel heeft.

Met deze nieuwe oorlogsstrategie wil men soevereine staten in open handels-territoria (vrijhandelszones), zowel met militaire als met drastische economische veranderingen ten gunste van de vrije markt omvormen.

Het uiteindelijke doel van deze oorlog is de nieuwe kolonisering, niet alleen van Rusland en China en de landen van de gewezen Sovjet-Unie, maar ook van het ganse Midden-Oosten en het Indische subcontinent. Gelijktijdig streeft Washington er ook naar om een globale militaire hegemonie te bereiken, waardoor de militaire capaciteiten van zijn Europese bondgenoot in de schaduw moeten blijven staan.

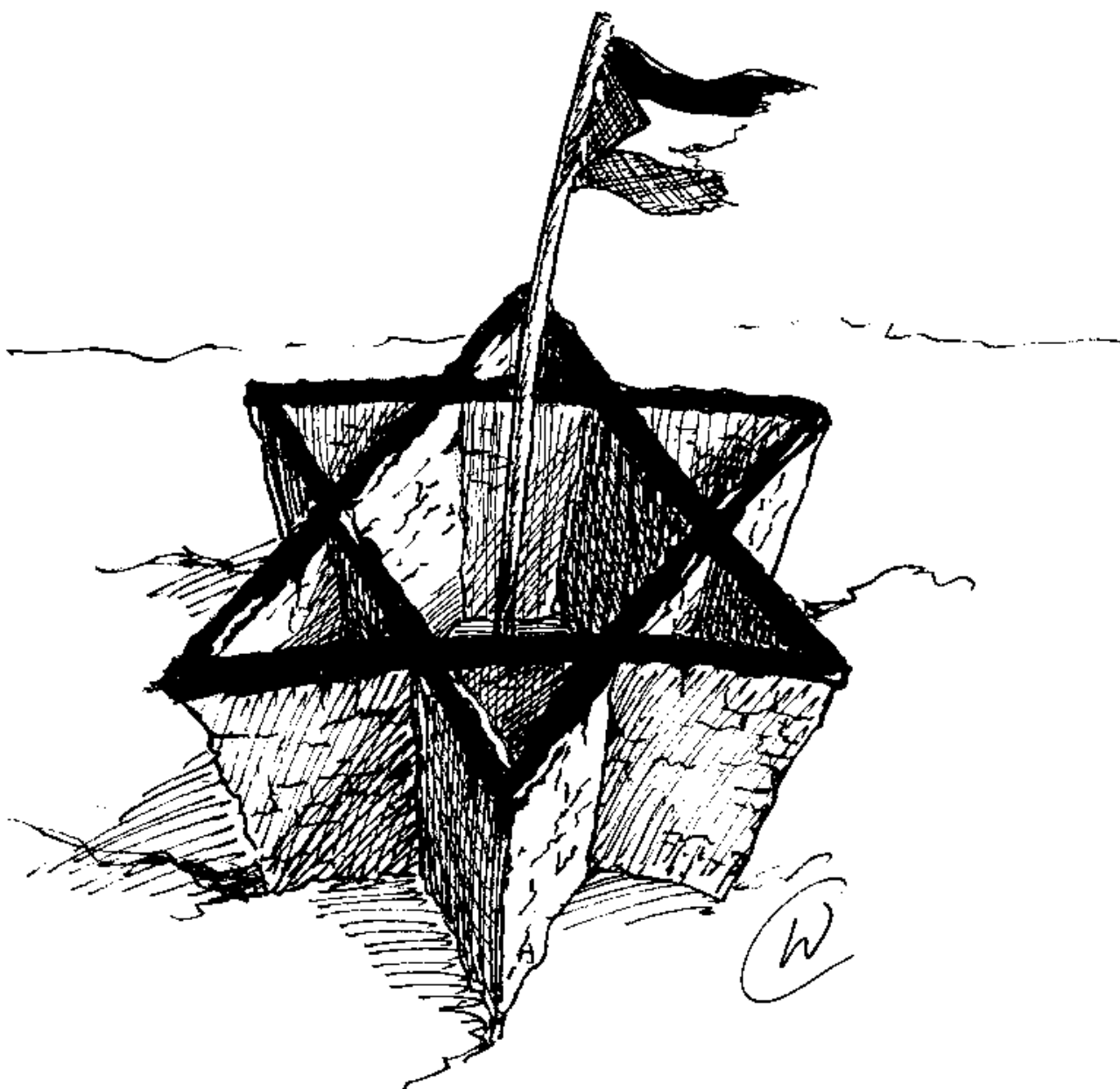
Hierdoor wordt de ontwikkeling van het Amerikaanse nucleair wapenarsenaal en het preventief inzetten van nucleaire wapens in conventionele oorlogen een integraal bestanddeel van dit proces.

(*) CBRN: Chemische, Biologische, Radiologische, Nucleaire wapens.

Vertaald en bewerkt:
Antoine Uytterhaeghe
Bron:

Jungewelt n <http://www.warenform.net>

Michel Chossudovski is professor economie aan de universiteit van Ottawa.

DOSSIER

STUDIËS NAAR ISRAËL EN PALESTINA

“WE ZIJN GEEN TERRORISTEN, WE BEKAMPEN EEN ONRECHTVAARDIGE BEZETTING”

Gesprek met Fadwa Barghouti, vrouw van de Palestijnse leider Marwan Barghouti

| Ludo De Brabander |

Fadwa Barghouti staat ons te woord terwijl achter haar een reuzengroot portret van haar gehandboeide man Marwan aan de muur prijkt. Marwan Barghouti is de zeer populaire leider van Arafats Fatah-beweging op de Westelijke Jordaanoever. Voor zijn ontvoering uit Ramallah door het Israëlisch leger speelde hij een belangrijke rol in de Palestijnse opstand. Na zijn arrestatie werd hij beschuldigd van de moord op 26 Israëli's en lidmaatschap van een terroristische organisatie. Hij is uiteindelijk veroordeeld tot vijf keer levenslang + veertig jaar extra.

Barghouti heeft in zijn verweer altijd gesteld dat zijn strijd een legitieme strijd is tegen de bezetting en weigerde de erkenning van de Israëlische rechtbank. Barghouti groeit meer en meer uit tot een symbool van de Palestijnse en wordt nu al vergeleken met andere beroemde gevangenen uit het verleden, zoals Nelson Mandela. Zijn vrouw en advocate Fadwa Barghouti, leidt nu mee de campagne tegen het gevangenschap van Barghouti, maar benadrukt tevens dat Barghouti geen alleenstaand geval is. Duizenden politieke gevangenen moeten overleven in moeilijke omstandigheden in de Israëlische gevangenis. Hier haar verhaal.

Fadwa Barghouti: “Mijn man, Marwan Barghouti, is zoals de andere Palestijnse gevangenen in Israëlische gevangenis slachtoffer van talloze inbreuken op het internationaal recht. We vragen in de eerste plaats te worden behandeld volgens de internationale rechtsregels. Israël mag geen staat zijn die boven het internationaal recht staat.”

“De Palestijnse gevangenen zullen binnenkort met een open hongerstaking starten (die is gestart op 15 augustus, n.v.d.r.) om betere levensomstandigheden en rechten af te dwingen. 7.500 gevangenen zitten in de Israëlische gevangenis opgesloten in harde omstandigheden. In geval van ziekte geraken ze niet aan de nodige verzorging en medicijnen. Hun familieleden krijgen ze niet te zien. Velen zitten al de hele Intifada in de gevangenis, sommigen zelfs al zeventwintig jaar. Ze hebben hun kinderen niet zien opgroeien en krijgen zelfs geen foto van hen te zien.”

“Arrestaties gebeuren brutaal. Regelmatig worden ze geslagen. Ze moeten zelfs hun eigen voedsel kopen in de kantine. Ook een belangrijke inbreuk op de rechten van de gevangenen is het feit dat de advocaten hun cliënten niet privé kunnen bezoeken. Ze kunnen ze maar zien via een glazen wand en ze moeten naar elkaar schreeuwen om gehoord te worden. Ze worden daarbij afgeluisterd en de gesprekken worden op videoband opgenomen. Je kunt dus niet behoorlijk met je advocaat overleggen. Vandaar dat ze beslist hebben tot een hongerstaking in de komende weken. Ik denk dat dit heel belangrijk is voor de Palestijnse families die hun zoons en dochters in de gevangenis zien lijden. Ze maken zich zorgen

om hen. Ze hopen dat de hongerstaking zal leiden tot meer internationale aandacht voor hun situatie. De gevangenen vragen daarbij niet eens hun vrijlating, maar wel dat ze worden behandeld als menselijke wezens. Ze vragen dus niet veel. Ze willen enkel dat hun rechten worden gerespecteerd, dat hun familie op bezoek kan komen en dat ze op zijn minst telefoongesprekken kunnen houden. Wat we aan alle mensenrechtenorganisaties in Europa en elders in de wereld vragen is slechts hun steun voor de eigen mensenrechtennormen, respect voor het internationaal recht.”

“Belangrijk zijn ook de gevangenen die in isolatie zitten. Er zijn er, zoals Marwan Barghouti, die in volledig isolement zitten. Ze hebben geen contact met de gevangenen, Marwan zit al bijna twee jaar in isolement. Hij mag niemand van zijn familie zien. Ik kan hem niet zien, noch als zijn vrouw, noch als zijn advocaat. Mijn rechten als advocaat en als mens zijn aangetast. Ook mijn vier kinderen kunnen hun vader niet zien. Marwan mag slechts een uur per dag uit zijn cel op een binnenplaats, maar dan enkel met handboeien om en geketend aan zijn voeten. Hij klaagt nu van rugpijn en andere ongemakken.”

“Laten we bij dit alles niet vergeten dat de meeste Palestijnen gevangen zitten enkel en alleen omdat ze voor hun rechten opkwamen. Wij maken het onderscheid tussen terroristische daden, die we veroordelen, en het recht van de Palestijnen om zich te verzetten tegen de bezetting. Het verzet van de Palestijnen is conform het internationaal recht en de resoluties van de Verenigde Naties. We zijn dus zeker geen terroristen. Jullie moeten begrijpen dat we ons tegen een onrechtvaardige bezetting verzetten en vechten voor een beter en menselijker bestaan om uiteindelijk in vrede te kunnen leven in een vrij land.”

“Onlangs zijn de Israëlische regering en media beginnen focussen op de corruptie binnen de Palestijnse Autoriteit en de Palestijnse maatschappij in zijn geheel. Zij praten heel de tijd over de noodzaak aan hervormingen. Zij doen dit om de mensen het echte probleem te doen vergeten, namelijk dat we onder bezetting leven. Wij ontkennen niet dat we corruptie kennen, net zoals dat elders in de wereld ook bestaat. Maar wat de Israëlische regering doet is de aandacht afleiden van de bezetting. Vanuit ons standpunt bekeken is het natuurlijk zo

dat wij hervormingen vragen. Marwan Barghouti was een van de mensen die daar hard op aandrong en al die jaren ten strijde is getrokken tegen de corruptie lang voor de Intifada en lang voor de VS-regering daar zelfs nog maar aan dacht. Hervormingen en corruptiebestrijding zijn heel belangrijk voor ons omdat we geen democratische staat kunnen opbouwen zolang de wanpraktijken voortduren. Wij willen echter niet dat anderen de zaken omdraaien: dat is zeggen dat corruptie het probleem is en daarna niets zeggen over het probleem van de bezetting. Nu vraagt de Europese Unie en het kwartet (VS, Rusland, EU en VN, nvdv.) ons om te hervormen en spreekt men over nieuwe verkiezingen. Geen probleem mee, maar kunnen zij ons garanderen dat de Israëlische regering geen verkozenen zal arresteren, wanneer ze haar niet bevallen, net zoals dat het geval is met Marwan Barghouti? Het is trouwens absurd verkiezingen te houden onder bezetting. De Israëlische regering zoekt voortdurend afleidingsmanoeuvres. Dat was ook zo voor de beschuldiging dat EU-geld is gebruikt om terrorisme te steunen."

"De Palestijnen ontdekten zeven jaar na Oslo dat Israël helemaal niet geïnteresseerd is in echte vrede, maar wel in praten over vrede terwijl ze in werkelijkheid de bezetting aan het legaliseren waren. Het aantal nederzettingen dat is gebouwd na 1993, dus na de ondertekening van het Oslo-akkoord, is sterk uitgebreid. Israël bleef gewoon voort doen met het stelen van onze grond en onze levens. De Palestijnen ontdekten dit en het enige logische en natuurlijke antwoord is zich daartegen verzetten. Het is zo dat de Intifada opnieuw startte."

"Als verkozenen voor de Wetgevende Raad, is Marwan Barghouti verplicht zijn volk in dat verzet te steunen, anders zou hij ontslag moeten nemen. Toen Marwan in 1994 terugkeerde uit ballingschap, was hij een van hen die het Oslo-proces steunde en echt geloofde in de verzoening tussen twee volkeren. Hij geloofde dat Oslo niet aan al onze noden zou beantwoorden maar voor hem was het een unieke kans die we met beide handen moesten grijpen. Hij verdedigde deze stelling van in het begin en reisde van het ene vluchtelingenkamp, dorp, universiteit naar het andere om de mensen te proberen overtuigen vrede een kans te geven. En dat was niet alles. Hij werkte samen met Israëli's aan het bij elkaar brengen van mensen uit de twee kampen in een poging stereotypen te doorbreken en elkaars cultuur en gewoonten te leren begrijpen, wat even belangrijk is. Marwan wist dat vrede die aan de top wordt getekend maar kansen op slagen heeft indien ook de bevolking overtuigd wordt. Maar hij ontdekte al gauw, zoals zoveel Palestijnen, dat het vredesproces een dekmantel was om de bezetting te laten voortduren en niet enkel te laten voortduren maar ook te legaliseren. Want vanuit internationaal oogpunt bekeken zaten Palestijnen en Israëli's nu rond de tafel en was er geen nood meer om iets voor de Palestijnse zaak te doen, terwijl de confiscatie van land, de arrestaties, controle van onze grenzen, etc. verder bleven duren."

"Het geval van Marwan Barghouti is duidelijk een politieke zaak. De Israëlische regering wil de Palestijnse leiding en het verzet voor de rechtbank veroordelen. Marwan was een van de

BIOGRAFIE MARWAN BARGHOUTI

Marwan Barghouti is op 6 juni 1959 geboren in het dorpje Kobar in de buurt van Ramallah. Op zijn vijftiende wordt hij lid van Fatah, de grootste Palestijnse bevrijdingsorganisatie. Al gauw komt hij in aanvaring met de autoriteiten en wordt hij in 1978 voor 4 en een half jaar opgesloten in een Israëlische gevangenis wegens zijn lidmaatschap van Fatah. Het is in die periode dat hij Hebreeuws heeft geleerd. In 1983 start hij zijn studies aan de Birzeit universiteit, waar hij leider wordt van Fatah's studentenorganisatie. De bezetting en zijn strijd tegen de bezetter zouden er voor zorgen dat het 11 jaar zou duren vooraleer hij zijn studies politieke wetenschappen kan afmaken. In september 1985 wordt hij voor zes maanden administratief opgesloten zonder aanklacht of veroordeling. Twee jaar later, bij het begin van de eerste Intifada, wordt hij verbannen naar Jordanië. Later zou hij naar Tunesië trekken, waar ook het hoofdkwartier van de PLO was gevestigd. Hij verzorgde het contacten tussen de Palestijnse opstand in de bezette gebieden en het hoofdkwartier van de PLO in Tunis. Aan zijn ballingschap komt pas in 1994 een einde. In 1989 wordt hij verkozen tot jongste lid van de Revolutionaire Raad. Hij blijft evenwel altijd iemand die dicht bij de basis is blijven staan. Hij zet zich binnen Fatah in voor de Palestijnen in de vluchtelingenkampen en de Israëlische gevangenissen. Vanaf 1994 zou hij zich een vurig verdediger van de Oslo-akkoorden tonen. In 1996 wordt hij verkozen in de Palestijnse Wetgevende Raad, waar hij opvalt door zijn strijd tegen corruptie en andere wantoestanden binnen de Palestijnse leiding. Zijn geloof in het Oslo-proces brengt hem in contact met heel wat sleutelfiguren uit het Israëlische vredeskamp. Maar vanaf 1998 realiseert hij zich dat Israël gewoon de nederzettingen verder blijft uitbreiden, waarop hij een stopzetting vraagt van de onderhandelingen tot Israël zijn nederzettingenactiviteiten en de bezetting stopzet. Hij wordt de spreekbuis van een populaire beweging die op grote schaal betoogt tegen het "frauduleus vredesproces". Hij wordt een van de prominente leiders van de Al Aqsa Intifada. Een bekende uitspraak van hem is: "we zijn zeven jaar in opstand gekomen zonder onderhandelingen, dan zeven jaar van onderhandelingen zonder opstand. Misschien is het tijd om beide tegelijk uit te voeren." Hij formuleert ook de politieke objectieven van de opstand en roept op om de Intifada te laten uitbreiden zodat Israël verplicht wordt in te zien dat "vrede niet mogelijk is onder bezetting". Hij overleeft in augustus 2001 een Israëlische aanslag. Op 15 april 2002 wordt hij uit Ramallah ontvoerd en gearresteerd. Gedurende twee jaar krijgt hij de gekende subtiele psychologische en fysieke folterpraktijken over zich heen. Op 6 juni 2004 Barghouti veroordeeld tot vijf keer levenslang en 40 jaar extra. (LDB)

eerste leiders van de Intifada. Hij is iemand van de basisbeweging. Hij kan niet zonder de rest van de Palestijnen die in de straten aan het revolteren waren. En dat is wat Israël zo vervelend vond, en daarom voerden ze de show op voor de hele wereld door te zeggen: hier is een Palestijnse leider, en nu is hij Terrorist. Zo hebben ze de zaak Barghouti aangepakt."

FOLTEREN IS LEGALE PRAKTIJK IN ISRAËL

| Ludo De Brabander |

Op 15 augustus startten Palestijnse gevangenen een hongerstaking om te protesteren tegen de onmenselijke behandeling in de Israëlische gevangenissen. De systematische psychische en fysieke mishandeling van gevangenen vormt een van de redenen voor de hongerstaking. In Israël zijn bepaalde foltertechnieken toegestaan.

Het ultieme argument is dat van de 'tikkende bom'. De Israëlische mensenrechtenorganisatie B'tselem heeft echter vastgesteld dat folteren een routinepraktijk is. In een rapport uit 1998, dus nog voor de Al Aqsa Intifada, zegt B'tselem dat in 85 procent van de verhoren die jaarlijks bij 1000-1500 gedetineerden zijn uitgevoerd, een of andere vorm van foltering is gebruikt. Zeer tragisch is de situatie van de naar schatting 400 gevangene minderjarigen, waaronder kinderen van 12 jaar en jonger! Zij zitten opgesloten in gewone gevangenissen, en in 20 procent van de gevallen bij volwassenen, wat meermaals geleid heeft tot mishandelingen. Een rapport van de Palestijnse afdeling van Defense for Children International Palestine onderzocht 50 gevallen van 10 tot 17 jaar die gearresteerd zijn in 2000-2001. Uit het onderzoek bleek dat 95 procent van hen zijn geslagen door soldaten tijdens hun arrestatie. De soldaten brachten met handen, voeten en geweren slagen toe over het hele lichaam. 88 procent is geslagen tijdens de overbrenging naar de verhoorcentra. In alle gevallen is er een of andere vorm van foltering gebruikt, zoals fysiek geweld (o.a. met rubberen stokken), slaapdeprivatie, blootstelling aan extreme temperaturen, verbale en fysieke dreigementen, blinddoeken en te strakke handboeien en ketenen van voeten. Een tienjarige jongen, Saddam Ali Issa Awad van de regio Hebron moest als gevolg van slagen aan zijn hand geopereerd worden.

BEZWIJKEN AAN DE GEVOLGEN...

Folteren is legaal, maar het binnenlands en internationaal protest zorgde ervoor dat de Landau-commissie in 1987 met aanbevelingen kwam over wat kan en niet kan. De Shabak (de Algemene Veiligheidsdienst of GSS) ging zich sinds het begin van de bezetting in 1967 te buiten aan zware foltermethodes tijdens het verhoor, de zogenaamde 'Duitse/Nazi-technieken'. Sindsdien zijn 66 Palestijnse gevangenen bezweken aan de gevolgen van zware mishandelingen. Het ging om stokslagen, elektrische shocks, branden met sigaretten, breken van vingers, etc. De Landau-commissie stelde dat het folteren moet beperkt

worden, maar laat het gebruik van "matige fysieke druk" en "niet-gewelddadige psychologische druk" tijdens het verhoren van Palestijnse gevangenen toe. Deze zijn al bekrachtigd door

mensenrechtenorganisaties omdat ze nog altijd in strijd zijn met het internationaal recht. De regulering van de Landau-Commissie heeft bovendien niet verhindert dat er tussen 1988 en 1998 nog altijd 18 gevangenen zijn overleden tijdens hun ondervraging. Ook een nieuwe uitspraak van het Israëlische Hooggerechtshof in september 1999 belet niet dat zeker sinds de Intifada fysieke en psychische mishandelingen schering en inslag zijn. Gerapporteerd zijn de Shabeh (de gevangene wordt met handen en voeten vastgebonden op een kleine stoel in een ongemakkelijke houding gedurende uren, soms dagen), dagenlange opsluiting in kleine cellen van 1 op 1 meter, gewelddadig schudden (in 1995 stierf Abdel Samed Hreizat als gevolg van hersenletsels door het schudden veroorzaakt), extreme temperaturen,

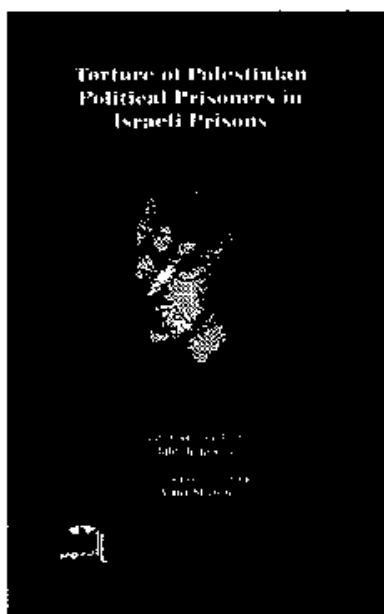
slagen, isolatie (gedurende maanden tot jaren), slaapdeprivatie (er zijn gevallen bekend van 8 dagen en meer), luide muziek (soms dagenlang met als gevolg hoofdpijn), 'kikkerhurken' (gebukt op de tenen staan met handen op de rug), deprivatie van voedsel of kledij in combinatie met verhinderen om wc te gebruiken, collaborateurcellen (mishandeling door valse 'medegevangenen' in de cel).

Hoewel het Israëlisch Hooggerechtshof verschillende van deze technieken heeft verboden, hebben mensenrechtenorganisaties vastgesteld dat ze sinds het uitbreken van de Intifada zeer regelmatig worden gebruikt.

Bron: Ribhi Qatamish en Nimer Sha'ban, *Torture of Palestinian Political Prisoners in Israeli Prisons*. Addameer Prisoners Support and Human Rights Association, oktober 2003

Meer info:

www.addameer.org
www.palestinemonitor.org
asp.alhaq.org/zalhaq/site/

BEDOEÏENEN SLACHTOFFER VAN DISCRIMINATIE EN GEÏNSTITUTIONALISEERD RACISME

| Ludo De Brabander |

Beersheva, 5 augustus. We brengen een bezoek aan Beersheva, de belangrijkste toegangspoort van de Negev (Naqab) vanuit het noorden. Zij die Beersheva kennen zullen spontaan ook aan de Bedoeïenen denken. De Bedoeïenen zijn de inheemse bewoners van de Negev. Beersheva wordt al eens de hoofdstad van dit woestijnvolk genoemd, maar eigenlijk is het eerder zo dat de Bedoeïenen in de driehoek Beersheva, Arad en Dimona hun dorpen hebben. Het gaat om dorpen die niet door Israël worden erkend.

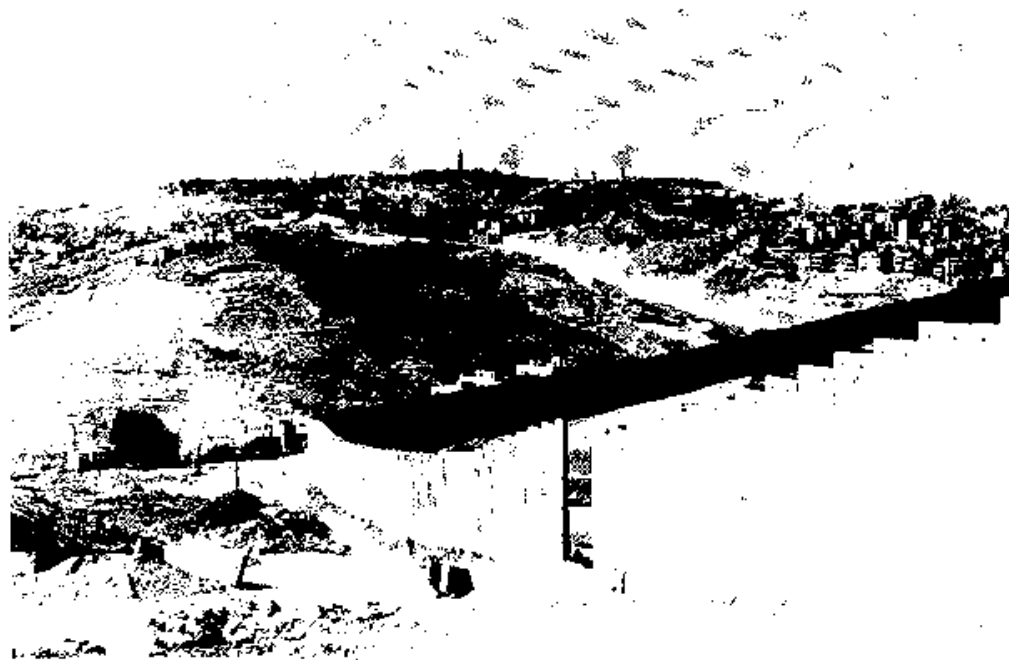
Ons bezoek brengt ons bij Faisal van de *Regional Council for the Unrecognized Villages in the Negev* (RCUV). Onze gastheer legt er de nadruk op dat het niet zomaar om een gewone ngo gaat. De RCUV is een in 1997 opgerichte organisatie die de belangen wil verdedigen van de 45 niet erkende dorpen. Het gaat om ongeveer 76.000 mensen.

Elk dorp heeft een vertegenwoordiger in de algemene vergadering van deze raad. Zij worden afgevaardigd door de lokale comités die zelf tot stand komen via verkiezingen. Het zijn de dorpeelingen zelf die de verkiezingen organiseren. De Israëlische regering weigert dit statuut van de Regionale Raad te erken-

De Bedoeïenen zijn geografisch geïsoleerd van de rest van de Palestijnse bevolking in Israël en worden gemarginaliseerd en gediscrimineerd door de joodse meerderheid. Het gaat om een geïstitutionaliseerde discriminatie in de vorm van land-onteigening, huizenvernietiging, economische discriminatie, het weerhouden van elementaire basisvoorzieningen zoals water, onderwijs, gezondheidszorg, enz. De dorpen waren er nochtans al lang voor de oprichting van de staat Israël in 1948. De Israëlische regering decreeteerde de dorpen als illegaal met een wet van 1965: de "planning en constructiewet" van 1965. Door de dorpen in de illegaliteit te duwen en hen daardoor alle

publieke financiering en steun te onttrekken verzeilden ze volledig in de onderontwikkeling. Het ontbreekt hen aan alles. Slechts elk derde dorp heeft een school meestal in erbarmelijke staat. De wegen zijn niet geplaveid – een sterk contrast met de wegen in joods Israël – wat de scholen in het regenseizoen quasi onbereikbaar maakt. Er zijn slechts vier plaatsen met een kinderopvang. De ambulances komen niet op de slechte wegen waardoor de dorpeelingen telkens naar de hoofdweg moeten. De voorzitter van RCUV die net binnenkomt geeft het voorbeeld van een zwan-

gere vrouw die onlangs een heel traject te voet moest afleggen om zo bereikbaar te zijn voor de ambulance die haar naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis kan brengen – een afstand van 40 kilometer.

De muur in Abu Dis

nen. Dat is niet zo verwonderlijk, want de regering Sharon heeft een plan klaarliggen met als doel de Bedoeïenen in 6 of 7 steden te hervestigen, een plan dat eufemistisch 'ontwikkelingsplan' wordt genoemd. Het uiteindelijke doel van de RCUV is de erkenning te krijgen van alle dorpen, wat meteen iets zou veranderen aan hun precaire situatie.

IN BESLAG GENOMEN

In het verleden waren de Bedoeïenen in het bezit van de hele Negev, die goed is voor bijna 60 procent van de Israëlische oppervlakte. De regering nam 98 procent in beslag. Van 1948 tot 1966 leefden ze onder militair regime. Ze werden hergevestigd in de buurt van Beersheva. Een belangrijk deel is gedeporteerd naar de steden, de rest bleef in de dorpen wonen.

Ibrahim, de voorzitter van de RCUV zegt dat ze onder zware druk staan om uit de dorpen te vertrekken zodat de rest van het land kan worden in beslag genomen. De staat Israël erkent hun aanspraken niet op het land. Noch de Ottomanen, noch de Britse kolonisator gaf hen de nodige eigendomsbewijzen. De laatste twee tot drie jaar lijkt de regering Sharon haar plannen ten uitvoer te brengen door jaarlijks een 200-tal huizen te vernietigen.

Ibrahim zegt: "we willen dat de regering ons erkent als landbouwdorpen. We kunnen niet leven in de stad. We willen werk en inkomen, maar de regering verhindert dat. Faisal voegt er aan toe: "We kunnen ook geen winkel of onderneming starten want daarvoor krijgen we geen vergunning." De officiële werkloosheid bedraagt 15 procent, maar die houdt geen rekening met de vrouwen en vooral de niet-officieel erkende werklozen (die dan ook geen steun kunnen genieten).

De helft van de Bedoeïenen is afhankelijk van veeteelt. Maar de 'Groene Patrouilles' verhinderen dat. Deze groene patrouilles zijn in 1976 door Sharon himself opgericht om de zogenaamde 'infiltratie' van Bedoeïenen op nationaal joods grondgebied te verhinderen. Deze paramilitaire eenheid beschikt over verregaande bevoegdheden. De Bedoeïenen risikereren zware boetes als ze met hun schapen gaan grazen.

'SPROEIACTIES'

De regering schrikt voor niets terug, ook niet voor ronduit criminele praktijken. In de periode 2002-2004 werd ongeveer 7.425 acres (1 acre = 4047 m²) landbouwgrond vernietigd door de Israël Land Administration (ILA) die een tijdlang onder de bevoegdheid viel van de extreemrechtse minister voor Nationale Infrastructuur, Avigdor Lieberman. De vernietiging

gebeurde vanuit vliegtuigen die de welbekende herbicide, Roundup op de velden uitstortten. Er zijn zeven sproeiacties gerapporteerd. Volgens een rapport van de Arabische Vereniging voor de Mensenrechten gebeurde dat zonder voorafgaande waarschuwing. In een aantal gevallen waren de mensen aan het werk op het veld en werden ze blootgesteld aan toxische stoffen.

Na de uiteenzetting trekken we naar het dorp Abu Tiul, een van de grootste niet-erkende dorpen, met naar schatting 3.000 inwoners. We hebben een gesprek met de gastvrije dorpsbewoners en zijn getuige van de wel erg erbarmelijke omstandig-

heden waarin de mensen moeten leven. Elektriciteit is er niet. Ze wekken die op gedurende enkele uren per dag via een eigen generator. Er is amper water. Er is een klein dispensarium voor basisgezondheidszorg, dat er evenwel slechts is gekomen als gevolg van een gerechtelijke aanklacht die de dorpingen hebben ingespannen. De dorpingen bevestigen het verhaal van de groene patrouilles die niet terugschrikken voor gebruik van geweld en het uitvoeren van arrestaties. Een dorping toont ons de overblijfselen van wat eens zijn huis was. Het werd vernietigd op bevel van de regering. We kunnen alleen maar boos besluiten dat de staat Israël noch meer noch minder het racisme heeft geïnstitutionaliseerd. Een werkelijke schande voor een volk dat nochtans beter moet weten.

Het rapport over de vernietiging van de landbouwgrond met herbiciden staat ook online op www.arabhra.org

LANDROOF IN NAZARETH - VERSLAG DELEGATIE

| Tobias Van Os |

Nazareth, maandag 2 augustus 2004, 13.30 uur.

In het kantoor van de Arab Association for Human Rights (HRA) worden we onthaald op bladerdeegbroodjes gevuld met kaas en met kardemom gearomatiseerde koffie. HRA wil de Israëlische Palestijnen informeren over hun status in Israël. Daarnaast maakt de organisatie rapporten over de schendingen van de rechten van de Palestijnse burgers in Israël en doet ze op internationaal niveau aan beleidsbeïnvloeding op basis van die rapporten.

Ghanim Habib Allah, mensenrechtenactivist, journalist en vrijwilliger bij HRA, leidt ons bondig historisch in in de situatie van de Palestijnen in Israël. Vanaf de uitroeping van de staat Israël door David Ben Goerion in 1948 tot vandaag deelt hij hun geschiedenis in 4 fases in. Allereerst was er de oorlog van '48 tussen Israël enerzijds en de Palestijnen en de Arabische legers anderzijds. Door tientallen slachtingen onder de burgerbevolking en door de verwoesting en/of ontruiming van meer dan 400 dorpen werd de meerderheid van de Palestijnse bevolking in wat op het einde van de oorlog Israël werd (78 % van het voormalige Brits mandaatgebied Palestina), op de vlucht gedreven. Dit betekende voor de Palestijnen in Israël de bruuske overgang van een demografische meerderheidspositie (ca 2/3 van de totale bevolking) naar een minderheidspositie (170.000 tegenover ca 600.000 joden). Israël noemde zichzelf van in het begin de enige democratie in het Midden-Oosten en zou dus de rechten van de minderheden respecteren.

WERKEN MET 'PASJES'

In de tweede fase, van 1949 tot 1966, leefden de Palestijnse Israël's onder een militair bewind. Het leger werkte met pasjes die de Palestijnen moesten aanvragen voor allerlei dagelijkse bezigheden zoals het uitoefenen van een job etc. Gedurende deze periode werd het merendeel van het land, eigendom van Palestijnen, geconfiscieerd. Het was de bedoeling de Palestijnse Israël's het leven zó zuur te maken dat ze "vrijwillig" Israël zouden verlaten, aldus Ghanim. Op alle vlakken werden ze gediscrimineerd: werk, onderwijs, sociale voorzieningen...

Het einde van het militaire gezag over de Palestijnse Israël's valt zo goed als samen met de 6-daagse oorlog van 1967. Voor Ghanim begint hier de derde fase. Ze zal duren tot 10 oktober 2000. Ghanim onderscheidt vier types van discriminatie waaronder de Palestijnse Israël's te lijden hebben. De Wet op de Terugkeer geeft alle joden ter wereld het recht terug te keren naar "Eretz Yisrael", terwijl diezelfde wet zo goed als alle Palestijnen dat recht ontzegt. Deze wet, die één van de grootste struikelblokken voor een rechtvaardige vrede met de Palestijnen betekent, is een voorbeeld van juridische discriminatie. Een tweede type noemt Ghanim de indirecte discriminatie. Aan de legerdienst worden bijvoorbeeld heel wat sociale

voordelen gekoppeld. De Palestijnse Israël's mogen wel in het Israëlische leger dienen (het is geen verplichting zoals voor de meeste joden in Israël), maar de grote meerderheid doet dat (uiteeraard) niet omdat ze dan hun eigen volk in de Bezette Gebieden onder de knoet moeten houden. De institutionele discriminatie beschouwt Ghanim als nog een derde categorie. Zo krijgen de Palestijnse steden en gemeenten in Israël veel minder subsidies dan de joodse. De discriminatie louter op basis van etniciteit, door Ghanim "general discrimination" genoemd, sluit het droeve rijtje af. Daaronder vallen bijvoorbeeld willekeurige arrestaties en de absolute weigering om Palestijnse parlementsleden aan de regering te laten deelnemen.

13 DODEN

De dood van dertien Palestijnse Israël's op 10 oktober 2000 luidt de huidige fase in. Die dag liepen de ongelukkigen mee in een solidariteitsbetoging met de Palestijnen in de Bezette Gebieden (Westbank en Gazastrook). De politie – waaronder sluipschutters – opende het vuur met het trieste gevolg. Sindsdien werden er in Israël nog 16 Palestijnen gedood in verschillende demonstraties. Uit een recente opiniepeiling uitgevoerd door de universiteit van Haifa, zou blijken dat momenteel 64 % van de joodse Israël's achter de idee van een 'transfer' (het in Israël courant gebruikte eufemisme voor etnische zuivering) van alle Palestijnse Israël's staat. Volgens Ghanim zou zelfs 72 % van de joodse jongeren tussen 16 en 25 die idee genegen zijn. De toekomst ziet er rooskleurig uit...

Nour, onze onbetaalbare chauffeur, gids en tolk, wacht ons al op voor de deur van het HRA-kantoor. Ghanim zal ons gedurende het volgende uur door Nazareth – met 70.000 inwoners de grootste Palestijnse stad in Israël – en door het joodse Nazareth-Ilit gidsen. In 1948, '56, '63, '67, '76 en '91 werden gronden van Nazareth en de omliggende dorpen onteigend ten voordele van Nazareth-Ilit (de bouw daarvan begon in 1956). Het argument voor alle onteigeningen: de gronden moesten dienen voor het gemeenschappelijk belang. De eigenlijke bedoeling is echter een joods demografisch overwicht in Galilea te creëren, zo zegt Ghanim. Vanop de heuvel waarop Nazareth-Ilit is gebouwd, hebben we een mooi uitzicht op de

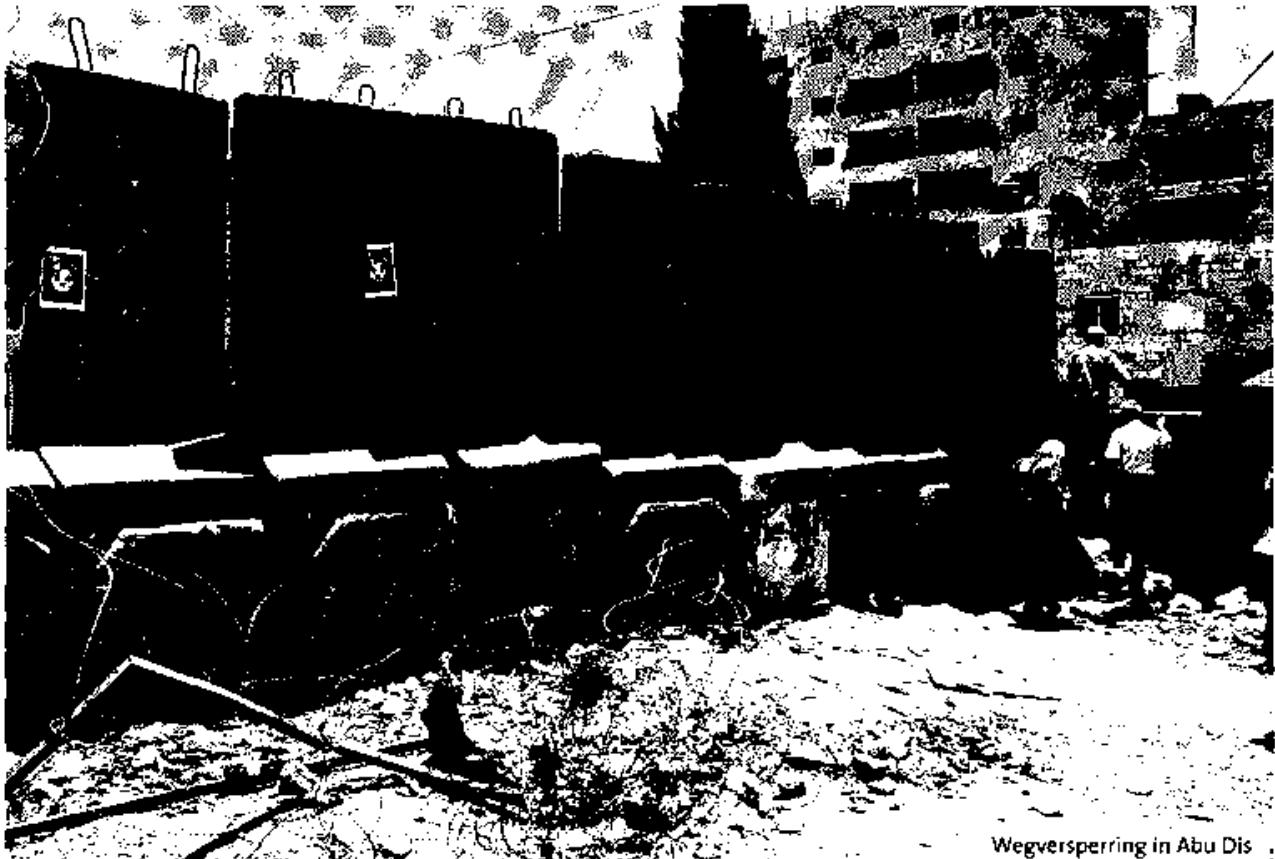
omliggende Palestijnse dorpen en op Nazareth. Het contrast tussen de joodse stad en de Palestijnse is groot. Perfect onderhouden, brede asfaltwegen tegenover hoofdzakelijk smalle straten vol putten en bulten. Veel geïrrigeerd groen tegenover een gebrek aan open ruimte. Ruime – soms ongebruikte – sport-, sociale en culturele faciliteiten tegenover een erg beperkt aanbod daaraan. Door de veelvuldige landconfiscaties zitten Nazareth en zijn Palestijnse buurgemeentes zowat overal aan hun limiet voor natuurlijke uitbreiding. Het weinige groen dat er nog staat, laat nog wat inbreidingsruimte over, maar de constructie van extra huizen zal de leefbaarheid van deze gemeentes (uiteraard) niet ten goede komen.

De praktijken die Israël hier hanteert ten aanzien van de Palestijnse bevolking, lopen gedeeltelijk parallel met wat het in de Bezette Gebieden uitvoert, of beter aanricht. De inbeslagnamen van land voor de constructie van joodse nederzettingen en de aanleg van wegen die barrières opwerpen voor de natuurlij-

ke uitbreiding van de Palestijnse dorpen en steden én die hen van elkaar isoleren. Kortom: de verovering van zoveel mogelijk land op de Palestijnen. Belangrijke verschillen tussen beide groepen Palestijnen zitten in de uitermate sterke beknopting van de bewegingsvrijheid in de Bezette Gebieden en de brutale militaire repressie. De Palestijnse Israëli's daarentegen hebben de kans zich via juridische weg te verdedigen tegen hun discriminatie (ook al trekken ze bijna altijd aan het kortste eind).

De honger naar steeds meer land en de angst van de grote meerderheid van de joden in Israël om (opnieuw) in een minderheidspositie te komen, belooft weinig goeds voor de Palestijnse Israëli's.

Kennismaken met de Arab Association for Human Rights (HRA) kan via hun website : <http://www.arabhra.org/>

Wegversperring in Abu Dis

Tobias Van Os reisde deze zomer met APP & Vrede naar Israël en Palestina.

VERNIEUWING VAN DE EUROPESE POLITIEK WAT DOET DE ANDERSMONDIALISERINGSBEWEGING?

| Francine Mestrum |

Lang is er in Vlaanderen en in België niet gepraat over de Europese verkiezingen van afgelopen maand juni. De zoveelste vooruitgang van het Blok in de Vlaamse verkiezingen heeft alle andere resultaten overschaduwd. Bovendien is er ook niet echt een Europese campagne gevoerd, alle thema's waren hoofdzakelijk nationaal. Zo is het ook in de andere 24 lidstaten van de Europese Unie gegaan, wat zeker niet hoopgevend is voor de Europese democratie.

Minder dan de helft van de kiezers heeft gebruik gemaakt van zijn democratisch grondrecht, in landen als Polen en Slovaakse lag de participatiegraad niet hoger dan 21 % en 18 %. In Nederland en Groot-Brittannië zijn er dit keer merkkelijk meer mensen gaan stemmen dan vijf jaar geleden, maar dan hoofdzakelijk om een tegenstem uit te brengen. Klokkenluider Van Buitenen haalde meteen twee zetels binnen, net zoals in Oostenrijk Hans Peter Martin, die campagne had gevoerd rond enkele misbruiken in het Europees Parlement. In Groot-Brittannië is het de rechtse anti-EU 'onafhankelijkheidspartij' die de buit van de verloren gegane Labour stemmen kon binnenrijven.

HET NIEUWE PARLEMENT

Het resultaat is eerder bedroevend voor het nieuwe Europees Parlement. De grootste fractie in het EP is de zeer gemengde EVP-ED¹ fractie (268 leden). Haar kern van christen-democraten is ondertussen een minderheid binnen de fractie gaan vormen. Zowel de aanhangers van de Italiaanse premier Berlusconi als de Britse conservatieven vinden er onderdak. De Duitser Pöttering werd opnieuw tot voorzitter verkozen. De tweede grootste fractie is die van de sociaal-democraten (200 leden). Martin Schulz is de nieuwe voorzitter (door Berlusconi ooit 'Kapo' genoemd!), hoewel de Duitse delegatie sterk verzwakt uit de verkiezingen is gekomen. De Vlaamse SPa heeft hier nu drie leden, de Waalse PS heeft vier verkozenen. De derde grootste fractie (88 leden) is een uitgebreide Alliantie van liberalen en Europese

democraten', gevormd door de traditionele liberalen, de Franse centristen en de Italiaanse verkozenen van de Olijfboomcoalitie die achter Commissievoorzitter Prodi staan. De Duitse liberalen zijn voor het eerst sinds lang weer in het EP vertegenwoordigd.

Denen, Letten, Litouwers en Polen. De uitgesproken anti-EU fractie van 'Onafhankelijkheid en democratie' (31 leden) bestaat uit Denen, Zweden, de Britse UKIP-leden, Franse souverainisten, de Poolse verkozenen van de Familieliga en de Nederlandse 'ChristenUnie'.

Minder dan de helft van de kiezers heeft aan de verkiezingen deelgenomen. In Polen en Slovaakse lag de participatiegraad niet hoger dan 21 of 18 %. In Nederland en Groot-Brittannië zijn meer mensen gaan stemmen, maar hoofdzakelijk om een tegenstem uit te brengen.

Daarna volgen vier kleine fracties. De Groenen (42 leden), nog steeds onder de leiding van Daniel Cohn Bendit en de Italiaanse Monica Frassonì. Hier is de Belgische delegatie flink uitgedund. Enkel Bart Staes (Groen!) en Pierre Jonckheer (Ecolo) blijven over. Verenigd Links (41 leden), nog steeds voorgezeten door de Franse communist Francis Wurtz. De Franse trotskisten zijn niet herverkozen. Belgen zetelen er niet in deze fractie, wel voortaan twee Nederlanders van de SP. De rechtse Unie voor een Europa van de natiestaten (28 leden) bestaat o.m. uit Italianen van Alleanza Nazionale, Ieren,

Ten slotte zijn er 34 niet-ingeschreven leden, waaronder drie Vlaams Bloklers en zeven verkozenen van het Franse Front National.

Op de eerste plenaire vergadering van het EP, eind juli, werd de Spaanse socialist Josep Borrell tot voorzitter verkozen. Hij bekleedde diverse ministerposten in de regeringen van Felipe Gonzalez. Zijn enige echte tegenstander was de Pool Bronislaw Geremek, een gezaghebbend intellectueel en een van de protagonisten van de anti-communistische beweging in Polen vijftien jaar geleden. Het voorzitterschap is echter steeds het resultaat van afspraken

tussen de grote fracties, dit keer christen- en sociaal-democraten, zodat de kandidaat van de liberalen en de groenen eigenlijk geen kans maakte. Over tweeën-half jaar, zo luidt de afspraak, wordt de christen-democraat Pöttering voorzitter. Ook de diverse parlementscmissies zijn meteen gevormd. Geen enkele Belg heeft een voorzitterschap. Bart Staes gaat opnieuw naar de Commissie voor begrotingscontrole, Mia De Vits naar de Commissie voor de interne markt en consumentenbescherming, Anne Van Lancker naar de Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en Said El Khadraoui naar de Commissie voor Vervoer en Toerisme. Jean-Luc Dehaene gaat naar de Commissie voor constitutionele aangelegenheden. Mia De Vits werd bovendien tot questor verkozen. Interessant voor de andersmondialiseringsbeweging is dat de Italiaanse Luisa Morgantini van Rifondazione Comunista tot voorzitter van de ontwikkelingscommissie is verkozen.

HET OPPORTUNISME VAN BARROSO

De tweede belangrijke opdracht voor het nieuwe EP was de 'verkiezing' van de nieuwe Commissievoorzitter. Dit liep niet van een leien dakje, omdat de Portugees Barroso als een 'second choice' werd gezien (nadat Guy Verhofstadt door de Britten was afgewezen in de Europese Raad). Barroso werd door alle fracties gehoord, en had zich bijzonder handig weten te verdedigen, door zowat iedereen gelijk te geven. Hij werd uiteindelijk toch verkozen met een ruime meerderheid van 413 stemmen (251 tegen, 44 onthoudingen, 3 blanco stemmen en 21 afwezigen). De socialisten stemden in grote meerderheid tegen, met uitzondering van de Britten (Blair oblige) en de Spanjaarden die Solana willen herbevestigd zien als verantwoordelijke voor het buitenlands beleid, en binnenkort als eerste EU-buitenlandminister. De Groenen en de fractie van Verenigd Links stemden tegen. Barroso noemt zichzelf een 'centrum-reformist'. Maar, aldus Cohn Bendit, het probleem van het centrum, dat is het opportunisme. 'U bent bij ons voor duurzame ontwikkeling, bij de anderen bent U voor de markt. Bij de christenen bent U

voor God, bij de niet-christenen bent U er tegen'...

Alles bij elkaar is deze eerste ronde in het vernieuwingsproces dus weinig hoopgevend voor de linkerzijde. Een Europees Parlement met een overwegend rechtse meerderheid, een kleurloos maar eerder rechts Commissievoorzitter die wel de oorlog in Irak goedkeurde. Het democratisch tekort van de EU werd weer heel scherp duidelijk. Nadat in de Europese verkiezingen zowat alle zittende regeringen werden afgestraft (met uitzondering van Spanje en Griekenland), waren het de premiers van deze regeringen die een ontwerp-grondwet amendeerden en goedkeurden en vervolgens een

Het is een erg politieke, en erg liberale commissie, met heel wat ex-ministers en zelfs drie ex-premiers. De belangrijkste materies, zoals handel, concurrentie, interne markt en justitie zijn in handen van uitgesproken liberalen.

Commissievoorzitter aanduiden. Over dit laatste punt werd nota bene een akkoord bereikt op de Navotop in Istanbul.

Inmiddels is ook de nieuwe Europese Commissie gevormd. Haar leden worden door de regeringen aangeduid en worden niet verkozen. Voor België wordt het Louis Michel die de plaats inneemt van Philippe Busquin. Michel heeft de portefeuille van Ontwikkelingssamenwerking gekregen, een materie die de afgelopen jaren heel erg in belang is afgenomen. Voor Duitsland blijft Günther Verheugen zeten, die de afgelopen jaren bevoegd was voor de uitbreiding. Hij wordt nu bevoegd voor het bedrijfsleven en de industrie. Ook Zweden (Margot Wallström, was bevoegd voor milieu en gaat nu naar institutionele betrekkingen en communicatie) en Luxemburg (Viviane Reding, was bevoegd voor cultuur en gaat nu naar media en informatiemaatschappij) kiezen geen nieuwe kandidaten. Voor Frankrijk werd Michel Barnier al vervangen door Jacques

Barrot, die nu bevoegd wordt voor transport. Idem voor Italië, waar concurrentiekoning Mario Monti de plaats moet ruimen voor ultrakatholiek Rocco Buttiglione, die echter bevoegd wordt voor justitie, vrijheid en veiligheid. Tony Blair stelt de omstreden Peter Mandelson voor, door iedereen geroemd om zijn intelligentie, maar al twee keer tot ontslag gedwongen wegens heel onfrisse financiële praktijken. Hij krijgt de erg belangrijke portefeuille van handel. Oostenrijk stuurt huidig BZ-minister Ferrero Waldner naar Brussel. Zij blijft bevoegd voor de buitenlandse betrekkingen. De Nederlander Bolkestein wordt vervangen door Neelie Kroes-Smit die voor concurrentie bevoegd wordt. Op

interne markt wordt Bolkestein opgevolgd door de al even liberale Ier McCreevy. Het is een erg politieke, en erg liberale Commissie, met heel wat ex-ministers en zelfs drie ex-premiers. Een derde van de posten wordt door vrouwen ingenomen. Het probleem is dat er nu 25 leden zijn, en de portefeuilles dus zeer versnipperd werden. De belangrijkste materies, zoals handel, concurrentie, interne markt en justitie zijn in handen van uitgesproken liberalen.

ZWARE AGENDA

Al deze kandidaat-leden moeten vanaf begin september worden gehoord door het Europees Parlement dat hun kandidatuur moet goedkeuren. Daarna kunnen ze aan de slag met een zware agenda. De eerste en belangrijkste opdracht, aldus Barroso, wordt het nieuw leven inblazen in het proces van Lissabon. Andere belangrijkste onderwerpen die meteen moeten aangepakt worden zijn de begroting en de Bolkestein-richtlijn. De andersmondialise-

ringsbeweging doet er goed aan om deze thema's op de voet te volgen, aangezien ze de toekomst van de EU bepalen. Het proces van Lissabon is van belang voor de toekomst van de verzorgingsstaat én voor duurzame ontwikkeling. Met de begroting gaat het in eerste instantie om de 'financiële vooruitzichten', dit is het financiële kader dat tot 2013 van toepassing zal zijn. De Commissie heeft voorzichtige voorstellen ingediend waarin de toegelaten budgettaire marge van de lidstaten wordt opgebruikt. Een aantal lidstaten wil de begroting echter beperken tot 1% van het BBP, wat zou betekenen dat de hervorderingsmechanismen tussen de regio's van de EU verdwijnen. Wat ter discussie staat is dus de solidariteit in de Europese Unie, iets wat zeker geen peulenschil is op een ogenblik dat er tien arme lidstaten zijn bijgekomen. Het derde dossier is de Bolkesteinrichtlijn voor de vrijmaking van de dienstensector in de EU. Anne Van Lancker is rapporteur voor het EP. Ook hier staat het sociaal model van de EU op het spel, aangezien het voor de linkerkant niet aanvaardbaar is dat er door middel van tijdelijke migratie extra druk op de lonen wordt uitgeoefend, dat werknemers uit rijke landen tegen werknemers uit arme landen worden opgezet en dat de openbare diensten in gevaar komen.

Tenslotte zal de oude Commissie nog een standpunt moeten innemen over de al niet aanvaarding van Turkije als toekomstige lidstaat van de Unie. Ook dit is brandend actueel, aangezien de toetreding van een dergelijk groot land bepalend kan zijn voor de identiteit van de Unie.

Ondertussen zou in de diverse lidstaten een debat over de grondwet moeten beginnen. In heel wat landen wordt hierover een referendum georganiseerd, wat niet meer dan normaal lijkt voor een tekst die boven de nationale wetgeving en in sommige gevallen zelfs boven de grondwet staat. Hoe dan ook moeten alle natio-

nale parlementen deze tekst ratificeren, dit is ja of nee zeggen, zonder mogelijkheid tot amendement. Het is redelijk onwaarschijnlijk dat dit in alle 25 landen moeiteloos in een positief resultaat uitmond.

ANDERSMONDIALISME

Voor de andersmondialiseringsbeweging is dit een dilemma. Het is duidelijk dat er moeilijk akkoord kan gegaan worden met de inhoud van de grondwet, de problemen rijzen echter bij het alternatief. Ook al kan er een redelijk en haalbaar voorstel geformuleerd worden, de kans dat de grondwet

wordt afgekeurd met stemmen van extreemrechts is zeer reëel. Als er al een nieuwe onderhandeling zou komen, dan is de kans reëel dat het resultaat nog slechter zal zijn dan het nu al is. Voor een openlijke crisis hoeven op zich we niet bang te zijn, de kans is groot dat die er met de begrotingsgesprekken hoe dan ook komt. De vraag die moet gesteld worden is wel wat we kunnen doen om een positiever resultaat te bereiken. Ideologische argumenten hebben we genoeg, maar net zoals voor de Bolkesteinrichtlijn moet er ook iets concreets kunnen voorgesteld worden om een minimale kans op slagen te hebben.

Het zou mooi zijn mocht de andersmondialiseringsbeweging er kunnen in slagen om hierover zakelijk en concreet te overleggen. Er werd lang genoeg alleen maar nee gezegd. Misschien is dit de laatste kans om te proberen een positieve inbreng te hebben. Zowel bij de fracties van Verenigd Links, de groenen en de sociaal-democraten vinden we hiervoor bondgenoten. Ook de vakbonden hebben alle belang bij een constructieve, kritische houding. Het heeft weinig zin de Europese Unie als geheel af te wijzen, wanneer ze een dermate grote invloed heeft op ons eigen politiek bestel. Het lijkt me beter

om de democratische krachten en instellingen mee te versterken om de Unie aan een ander beleid te helpen. Dat is vandaag meer dan ooit nodig. Er heerst een veel te grote angst om zich met zogenaamd institutionele problemen bezig te houden, maar ondertussen groeit de neoliberale invloed en blijft de andersmondialiseringsbeweging geheel buiten spel. Nu ook de nationale regeringen een voor een in een debat over een hervorming van de verzorgingsstaat verstrikt raken, is het goed om de krachten te bundelen en te pleiten voor concrete, haalbare alternatieven. De Europese Unie zal links zijn of zal niet zijn, stelt Samir Amin. Dat klopt. De linkerkant

is de enige die een politiek project kan voorleggen. De rechterkant denkt vooral aan de markt en aan een staat in dienst van de markt. Een heldere en correcte analyse van de EU en van haar beleid kan helpen om een stap te zetten in de richting van meer democratie en meer invloed.

1 EVP - ED - Europese Volks Partij - Europese Democraten

Francine Mestrum is doctor in de politieke wetenschappen.

BELGIË EN DE BOM

| Georges Spriet |

6 en 9 augustus 1945. De steden Hiroshima en Nagasaki worden door een atoombom getroffen. Japan was al bereid te capituleren, deze bommen waren dus overbodig. Ze moesten kennelijk alleen nog dienen om de krachtsverhoudingen duidelijk te maken aan Moskou. De Verenigde Staten zijn de winnaars van de Tweede Wereldoorlog. Met dank aan België.

De Belgische deelname aan het Amerikaanse Manhattanproject¹ voor de aanmaak van atoomwapens was van essentieel belang. Zoveel is zeker. Het uranium om de bom te maken kwam immers uit Belgisch-Kongo. Het valt daarbij op dat de zakenwereld, in casu de Union Minière, de fundamentele beslissing tot levering nam, en dat de regering toen kennelijk in het ongewisse werd gehouden. Het blijkt dat Paul Henri Spaak betrekkelijk snel op de hoogte moet zijn geweest. Bij het officiële exclusiviteitscontract van uraniumleveringen aan de USA beslist de Belgische oorlogsregering in ballingschap mee. We gingen even op zoek naar de in omloop zijnde verhalen hieromtrent. Een kleine greep.

UNION MINIERE BAAS, EDGAR SENGIER

In 'Chronologie du Congo belge'² situeert de auteur de eerste uraniumleveringen van de Union Minière du Haut Katanga in 1940 als hij schrijft dat Edgar Sengier, patron van UMHK, duizend ton uraniummineralen uitvoert naar de VS. Hij vervolgt dat op 18 september 1942 Sengier aan kolonel Nichols aankondigt dat het door de Amerikanen verwachte uranium zich reeds in New York bevindt.

Anderen³ beschrijven de Belgische uraniumlevering als volgt "Toen Duitsland België binnenviel stond Edgar Sengier aan het hoofd van de Union Minière, die eigenaar en uitbater was van de Shinkolobwe mijnen in Congo. Hij leidde een schip, dat België als oorspronkelijke bestemming had, af naar Staten Island, New York, met een lading van 1000 ton hoogwaardig uranium dat in olievaten was opgeslagen. Phil Merritt van het Manhattanproject

kwam op deze toevallige aanwezigheid van de lading uranium uit. Het Mijnenjaarboek 1941 van het US Bureau of Mines vermeldde de invoer van dat materiaal. Het was voldoende om de eerste atoombommen te maken en te testen, met inbegrip van die bommen die boven Hiroshima en Nagasaki tot ontploffing kwamen."

Een min of meer gelijkaardige

vaderland. Nichols vroeg dringend om alle uranium uit Belgisch-Kongo naar de Verenigde Staten te verscheppen, al begreep hij de moeilijkheidsgraad van zijn verzoek. Sengier's antwoord – alomgekend sedert de oorlogsdocumenten zijn vrijgegeven – luidde: "U kan het erts onmiddellijk krijgen. Het bevindt zich reeds in New York; 1000 ton. Ik zat op uw bezoek te wachten." Enkele woorden op

Op basis van een bestudeerde commerciële gok dat het nutteloze bij-product uranium uit de Katangamijnen wel belangrijk zou kunnen worden, verscheepte Union Minière in 1940 alle voorraden naar New York.

beschrijving⁴ zegt dat Edgar Sengier in 1939 van Europese wetenschappers hoorde over de mogelijkheid om energie uit uraniumerts te halen. Op basis van een bestudeerde (commerciële) gok dat het nutteloze bij-product uit de Katangamijnen (uranium dus, als 'overschot' na radiumproductie) wel 's een vitale rol in oorlogstijd zou kunnen spelen, verscheepte Sengier alle beschikbare Afrikaanse uraniumvoorraden in het geheim naar New York. Daar bleef de lading in een opslagplaats in Staten Island tot 1941. In dat jaar bracht US Kolonel Nichols een bezoek aan Sengier in New York, waar de Belgische industrieel de mondiale Union Minière operaties leidde gedurende de Duitse bezetting van zijn

een papiertje van Sengier waren voldoende om het erts aan de VS autoriteiten over te maken. In 1946 kreeg Sengier in naam van president Truman uit de handen van generaal Groves de "Medal of Merit" voor zijn bijdrage aan de overwinning van de geallieerden. Hij werd benoemd tot Ridder Commandeur van het Britse Imperium en Commandeur van het Franse Erelieioen. De Belgische regering gaf hem de onderscheidingen van Officier in de Leopoldsorde en Commandeur van de Kroonorde.

DE POLITICI?

In zijn standaardwerk over de Belgische buitenlandse politiek⁵ legt ook professor Rik Coolsaet uit dat het initiatief, wat de

Belgische zijde betreft, uitging van de Belgische zakenwereld. "De Union Minière du Haut Katanga had sedert september 1942 uraniumerts uit Belgisch-Congo geleverd aan de Verenigde Staten, die enkele maanden daarvoor beslist hadden atoomwapens te ontwikkelen uit vrees dat Duitsland hiertoe was overgegaan. De Amerikaanse verantwoordelijke van het Manhattanproject, generaal Leslie Groves, had echter een optie genomen op de totaliteit van het Kongolese uraniumerts, met als expliciete bedoeling de basis te leggen van een uraniummonopolie om de naoorlogse positie van de Verenigde Staten tegenover de Sovjetunie veilig te stellen. Groves behoorde tot een minderheid in de Verenigde Staten die het kernprogramma van bij het begin opvatte in het licht van een naoorlogse confrontatiepolitiek tussen de Verenigde Staten en de Sovjetunie. De rol van Belgisch-Kongo stond hierin centraal omdat de Katangese uraniummijnen 's werelds belangrijkste en rijkste vindplaatsen waren. De Belgische regering zou pas in maart 1944, en dan nog slechts gedeeltelijk, geïnformeerd worden over de contacten en de contracten tussen de Union Minière en het Manhattanproject. In september 1944 bekrachtigde zij de eerder gemaakte afspraken voor de levering van het erts. Ook al was de Belgische regering zich hiervan niet bewust, toch betekende dit akkoord dat Groves' opzet de wereldvoorraad uraniumerts te controleren, een officiële bekrachtiging had gekregen."

In haar jaarrapport 2002 schrijft het Belgische Studiecentrum voor Kernenergie⁶ het zo. "In de jaren '30 werd het uranium in de eerste plaats gebruikt voor het bereiden van radium voor medische toepassingen. Union Minière was op dat ogenblik marktleider in de hele wereld op dat gebied. In 1942 starten de Verenigde Staten het Manhattanproject en voor de ontwikkeling van een atoombom hadden zij dringend uranium nodig. De Amerikanen trachtten de Belgen te overtuigen om hun de Kongolese uraniumreserves te verkopen. In de jaren die hiaraan voorafgingen zouden zij zelfs Einstein in contact gebracht hebben met de Belgische koninklijke familie, dit met de bedoeling om de controle over deze

reserves te verkrijgen. Op 26 september 1944 tekende de USA, het Verenigd Koninkrijk en België een "Memorandum of Understanding", waarbij ons land zich verbond tot het leveren van 1560 ton uraniumerts aan de geallieerden. De USA en het Verenigd Koninkrijk verkregen voor een periode van 10 jaar het exclusief recht op de uraniumreserves, en ter compensatie hiervoor kreeg België toegang tot de nucleaire knowhow voor commerciële, niet-militaire toepassingen. In 1946 kreeg dit een andere wending toen de

Belgische ingenieurs bij de Shinkolobwe mijn in 1922.

Amerikanen de "Atomic Energy Act" ondertekenden. Deze wet verbood de overdracht van wetenschappelijke kennis en technologie op gebied van kernenergie naar andere landen. Deze wet stond haaks op de akkoorden die met België waren afgesloten. Begin 1949 eist België de herziening van de akkoorden van 1944. Pierre Ryckmans, oud gouverneur-generaal van Belgisch-Kongo en commissaris-generaal voor kernenergie op dat ogenblik, speelde een sleutelrol in de besprekingen. Het compromis van 1954 bepaalde uiteindelijk dat er op de uitvoer van uranium een heffing van 12 miljoen dollar zou toegepast worden, en dit bedrag moest aan de Kongolese schatkist gestort worden. Kongo moest op zijn beurt het geld aan België overmaken om er kernonderzoek mee te verrichten. Ongeveer 350 miljoen BF (8,7 miljoen euro) werd nadien overgedragen aan de nieuwe instelling, het Studiecentrum voor de Toepassingen van Kernenergie."

BRITISH PUBLIC RECORD OFFICE⁷

De Verenigde Staten en België bereikten tijdens Wereldoorlog II een geheim akkoord over de verkoop van uraniumerts dat later gebruikt werd bij de bombardementen van Hiroshima en Nagasaki. Het akkoord is al lang geen geheim meer, maar Jacques Vanderlinden, professor geschiedenis aan de VUB, kon in de British Public Record Office in Londen beslag leggen op documenten die de details van de deal beschrijven. Tijdens WOII betaalde de VS omgerekend ongeveer 90.000 euro

voor 30.000 ton uraniumerts, afkomstig uit Belgisch Congo. Ook na de oorlog bleef het akkoord gehandhaafd en was de VS een grote afnemer van het uraniumerts. Volgens professor Vanderlinden begon een Belgisch bedrijf nog voor WOII in het zuiden van Kongo naar uraniumerts te delven.

In 1939 verkocht het bedrijf uraniumerts aan de VS en Canada voor onder meer de productie van radium voor medische toepassingen. In september 1942 bereikten leden van het Amerikaanse "Manhattan Project", dat als doel had een atoombom te ontwikkelen, een geheim akkoord met het bedrijf. Tegen 1944 hadden de VS al 30.000 ton uranium aangekocht. In augustus bereikten de VS en Engeland een geheime overeenkomst met de Belgische regering, op dat moment in ballingschap in Londen, over het recht op de aankoop van uranium. België werd toen door Nazi-Duitsland bezet. Het bedrijf zou volgens Vanderlinden geweten hebben dat het uranium voor militaire

doeleinden gebruikt werd, maar het zou pas na de bombardementen op Hiroshima en Nagasaki te weten gekomen zijn dat er een atoombom mee gemaakt was. Ook de Belgische regering was eerst niet op de hoogte van de bedoelingen van de Amerikanen. De reden voor de levering van uranium is volgens de documenten "het beschermen van de beschaving". De VS en Engeland hadden het exclusieve recht om uranium aan te kopen voor militair gebruik en beide landen verbonden zich ertoe de nodige fondsen vrij te maken voor de installaties en machines. Daarenboven staat er in de documenten te lezen dat de VS en Engeland aan België de technologie zouden leveren voor het vreedzaam gebruik van uranium in de toekomst.

Er werd ook beslist aan de import- en exportdocumenten van het uranium codes toe te kennen. De Belgische regering opende een geheime bankrekening en ontving een gedeelte van de opbrengsten van het bedrijf als belasting. In totaal zou de Belgische regering omgerekend meer dan 12 miljoen euro hebben ontvangen. De Belgische overheid reageerde volgens Vanderlinden niet op het bombardement van Hiroshima. Het was pas na de oorlog dat er in Europa een debat ontstond over het bombardement. "De toenmalige leiders geloofden dat de nucleaire paraplu van de VS bescherming kon bieden tegen de dreiging van de Sovjetunie", aldus nog Vanderlinden.

Tot zover het Belga-bericht van begin augustus dit jaar.

PENTAGON PAPERS⁸

Walter De Bock maakte dertien jaar geleden een artikelenreeks over deze materie met duidelijke feiten die naar boven kwamen uit de archieven van het State Department van de Verenigde Staten. Het blijkt dat PH Spaak (lid van de Belgische regering in ballingschap 1940-1944) vanaf 1944 nagenoeg als enige Belgische politicus op de hoogte was van de geheime uraniumconnectie die onze Société Générale en haar Kongolese mijn-

bouwmaatschappij Union Minière vanaf 1943 verbonden met de Amerikaanse atoombewapening(...) Door al in 1943/44 de integrale uraniumproductie van Katanga via een geheim verdrag exclusief aan de Amerikaanse regering af te staan, hadden Sengier, Spaak en enkele andere ministers – waaronder de katholieke minister van Koloniën Devleeshauwer – welbewust de Koude Oorlog tussen Washington en Moskou mee op gang gebracht, nog voor nazi-Duitsland verslagen was. Zie hier een chronologie gedistilleerd uit de reeks artikels van journalist Walter De Bock.

Augustus 1944

Geheime overeenkomst tussen Belgische regering-in-ballingschap en de VS en Engeland over het recht op aankoop van uranium uit Belgisch-Kongo. Dit uranium-akkoord voorziet dat België zal delen in de resultaten van het Amerikaanse kernonderzoek van zodra niet-militaire toepassingen mogelijk worden, zowel op vlak van onderzoek als industriële toepassing.

26 september 1944

datum bij de handtekening van Spaak onder het uraniumakkoord met de VS de Belgische regering-in-ballingschap Pierlot wordt omgevormd tot regering van nationale eenheid (met communistische ministers).

11 oktober 1944

Minister Devleeshauwer laat de Amerikaanse regering weten dat het vorige

kabinet het uraniumakkoord heeft goedgekeurd en omdat het niet wenselijk was dat het nieuwe kabinet het probleem zou bespreken werden de documenten geda-teerd op 26 september.

1946

Atomic Energy Act van de VS verbiedt de overdracht aan andere landen van wetenschappelijke kennis en technologie op gebied van kernenergie

1948

Eerste Belgische atoommissie naar de School voor Radio-Isotopen in Oakridge. Een delegatielid werd door de VS-ambassade gewraakt om politieke ideeën (communismatische sympathieën) en kon niet mee.

Union Minière installeert in Kongo een privé anticommunistisch inlichtingennet 'Crocodile'.

1949

Amerikaanse en Britse geheime diensten actief in Kongo.

1954

compromis Brussel – Washington om een heffing van 12 miljoen dollar toe te passen op de uitvoer van uranium; dit bedrag moest aan de Kongolese schatkist worden betaald. Kongo moest op zijn beurt het geld aan België overmaken om kernonderzoek te verrichten.

¹ Eind 1938 slagen twee Duitse natuurkundigen erin een uraniumatoom te splitsen. Op 2 december 1938 realiseert Enrico Fermi de eerste door mensen uitgevoerde kettingkernreactie aan de Universiteit van Chicago. In de zomer van 1942 organiseert J. Robert Oppenheimer een conferentie in Berkeley, California, waar topfysici discussiëren over de mogelijkheid een atoombom te ontwikkelen. Het Manhattan Project was geboren. (zie ook Vredeschahler "De moeizame weg naar kernontwapening", Ludo De Brabander, 2/2004)

² <http://historyindian.tripod.com/congo/ldt.html>

³ <http://www.bureauofmines.com>; Sheldon Wimpfen, Tin Peaks and Silver Streams

⁴ users.swing.be/patrick.de.ruette/JLEROY.htm

⁵ Rik Coolsaet, België en zijn buitenlandse politiek, 1830-2000. Van Halewyck, herziene en aangevulde druk oktober 2001.

⁶ www.sckcen.be

⁷ Belgabericht van 06-08-04

⁸ Walter De Bock, De Morgen, 6-7-8-9-10 augustus 1991

Georges Spriet is secretaris van Vrede.

DE MEDIA: WAPEN IN OORLOG OF MIDDEL VOOR VREDE?

| Nick Meynen |

In '94 verspreid de populaire haatradio 'Mille Collines' een boodschap van haat, terreur en moord over de 'duizend heuvels' van Rwanda. Via het medium radio worden mensen overtuigd van de noodzaak om een genocide uit te voeren. De media kan een zeer doeltreffend wapen zijn in een type oorlog dat steeds vaker voorkomt. Een oorlog waarbij het de burgers zelf zijn die tot oorlog overgaan. In dit soort oorlogen is de media een steeds grotere rol gaan spelen omdat media een steeds toenemende invloed op de meningen en acties van burgers uitoefent. De wortels van een oorlog liggen dan wel elders, het is vaak de media die geweld kan doen opiaaien of luwen. In de verkeerde handen is de media op zich een 'weapon of mass destruction' geworden.

Ook andere haatmedia gebruiken vaak een mix van informatie en entertainment om vijandige gevoelens ten opzichte van een andere groep aan te spreken en vooroordelen te bevestigen. Deze mix van informatie en entertainment is niet eigen aan haatmedia maar is ook een wereldwijde mediatrend die men 'infotainment' is gaan noemen. In Vlaanderen barstte het recentelijk nog van de verkiezingshows die probeerden om op speelse en grappige wijze serieuze thema's en informatie aan de kiezer aan te bieden. Het moest entertainend genoeg zijn en toch op objectieve wijze informatie bijbrengen. De filmdocumentaire 'Fahrenheit 9/11' werd met dezelfde mix van feiten en humor een gigantisch succes maar het uitgangspunt is hier anders. Waar een verkiezingsshow nog de bedoeling heeft objectief en neutraal te blijven gaat 'Fahrenheit 9/11' een stap verder. De feiten worden zo gepresenteerd en becommentarieerd dat ze niet alleen grappig worden maar de kijker ook in de richting van een zekere opinie drijven. Media met de intentie om een zekere invloed uit te oefenen op het gedrag, de houding en de acties van burgers noemt men 'intentional outcome' of doelgerichte media. Er bestaat een discussie of media enkel objectief en neutraal mag zijn of ook een actieve en doelgerichte invloed op meningen en acties van burgers mag hebben. Media die doelgericht mensen tot oorlog aanzet bestaat al langer maar wat met media die doelgericht burgers wil overtuigen om niet ten oorlog

te trekken? Om net vreedzamer en verdraagzamer met elkaar om te gaan? Naast de media die gevoelens van haat en agressie oproepen bestaan nu ook media die verdraagzaamheid, respect en begrip proberen bij te brengen om aldus te vermijden dat conflicten evolueren tot een open oorlog. Men gebruikt dezelfde mix van informatie en entertainment en tracht eveneens burgers hun mening en gedrag te wijzigen maar i.f.v. van vrede i.p.v. oorlog. Dit soort media is geen ideaalbeeld of illusie maar bestaat reeds in de praktijk. De vraag die zich dan stelt is of media naast een wapen voor oorlog ook een middel voor vrede kan vormen.

'ONZE BUURT'

In Macedonië, dat in 2001 op de rand van een burgeroorlog genre Bosnië balanceerde, slaagde een TV-serie voor jongeren (Nashe Maalo of Onze Buurt) erin om meetbare positieve veranderingen teweeg te brengen op de meningen én gedragingen van jongeren t.o.v. een gemeenschap die als de andere wordt aanzien. Via een serie met humor, drama en fantasie werden ook educatieve boodschappen doorgegeven die doelgericht inspeelden op conflicten waar de kinderen in hun dagelijks leven mee geconfronteerd werden. De vraag of dit programma een oorlog kan tegen houden is naast de kwestie. In het omgekeerde geval is het ook nooit één programma dat een oorlog veroorzaakt en tal van andere factoren spelen een veel belangrijkere rol. Maar op de vraag of dit

soort programma een soort tegengewicht kan vormen voor andere media die tot haat en agressie aansporen kan wel positief geantwoord worden. In Burundi slaagde Studio Ijambo er in om haatradio's zoals radio 'Mille Collines' in Rwanda te counteren door Hutu's en Tutsi's samen reportages te laten maken. Men toonde over voorbeelden van hoe Hutu en Tutsi families op vreedzame wijze hun geschillen beslechtten. In een ander programma, 'Pillars of Wisdom' worden waar gebeurde verhalen gebracht van Hutu's die op risico van hun eigen leven Tutsi's beschermden en andersom. Ook in o.a. Liberia, Bosnië, Afghanistan, Cambodja, Rwanda, Zuid-Afrika en Tadjikistan lopen programma's die als doel hebben houdingen te wijzigen, verzoening te promoten en conflicten te verminderen. De hele programmatie heeft als voornaamste doel het promoten van een vreedzame manier om met bestaande conflicten om te gaan.

OORLOG EN HAAT

Rest nog de vraag waarom dit soort media voorlopig nog erg zeldzaam is. Welke factoren verhinderen dat dit soort media een veel grotere omvang en verspreiding kan krijgen waarbij er situaties zouden ontstaan dat mensen bijna overspeld worden met boodschappen van vrede en respect i.p.v. oorlog en haat? De verklaringen zijn talrijk en uiteenlopend, maar de zoektocht naar barrières kan helpen om te zien hoe die overwonnen kunnen worden.

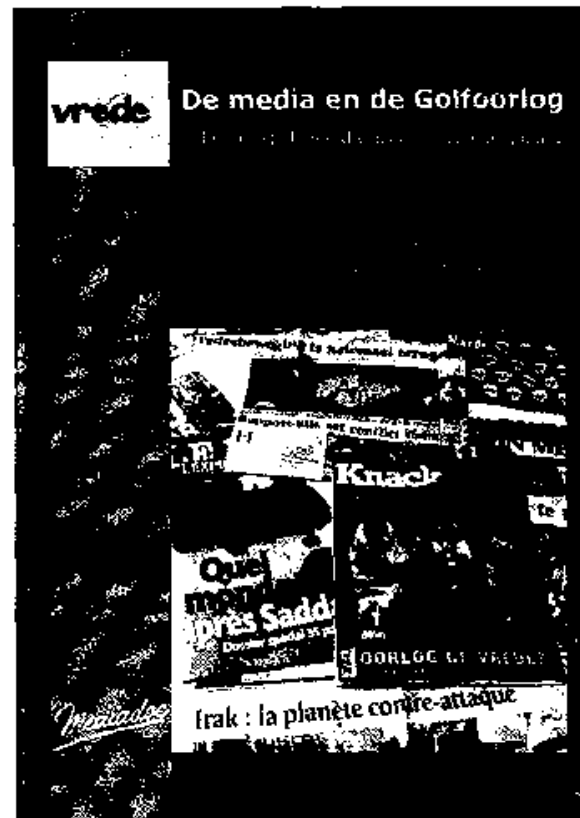
ORLOG IS SENSATIE

Ten eerste is er het gegeven dat oorlog meer kijkers trekt dan vrede. De verslaggeving over Palestina is daar een goed voorbeeld van. Ofwel gaat het over een zelfmoordaanslag, over een vergeldingsactie van het Israëlische leger of over een andere actie van geweld.

Vredesbetogingen of Palestijnen en Israëli's die samen initiatieven ondernemen ter bevordering van vreedzame relaties komen bijna nooit in de media. Ook bij ons focust media altijd eerst op geweld. Als in 2001 op een massale en succesvolle vredesbetoging in Gent enkele mensen een ruit ingooien dan staat dit fait divers de volgende dag op bijna alle voorpagina's. Shows zoals die van Jerry Springer, waarin het de bedoeling is dat twee mensen in de studio elkaar fysiek te lijf gaan scoren hoge toppen in de kijkcijferlijsten. Misschien is het moeilijker om kijkers te trekken met een boodschap van verzoening en respect maar dat het mogelijk is werd al meermaals bewezen. Sesamstraat in Nederland of Man bijt Hond in België dragen elk op hun eigen succesvolle manier bij tot een meer verdraagzame en respectvolle samenleving door een ander beeld te geven op gemeenschappen of groepen mensen die al snel als marginaal worden aanzien. Beide programma's halen jaren lang hoge kijkcijfers in 'prime time'. Het argument dat media gericht op vrede, respect en begrip in deze gecommmercialiseerde tijden niet genoeg kijkers trekt kan dus geen alibi vormen. Met enige creativiteit en goede wil kan ook media gericht op respect en verdraagzaamheid genoeg kijkers trekken. In de huidige gecommmercialiseerde mediawereld is dit gegeven veel belangrijker dan ethische kwesties zoals vrede of verdraagzaamheid promoten.

Een tweede mogelijke hindernis is de vaststelling dat de media in sommige landen van een vierde naar een tweede macht evolueert of blijft. De rol van de media als vierde macht bestaat erin dat het onafhankelijk is en een tegengewicht kan bieden aan de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke machten door hen kritisch te bekijken en op hun verantwoordelijkheden aan te spreken. In deze rol zorgt

*Slechts nog enkele exemplaren beschikbaar:
09 233 46 88*

de media voor een verdieping en verbreding van de democratie. Tegenwoordig zijn een toenemend aantal media eerder een tweede macht geworden, die van stenografen van de macht. In andere landen is de media nooit anders dan een tweede macht geweest. Als politici de media naar hun hand kunnen zetten is de speelruimte voor doelgerichte media die een andere boodschap brengen dan de officiële uiteraad klein. Een sterke onafhankelijke media is dus een voorwaarde voor het opzetten en verder ontwikkelen van media i.f.v. van vrede. Toch zien we dat in veel landen en regio's, zoals China en het Midden-Oosten, een onafhankelijke en sterke media in opmars is. Misschien dat dit vroeger een belemmerende factor was maar het is dit steeds minder.

VREDESMEDIA

Het potentieel van vredesmedia wordt momenteel nog zwaar onderbenut. Naast Macedonië zijn er nog enkele landen in de Balkan, Centraal Afrika en West Afrika waar vredesmedia een rol speelt maar in andere regio's is het potentieel aanwezig maar onderbenut. Vaak zijn er wel lokale creatieve initiatieven maar is er een gebrek aan aandacht en middelen. In België is er tegenwoordig schijnbaar geld genoeg maar ontbreekt het aan visie.

Hoewel het budget voor ontwikkelingssamenwerking spectaculair tot 0.61% van het bnp gestegen is blijkt uit een doorlichting van 11.11.11 dat deze eenmalige verhoging vooral ten goede van Delcredere, de Belgische bedrijven, en allerlei andere Belgische ministeries komt. Steeds minder geld is echt bedoeld om aan bijvoorbeeld armoedebestrijding of conflictpreventie te doen. Noodhulp, staatshulp en gebonden hulp zijn wereldwijd terug in opmars en dit ten koste van andere initiatieven. De grootste hindernis ligt dan ook niet aan de inhoud van vredesmedia, aan de media in de landen zelf en zelfs niet aan de budgetten voor ontwikkelingssamenwerking bij ons, maar aan de nodige politieke wil en visie op de uitbouw van duurzame vredesinitiatieven. Een visie waarbij ontwikkelingssamenwerking nog echt draait rond de mensen in de derde wereld zelf en niet rond Belgische bedrijven. Gezien de toenemende invloed van media op conflicten en gezien de successen en het aanwezige potentieel lijkt het geen slecht idee om in onze visie meer aandacht te schenken aan lokale media initiatieven die doelgericht rond vrede werkzaam zijn. ■

Nick Meynen is lic. geografie en post-graaduaat ontwikkelingssamenwerking.

ENKELE INDRUKKEN EN BEDENKINGEN BIJ ONZE CUBAREIS 2004

I Toon Mondelaers I

Er zijn heel verschillende soorten toeristen in Cuba: mensen die louter gaan voor de mooie stranden, het lauwe water en de zon; mensen die gaan voor de salsa en de stranden; mensen die gaan omdat ze Cuba 'toch eens moeten doen'; mensen die, zoals wij, Cuba beter willen leren kennen in zijn structuren. Over de hartelijkheid en de goede ontvangst van de Cubanen zijn al die types reizigers wel akkoord.

Met Christenen voor het Socialisme organiseren we al enkele jaren groepsreizen die als bedoeling hebben het Cubaanse systeem beter te leren kennen. Zo laten we ons inlichten over de politieke structuur, de opbouw van de volksmacht, de gezondheidszorg, de boerencoöperatieven, de houding van de katholieke en de protestantse kerken, de vrouwenbeweging, enz. We bezochten fabrieken, syndicaten, een centrum voor gehandicapten, een aids-kliniek en de wijk waar een artiest schoonheid schept. En natuurlijk mag een strandje tussendoor niet ontbreken.

TWEE SOORTEN CUBANEN

We kwamen in Camaguey toeristen tegen uit een dorp in Oost-Vlaanderen die juist niet genoeg Spaans spraken om goed met de mensen te communiceren. Ze vroegen zich af wat die Cubanen, als gasten, in het hotel kwamen doen. Ze waren blij dat we hen konden vertellen dat er twee soorten Cubanen aanwezig waren in het hotel: die met gouden kettingen en horloges die uit Miami komen en zich een paar dagen laten verwennen in het hotel, en de Cubanen met grote verdiensten die als beloning een weekje hotel gratis cadeau krijgen. Zo kon ik Carlos aanwijzen wiens liefje me juist heel fier verteld had dat Carlos zo'n uitstekende student was met een heel sociaal gedrag, zodat hij samen met haar een week gratis in het hotel kon verblijven.

Al die soorten toeristen krijgen natuurlijk te maken met bedelaars. Het viel ons dit jaar op dat er veel minder waren dan andere jaren. Maar alle Cubanen die in

contact komen met toeristen proberen natuurlijk wel aan een paar dollars te geraken. Dat kan hun levensstandaard veel verbeteren. En ze zijn daar slim in. Juist buiten het hotel in Habana Vieja sprak ik een taxifietser aan om hem te vragen wat die mensen ginder aan het doen waren. Ze waren water aan het

zat ik aan tafel met de chauffeur van onze bus. Ik vertelde hem wat die taxifietser me juist verteld had. Zijn antwoord was: "Je moet daar mee oppassen, want zelfs voor zeldzame medicamenten is er altijd een voorraad in het ministerie van gezondheid en dat zijn kinderen moeten honger lijden is zeker niet juist. Het zijn

halen want in een bepaalde wijk van Habana Vieja was er watertekort. En hij begon er over dat zijn kinderen honger leden en dat hij alle hospitalen van Habana afgelopen had om een bepaald medicament voor zijn zieke jongste dochter te krijgen. Tevergeefs, nergens te vinden. Als hij natuurlijk aan vijf dollar kon geraken kon hij dat medicament kopen in de straat Obispo. Ik beloofde hem al om hem 's anderendaags als taxifietser in te huren om naar Vedado te gaan. Dan zou hij die vijf dollar wel verdienen. Gelukkig

mensen die van de onwetendheid van de toeristen profiteren om aan dollars te geraken."

VOORRANG AAN DE MENS

Wat ons geweldig opviel was de vaststelling dat men in Cuba voorrang geeft aan de mensen. Bij ons staat de economie in dienst van de winst, bij hen in dienst van de mens. Zij kunnen bv. de weg die grote orkanen zullen volgen nauwkeurig berekenen en dan zorgen zij er voor dat alle mensen van die gebieden op veilige plaat-

sen zitten, in scholen en in hospitalen... en de rest wordt geëvacueerd. Zelden vallen er doden in Cuba, terwijl diezelfde orkaan in streken van Noord-Amerika altijd vele doden eist. Na het passeren van zo'n orkaan moet de schade aan de huizen en de installaties hersteld worden. En dat kost veel geld dat niet voor andere econo-

enorm verbeterd is: er rijden meer bussen en er zijn al zoveel auto's dat het soms moeilijk is de malecon, de zeedijk in Havana, over te steken. Terwijl tien jaar geleden daar de fietsers heel de baan voor zichzelf hadden. Cuba blijft natuurlijk een arm land, maar de armoede wordt tenminste eerlijk verdeeld over de bevolking.

Mark Ingelbrecht, Oxfam-vertegenwoordiger op Cuba

mische noden kan gebruikt worden. Maar er vallen tenminste geen doden.

De mensen zijn ook goed geïnformeerd en goed op de hoogte van de internationale situatie. Zo kon de bewaker van El Alto del Naranjo, dicht bij de Comandancia van Fidel, ver in de bergen van de Sierra Maestra, ons perfect vertellen welke de maatregelen waren die Bush een paar maanden daarvoor tegen Cuba had genomen. En Bush maakt zich soms wel heel belachelijk. Onlangs beloofde hij drie vaccins aan alle kinderen als Cuba bereid zou zijn om te zorgen voor een 'democratische overgang'. "Weet die dommerik dan niet dat onze kinderen dertien vaccins krijgen?"

Ester, hoofd van de afdeling volksopvoeding van het Centrum Martin Luther King, vertelde ons dat 'Cuba er gestaag op vooruit gaat en dat ze niet wijken voor de druk uit Noord-Amerika'. Voor ons is het niet gemakkelijk om zo'n uitspraak te verifiëren met economische cijfers. Toch zien ook wij dat het vervoer in de steden

En zoek maar eens een ander land in de Derdewereld waar niemand moet honger lijden en waar de gezondheidszorg en het onderwijs op het niveau van de rijke landen staat.

De verantwoordelijke van Oxfam-solidariteit voor de Caraïben, Mark, vertelde ons een interessant aspect van de ontwikkelingshulp. Gewoonlijk is Fair Trade er op uit om hier in het Westen Derdewereldproducten te verkopen aan een prijs die de boer ter plaatse ten goede komt. Maar in Cuba kan men niet zorgen voor eerlijke handel met individuele boeren, die dan een betere prijs krijgen. Het kostte Mark heel wat moeite om van de Belgische regering gedaan te krijgen dat ook boeren gezamenlijk, in de coöperatief, beloont worden onder vorm van nieuwe initiatieven zoals een boomkwekerij en een werkplaats voor het repareren van de machines. Dit komt de collectiviteit ten goede en niet de individuele boer. We zijn die splinternieuwe boomkwekerij gaan bezoeken.

CUBA EN AIDS

Verder viel het ons ook op hoe Cuba omgaat met aids. Dankzij het systeem van de 'médico de familia', de huisdokter, die instaat voor 169 families, is het gemakkelijk de aids gevallen heel vroeg op te sporen. Die mensen worden dan onmiddellijk op internaat geplaatst in aids-klinieken waar ze de nodige zorgen krijgen en ook opvoeding in verband met hun ziekte: wat de oorzaken zijn en de gevolgen, hoe ze met de eigen seksualiteit moeten omgaan. Dit alles om hen voor te bereiden om weer in de gemeenschap opgenomen te worden zonder het gevaar dat ze de ziekte verder verspreiden. Zorg voor de mens staat weer voorop.

Cuba is een socialistisch eiland midden in een oceaan van kapitalisme. Om te overleven hebben ze veel joint ventures moeten maken met Europese ondernemers. Die komen natuurlijk naar Cuba om geld te verdienen. Maar de arbeidsomstandigheden en de arbeidsvoorwaarden blijven altijd onderworpen aan de Cubaanse wetten. Buitenlanders kunnen dus niet raken aan de arbeidsvoorwaarden waar de syndicaten over waken.

De lonen worden uitbetaald in Cubaanse peso's, en daarbovenop krijgen ze dan ook wel een pakketje producten die alleen in dollarwinkels kunnen verkregen worden. Het regiem is er op uit dat meer en meer mensen ook aan dollars kunnen geraken zodat de kloof tussen dollarbezitters en niet-bezitters niet te groot zou worden.

Onze gids zei ons: "Alle Cubanen klagen over hun loon en iedereen zou meer willen verdienen. Maar ze blijven het regime verdedigen en niemand moet ons van buitenaf komen vertellen hoe wij het hier moeten doen. Wij weten dat we het hier veel beter hebben dan de mensen in andere ontwikkelingslanden."

Cuba is noch de hemel noch de hel maar een boeiend experiment. En wij hebben er deugd van gehad. Het blijft een voorbeeld dat een andere wereld mogelijk is.

Toon Mondelaers is mede-oprichter van de beweging Christenen voor het socialisme.

DE STRIJD OM DE SOEDANESE OLIE VERPAKT IN EEN HUMANITAIRE INTERVENTIE

I Jürgen Elsasser I

Duitse ondernemingen steunen de rebellen, een Chinees Consortium de regering. Zoals in de jaren negentig in de Balkan wordt er nu ook stemming gemaakt tegen Soedan bij de westelijke grootmachten met humanitaire verpakkingsargumenten en Darfur als uithangbord. In de regio van Darfur leven 3 miljoen van de 31 miljoen soedanesen.

Sedert mei 11. Is de reeds zo jaar durende burgeroorlog tussen regeringstroepen en de christelijke – animistische – opstandelingen uit het zuiden met een vredesakkoord beëindigd werd, gaat in Darfur de strijd verder. Maar daar gaat het niet om een religieuze maar om een etnische tegenstelling. Op de ene zijde zijn er de islamitische Arabische volksgroepen, waaruit de Jinjawed milities komen. In het andere kamp zijn het de islamitische Afrikaanse stammen, waar de twee zuid-Soedanese rebellenbewegingen, de Sudan Liberation Army (SLA) en het Justice and Equality Movement (JEM) hun manschappen rekruteren. De ellende voor de vluchtelingen zal nog verslechteren nu het regenseizoen is begonnen.

De VN-Veiligheidsraad moet op aandringen van de VS en de EU een resolutie aannemen, die het mogelijk moet maken sancties tegen Soedan uit te vaardigen. De morele druk om interventietroepen te zenden wordt door de dramatische voorstelling van de ellende in de westelijke provincie Darfur van Soedan nog verhoogd. Het nieuwsagentschap AFP sprak op 15 juli van 10.000 doden in het crisisgebied, dan meldde de EU tijdens het daarop volgend weekend 50.000 doden en de Neue Zürcher Zeitung verhoogde het aantal slachtoffers tot 100.000. Bewijzen voor al deze getallen kon men niet voorleggen. Het probleem is niet de moeilijk te verifiëren getallen, reeds duizend doden zijn een vreselijke tragedie, maar de juiste schuld-aanwijzing.

Onloochenbaar is het feit, dat de oorzaak van de escalatie en gevechten in Darfur niet in het regeringskamp kan gelegd worden. De rebellen van het SLA en JEM begonnen in 2003 met een opstand, juist op het ogenblik dat de vredesonderhandelingen tussen Khartoem

en de Sudan People's Liberation Army (SPLA) vastgelopen waren. Door de opening van twee fronten wilde de SLA en zijn coöpererende rebellen de centrale regering dwingen om concessies te doen en zo vlug een akkoord af te dwingen.

nancierd zou worden. De Duitse FDP politiekier Gerhart Baum sprak zich in juli uit voor een internationale militaire interventie waaraan Duitsland zou deelnemen. Ook het Amerikaanse Congres heeft de Bush-regering verzocht een multilaterale

De escalatie en gevechten in Darfur liggen niet aan het regeringskamp. SLA en JEM begonnen een opstand in 2003. Zo wilde de SLA de regering op twee fronten onder druk zetten.

MASSALE SLACHTING

Het is waar, dat in Darfur dorpen overvallen worden, dat vrouwen op grote schaal verkracht worden, dat burgers vermoord worden. Door het moeilijk te bereiken gebied, is er niemand die de juistheid van de orde van grote van deze misdaden kan bepalen.

Duitsland en het Verenigd Koninkrijk zijn op de westelijke zijde de ophitsers voor een militaire interventie. De regering van Tony Blair gaf reeds aanwijzingen om een Brits-Australisch troepencontingent te sturen. Bij het thema Darfur is Duitsland een van de onbuigzame landen, zegt de Soedanese minister van Buitenlandse Zaken, Mustafa Osman.

De groene politica Kerstin Müller, van het Duitse ministerie van Buitenlandse Zaken, heeft zich reeds in december van vorig jaar uitgesproken voor een militaire interventie. Heidemarie Wiecek-Zeul (SPD) bundesminister voor ontwikkelingshulp, zet zich sedert mei in voor het zenden van een interventiemacht van Afrikaanse militairen die door de EU gefi-

of unilaterale interventie in overweging te nemen. De ervaring van het verleden en nu in Irak schijnt niemand onder ogen te willen zien, dat de mensen uit Darfur vrij vlug de buitenlandse militairen als een bezettingsmacht zullen zien en geconfronteerd zullen worden met incidenten zoals deze van Irak.

Dat Berlijn eenzijdig tegen de regering in Khartoem partij heeft gekozen en verantwoordelijkheid van de Zuid-Soedanese rebellen van de SPLM/A (Sudan People's Liberation Movement Army) voor de humanitaire crisis in de hongerregio's nooit heeft gethematiseerd, daarvoor heeft Duitsland zijn economische reden. Een Duitse onderneming, de firma Thormählen Schweistechnik uit Bad Odesloe, heeft een miljardencontract van de rebellen gekregen, voor het aanleggen van een snelle spoorverbinding. Thomählen moet een spoorverbinding aanleggen van de Zuid-Soedanese stad Juba over Oeganda naar Kenia. Spoorwegtankwagens moeten de olie uit Zuid-Soedan over een afstand van 2500

km naar de Keniaanse havenstad Mombasa transporteren.

Hiermee ondersteunt deze Duitse onderneming de opdeling van Soedan. Dat is de levensader van onze onafhankelijkheid, bejubelde Costello Garang, de rebellenleider van de SPLM/A het akkoord met deze buitenlandse firma. Deze spoorverbinding kan de politieke en geografische landkaart van het continent veranderen, publiceerde het Keniaanse tijdschrift "The Nation". Soedan beschikt over rijke bodemschatten, zoals olie, goud en uranium, daarover verheugde zich de baas van de firma Klaus Thormählen. Het maakt de regio tot een interessant winstgewest.

De christelijk-animistische rebellen uit het zuiden strijden reeds sedert meer dan twintig jaar voor de afscheiding van de moslim bevolkingsmeerderheid van het land. In de door beide kampen wreedaardige gevoerde burgeroorlog stierven reeds

meer dan 1,5 miljoen mensen.

EIGEN STAAT?

Juist op het ogenblik dat de beide kampen sedert verleden jaar begonnen te onderhandelen, grepen de Zuid-Soedanese opstandelingen in de westelijke provincie van Darfur naar de wapens. De van twee kanten in de tang genomen centrale regering stemde eind mei 2004 toe in een vredesverdrag, die de zuidelijke rebellen na een overgangperiode de mogelijkheid voor een eigen staat biedt.

Tot nu toe wordt de olieproductie hoofdzakelijk in het zuiden opgepompt en wordt via een haven in het noorden, Port Soedan aan de Rode Zee, geëxporteerd. Deze pijplijn gaat over de noord-zuid as en houdt het land samen. Dat is de reden waarom de centrale regering er alles voor doet om deze belangrijke pijplijn verder uit te bouwen. Hiervoor heeft ze

belangrijke contracten getekend met firma's uit Rusland, China, Maleisië en de Verenigde Arabische Emiraten, alsook met Frankrijk en Groot-Brittannië. Met een opdrachtvolume van 1,7 miljard dollar kan Karthum maar iets meer dan de helft van de drie miljard, die de rebellen uit het zuiden geboden hebben voor de bouw van de spoorwegverbinding, het consortium leggen.

Het wordt een wedloop met de tijd. Wordt het de aan te leggen nieuwe pijplijn, onder de leiding van het door China geleide consortium, die Soedan moet stabiliseren. Of wordt het de door de Duitsers aan te leggen spoorlijn, die het zuiden nog meer verscheurt?

Hoe meer de regering Khartoem door westelijke inmenging gedestabiliseerd wordt, wordt de tweede variëteit meer waarschijnlijk.

Bron: www.warenform.net

WAAR ZIJN DE BLOEIENDE LANDSCHAPPEN GEBLEVEN?

| Antoine Uytterhaeghe |

De armoede kent onder de roodgroene regering van Schröder en Fischer een gestage opleving. Het aantal burgers dat aangewezen is op sociale hulp blijft stijgen bij onze Duitse bureaus, vooral het aantal kinderen en jongeren in deze categorie steeg dramatisch.

Zoals het statische Bundesamt in Wiesbaden begin augustus mededeelde, leefden in het voorbije jaar 2,81 miljoen mensen van een sociale uitkering. Dat is een toename van 2 procent ten opzichte van 2002. Hierdoor is het aantal hulpontvangers ten opzichte van de totale bevolking gestegen van 3,3 naar 3,4 procent.

Een grote stijging kon men vaststellen bij kinderen en jongeren. Het aantal burgers jonger dan 18 jaar dat van een sociale uitkering leeft, steeg ten opzichte van het jaar 2002 met 6,2 procent naar 1,08 miljoen. Dat is 7,2 procent van deze totale bevolkingsgroep. In de groep van 18 tot 64 jaar is er een stijging van 5,3 procent dat neerkomt op 1,63 miljoen burgers. Deze ontwikkeling is volgen de gepubliceerde gegevens van de Bundesamt vooral te verklaren door het enorme aantal werk-

loze sociaal uitkeringsgerechtigden, een stijging van 14,3 procent: 836.000 mensen. Allochtonen hebben met 8,4 procent een duidelijke hogere sociale hulpbijstand dan autochtonen met 2,9 procent.

Eind 2003 leefde 2,1 miljoen burgers van sociale bijstand in de oude bondslanden van de BRD. In wat ooit Oost-Duitsland was, exclusief Berlijn, is dat 426.000. Met de opleving van de armoede heeft het oosten + 4,9 procent (het westen + 1,2 procent), praktisch het niveau van West-Duitsland van 3,4 procent bereikt.

Zoals in voorbije jaren bereikten drie stadstaten de hoogste cijfers: Bremen 9,2 procent, Berlijn 7,7 procent en Hamburg 6,9 procent. Het laagste quorum van sociaal trekkenden noteerde men in Beieren 1,8 procent, Baden Wurtenberg 2,1 procent en Thüringen 2,3 procent.

De Duitse bond van steden en gemeenten beklemtoonde in een stellingname dat de "Hartz IV" - armoedebepalingen, de sociale bijstandsontvangers hoop geven op beterschap. De vice-directeur van de bond, Helmut Dedy, juichte de nieuwe verplichting toe om ieder werk-aanbod te aanvaarden voor mensen onder de 25 jaar, daar er volgens dit heerschap sociale bijstandscarrières ontstaan. Steeds meer families leven intussen in de tweede en derde generatie van sociale bijstand. Volgens zijn uitlatingen stegen in de eerste helft van 2004 de sociale bijstandsuitgaven van de steden en gemeenten met ongeveer 6 procent. De geplande dwangarbeidmaatregelen zijn volgens Helmut Dedy niet alleen goed voor de betrokkenen, maar ook voor de krappe gemeentelijke kastoestand.

BOEKBESPREKINGEN

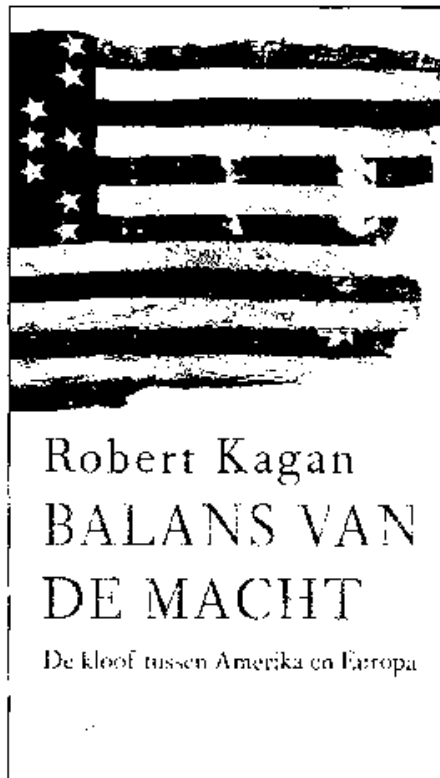
“BALANS VAN DE MACHT”

I Willem De Klerck I

INLEIDING

Robert Kagan is publicist voor "The Washington Post" en was in het verleden meer dan 10 jaar werkzaam op het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken. Hij is samen met William Kristol oprichter van het befaamde Project for the New American Century (Pnac). In zijn recentste boek "De balans van de macht" neemt hij de politieke kloof tussen Europa en Amerika onder de loep. Hiermee laat de, uit het kamp van Bush-gezinden afkomstige, ideoloog, zijn stem horen in het belangrijke debat over de "transatlantische crisis" en de toekomst van 'het Westen'. Een debat, dat wellicht ook door Kagan onderschat werd in impact, perceptie en actualiteitswaarde. Getuige daarvan het nieuw opgenomen nawoord waarin Kagan, althans volgens de kaft "zijn analyse aanscherpt en critici van repliek dient". En toch tinkt zelfs het nawoord de feiten achterop. De meningsverschillen over Irak brachten de transatlantische verhoudingen opnieuw in het hart van het publieke debat. Om van daaruit een nieuwe fase in het Europese integratiestreven te domineren, en een geheel andere wending te krijgen. Kagans boek kwam too soon, too early, en mist zo een aantal recente u-turns in een politieke kwestie, die als geen andere de Europese zoektocht naar identiteit weet te hypothekeren.

Los van de timing weet het boek te boeien. Het resultaat van Kagans denk-oefening is een zeer leesbaar en ideologisch verhaal, op taalkundig briljante wijze neergepend. Bijna meesterlijk plaatst hij de diplomatieke geschiedenis in het licht van de huidige transatlantische crisis. Het boek is dan ook een aanrader voor wie vanuit (interesse voor) de hedendaagse politieke crises op zoek is naar een beknopt historisch overzicht van de internationale betrekkingen. De multipolaire

wereldorde van de 19e eeuw, de bipolaire wereldorde en de Koude Oorlog, Kissinger en Saddam, Ostpolitiek en Détente, de Eerste Golfoorlog en de Kosovo-crisis: het komt allemaal aan bod, uiteraard in functie van het uitgewerkte verhaal.

Het verhaal blijft echter een verhaal. Het blijft allemaal nogal aan de ideologische oppervlakte, waarbij harde feiten zelden worden aangehaald, misschien zelfs (bewust) verzwegen. Kagan graaft niet verder dan de ideologische humuslaag die in eerste instantie aannemelijk én aantrekkelijk lijkt, maar door de lezer uiteindelijk toch te dun én te conservatief wordt bevonden. Waardoor ondergetekende al snel de indruk krijgt dat de humuslaag doelbewust de onderliggende lagen van de politieke realiteit moest bedekken. Een realiteit, waarmee Kagan toch jarenlang ervaring heeft gehad op Buitenlandse Zaken.

DE KAGANIAANSE REDENERING

De Kaganiaanse redenering gaat als volgt. De recente (en minder recente) aanvaringen tussen Amerika en Europa gaan terug op een wezenlijk verschillende opvatting over het belangrijkste vraagstuk, nl. dat van de macht. Het Europese wereldbeeld is in deze manifest verschillend van het Amerikaanse, en soms zelfs botsend. Daar waar de Europeanen zijn binnengetrepen in een Kantiaans en posthistorisch paradijs van vrede en welvaart, moeten de Amerikanen zich uit de slag zien te trekken in de Hobbesiaanse wereld van daarbuiten; de historische realiteit van veiligheid en verdediging. Daar waar Europeanen de macht willen overstijgen en kiezen voor transnationaal overleg, voor wetten en voor regels, kiezen Amerikanen voor militaire macht. Omdat wetten en regels onbetrouwbaar zijn, omdat je er in 'de jungle' niets mee bent. Europeanen spreken daarom van mondiale uitdagingen in de economische en de politieke sfeer, Amerikanen van dreigingen, voornamelijk in de militaire sfeer. Kortom: Europeanen komen van Venus, Amerikanen van Mars.

Maar waarom toeven de Europeanen zo graag op Venus volgens Kagan? Eerst en vooral is het wezenlijk machtsverschil een verklarende factor. Natuurlijk spreken Europeanen graag over economische samenwerking of internationaal recht. Omdat dat net die terreinen zijn waar zij hun invloed kunnen doen gelden. Militair kunnen zij dat nauwelijks, aldus Kagan, omdat Europa liever een vredesdividend incasseert en haar dure sociale systemen in stand houdt. Een egoïstische keuze, hoor ik Kagan denken, als hij het heeft over het "gratis meeliften onder de veiligheidsparaplu van de VS". De subtiele ondertoon in de analyse luidt dan ook dat Europeanen slechts in een Kantiaans paradijs kunnen leven door de bereidwil-

ligheid van Amerikanen tot militaire operaties in de Hobbesiaanse jungle.

Een tweede verklarende factor voor het huidige Europese wereldbeeld is de unieke geschiedenis van Europa. Het wonder van de Europese eenwording, waarbij de Duitse leeuw zich neervliede naast het Franse lam na eeuwenlange twisten, mag als historische ervaring nauwelijks onderschat worden. Het is deze ervaring die de Europeanen de aandacht voor overleg en economische samenwerking bijbracht. En die ook het geloof aanzwengelde in de transnationalisatie ervan. De export van succesrecepten 'overleg' en 'economische samenwerking' is nu al een constante in het buitenlands beleid van de unie, aldus Kagan.

Kagan denkt tenslotte dat de transatlantische kloof geen nieuw gegeven is, m.a.w. geen verdienste van de Bush-administratie. Hij geeft haarfijn, en terecht aan, hoe men er ook tijdens de Koude Oorlog (de hoogdagen van de transatlantische gemeenschap) aan beide zijden van de plas verschillende wereldbeelden op nahield, en hoe het Europese integratiestreven hierin cruciaal was. Hij kadert het einde van de Koude Oorlog daarenboven als scharniermoment en haalt volkomen terecht de mythe van transatlantische vrede onder de ambtstermijn van Clinton onderuit. Verder werkt hij de Kosovo-oorlog uit als case om zijn stelling aan te tonen, maar ook om Europeanen op hun inconsistenties te wijzen. Waren het niet de Europeanen die toen voor humanitaire interventie pleitten? En die dus, net zoals de VS in de 3^e Golfoorlog, weinig bekommerd om het VN-mandaat militaire actie wilden?

DE ECHE KLOOF

De sterkte van Kagans analyse is dan ook het centraal stellen van macht. Onomwonden doorpikt hij de mythe die hij merkwaardige genoeg zelf eerst uit-

werkte, alsof de Europese politieke klasse uit pure overtuiging pacifist zou zijn.

Neen, meer heeft de houding van diezelfde politieke klasse te maken met machtsbronnen die zij voorhanden hebben. En die zijn voorlopig politiek en economisch van aard. Maar is ook dit niet aan het veranderen? De oprichting van een bewapeningsagentschap en de maximalisering van het concurrentievermogen zijn zo goed als grondwettelijk verankerd in een nieuwe Europese grondwet. Europa laat stilaan de idee van vredesdividend en sociale democratie varen, in het voordeel van bewapening en neoliberalisme. Bovendien zijn er de eerste voorzichtige tekenen dat de transatlantische banden terug gesmeed worden. Amerika's politieke invloed op het Europese continent zou opnieuw beklonken zijn, zowel binnen het politieke raamwerk van de EU als het militaire raamwerk van de NAVO. Deze recente evoluties op het Europese vasteland lijken de Kaganianse wereldbeelden tot hun ware, en zuiver ideologische, proporties te herleiden. De dynamiek van de kapitalistische globalisering vereist immers de instandhouding van het interstatelijke systeem (centrum-periferie), gebaseerd op een transatlantisch centrum en de periferie van het Zuiden. Tegenover deze ware kloof, verdwijnen de transatlantische politieke spanningen in het niets. Het is dan ook deze afschuwelijke sociale kloof waar we onze politieke aandacht met zijn allen op moeten (blijven) richten.

IDEOLOGIE EN POLITIEKE REALITEIT

De ideologische analyse van Kagan is rechts-conservatief én pro-Amerikaans (hoewel hij die indruk niet bepaald wil wekken). Ze vertrekt van een bekommernis om de liberale democratie in de wereld en de Westerse bondgenoten als verdedigers ervan. Huntington, Fukuyama en Cooper worden volop en graag geciteerd

door Kagan, die er niet voor terugdeinst, net als laatst genoemde auteur, rustig over 'optreden in de premoderne jungle' te spreken. En optreden valt in deze wel degelijk militair op te vatten. Waar wel het moslimfundamentalisme als belangrijkste nieuwe dreiging wordt aangehaald, wordt met geen woord gerept over oorzaak en voedingsbodem van dergelijk fundamentalisme. (de 'echte' kloof tussen Noord en Zuid komt niet één keer aan bod). En wordt ook rustig gezwegen over mogelijk niet-militair optreden tegenover deze dreiging. Het discours van 'optreden in de jungle' in naam van de 'liberale democratie' als enig alternatief, wordt hier volop uitgewerkt. Met alle gevaren van dien, zo bewezen de feiten het reeds, voor schendingen van de nationale soevereiniteit. Maar met nog grotere gevaren voor de waarheid, die met dergelijke ideologische nonsens gecamoufleerd en gelegitimeerd wordt. De Oorlog in Irak was allesbehalve een politieke kruistocht voor liberale democratie dan wel een economische aangelegenheid ten dienste van bevriende oliebedrijven en het militair-industrieel complex. Goed dus dat Europese beleidsmakers zich hier tegen uitspraken. Al zullen de verdere stappen in de Europese integratie moeten bewijzen of Europa zich weet los te rukken uit het verstikkende transatlantische (en interstatelijke) systeem. Politieke krachtsverhoudingen zullen hier een grote rol in spelen. Een boek als dit buigt deze alvast niet in de goede richting, maar biedt hoogstens stof tot nadenken.

Kagan Robert,
Solans van de macht,
De Bezige Bij, 2003.

Willem De Klerck is lid van de redactieraad van Vrede.

Alle boeken die in Vrede besproken worden, kan je verkrijgen bij De Groene Waterman, Wolstraat 7 Antwerpen T.03/232.93.94 of groenewaterman@groenewaterman.be - www.groenewaterman.be

DE DADERS VAN DE GENOCIDE

| Georges Spriet |

Het boek van Jean Hatzfeld tracht ons een beeld te scheppen van de genocide in Rwanda 1994 door de moordenaars te laten spreken. Hij ging een tiental mensen langdurig in de gevangenis opzoeken en beloofde de gesprekken pas publiek te maken nadat hun geval door de rechter was behandeld.

Je krijgt een veelheid kleine en grote beweegredenen waarom mensen aan het moorden gingen. Wat bij mij sterk is blijven hangen is de groepsdwang om te participeren aan de moordpartijen. Het algemeen klimaat was al (tientallen) jaren gekneed in een wij-zij relaties. Allen spreken ze over de organisatoren van de slachting: de interhamwe. Ze lijken ze te beschouwen als een externe factor – waar ze soms de mensen wel persoonlijk van kennen – die hen meenam om op jacht te gaan naar schuilende Tutsi's in de moerassen. Na enkele dagen lijkt er een bijkomende reden de bovenhand te halen: de verdeling van de buit. Wie zich

het actiefst toonde in de slachting, mocht op de eerste plaats staan als huizen, golfplaten, gronden, vee werden verdeeld. Alom aanwezig is ook het bier. En de groepsgeest. Je kon of mocht niet onder doen, of je werd publiek berispt, de buit ging aan je neus voorbij en je werd gedwongen tot meer brutaliteiten. Zo zag je Hutu mannen die met een Tutsi waren getrouwd als actiefste beulen optreden, om zo het leven van hun vrouw misschien te kunnen redden.

Het is een aangrijpend boek. Het boek bekleeft. Maar ik blijf toch een beetje op m'n honger zitten bij het macro-beeld "waarom". Hij hoort van de geïnterviewden hoe de bevolkingsgroepen tegen mekaar aankeken: een latente haat die maar moest worden aangewakkerd om tot wreedaardig geweld op te laaien. De vraag is dan waarom werd de haat aangewakkerd. En daar kom je niet uit enkel op basis van de persoonlijke verhalen van de daders. Een hoofd-

stuk met bredere analyse, die volgens mij zeker in het economische zit, ontbreekt toch wel. In Vrede hebben we hieromtrent de thesis aangehouden dat Rwanda over zo welnig economisch potentieel beschikt dat wie rijk wil worden zowel de economische als de politieke macht moet in handen hebben. De Arusha-akkoorden verplichtten de klik rond de president de macht te delen met de terugkerende Tutsi's. En dat was een absolute bedreiging van hun positie. Precies daarom moest, in onze kijk, de haat tegen de Tutsi's naar een hoogtepunt worden gedreven.

Maar naast deze bemerking geeft het boek een bijzonder interessant beeld van de psychologie van de daders. Meer dan het lezen waard.

*Jean Hatzfeld,
Setzoen van de machetes, het verhaal
van de daders.
De Bezige Bij, 2004*

INKATHA

| Pascal Versaël |

Waarom slaagde de Zulunationalistische Inkathapartij er in het apartheidregime in Zuid-Afrika te overleven, in tegenstelling tot andere etnisch nationalistische bewegingen die evenzeer door dat regime werden gesteund in het kader van de Bantustan politiek? Dit is één van de meest intrigerende vraagstukken uit de recentste politieke geschiedenis van Zuid-Afrika.

In haar indrukwekkende doctoraats-thesis, die ook in boekvorm verscheen, poogt Anne Walraet een antwoord op die vraag te formuleren. Haar onderzoek berust op twee pijlers: een vergelijkende studie van de verschillende wetenschappelijke theorieën over etniciteit en nationalisme en een onderzoek naar de historische wortels van Inkatha. De uitgebreide aandacht voor de theorievorming maakt dit boek zeker de moeite voor iedereen die geïnteresseerd is in de nationalistische problematiek, ook bui-

ten Zuid-Afrika. Zelf situeert Walraet zich in de materialistische traditie, geïnspireerd door het marxisme en de wereldsysteem-analyse.

Het antwoord op bovenstaande vraag ligt volgens haar in de koloniale geschiedenis. De regio KwaZulu Natal kende omwille van een aantal economische en politieke belangen een ander koloniaal regime (geënt op de bestuurstructuur van de prekoloniale Zulustaat) dan de rest van Zuid-Afrika. Dit regime zorgde niet alleen voor een andere politieke en economische impact op de sociale structuur, maar leidde ook tot zowel een ander soort antiekoloniaal verzet als collaboratie. (Na de machtsovername door de Afrikanernationalistische Nationale Partij in 1948 fungeerde dit kolonialistische regime als model voor de Apartheidspolitiek.) Zo ontstond er een voedingsbodem voor de oprichting van een Zulunationalistische par-

tij in de jaren 1920 die kon dienen als politiek instrument voor zowel de traditionele machtselite (de 'chiefs') als de moderne zwarte middenklasse. Dit in tegenstelling met de rest van Zuid-Afrika, waar men opteerde voor een nationale verzetsbeweging in de vorm van het ANC. Haar conclusie is dan ook dat het 'deze erfenis van de sociale geografie van apartheid en segregatie (op haar beurt ontsproten uit de specifieke eisen van kolonialisme en kapitalisme) die verantwoordelijk is voor de huidige situatie, en niet de inherente en 'dus' onoverbrugbare etnische verschillen.'

De zware academische stijl en aanpak maakt dit boek jammer genoeg minder toegankelijk voor een breder publiek.

*Inkatha en het Zulunationalisme
Anne Walraet
Academia Press, 430 blz., 2004*

SANDINISTISCHE REVOLUTIE

| Georges Spriet |

25 jaar geleden waaide er een sterke anti-imperialistische wind over de wereld. Het tirannieke pro Westerse regime van de sjah van Iran kwam ten val. Op het kleine eilandje Grenada kwam er een linkse machtsovername, en in Nicaragua werd dictator Somoza ("he is a son of a bitch but he is ours") door de Sandinistische revolutionairen het land uitgejaagd. De buitenlandse politiek van Washington werd in de jaren '80 gedomineerd door de bewapeningswedloop met de Sovjetunie en het orde op zaken stellen in de Centraal-Amerikaanse achtertuin.

De overwinning in Nicaragua was het resultaat van een langdurige guerrillastrijd die culmineerde in een maandenlange opstand, in combinatie met een algemene staking, een brede volksbeweging die de dictator met alle middelen weg wou, en een alliantie met de patriottische burgerij.

Toen in 1972 een zware aardbeving het centrum van de hoofdstad Managua verwoestte, werd de internationale hulpverlening door dictator Somoza handig naar zijn eigen ondernemingen versluisd. Andere sectoren van de burgerij pikten deze deloyale concurrentie niet. Geleidelijk aan waren er een aantal conservatieven die de gangbare afspraken met Somoza niet langer namen een serieuze oppositiebeweging op gang brachten. Dit was de UDEL (Union Democrático de Liberación) onder leiding van krantenuitgever Pedro Joaquín Chamorro.

Reeds sedert 1961 was er een gewapende guerrillabeweging actief in het land: het Frente Sandinista de Liberación Nacional, genoemd naar een onafhankelijkheidsstrijder tegen de VS inmenging die in 1934 was vermoord. Dit FSLN kende in de jaren '70 zware interne strubbelingen en was verdeeld geraakt over de te volgen weg. De ene groep bleef vasthouden aan de lijn van de lange gewapende strijd vanuit de bergen (GPP, guerra popular prolongada), een andere groep legde het hoofdaccent bij sensibilisatie en organisatie van de bevolking via vakbonden, wijkcomités e.a. (de proletarische tendens). Uiteindelijk groeit een synthese via de derde groep (los terceristas) die een gewapende opstand wil bewerkstelligen vanuit een nauwe band met brede lagen van de bevolking.

Augustus 1977 werd het programma

voor een Voorlopige Regering van Nicaragua goedgekeurd en ondertekend door de "groep van 12", een aantal personaliteiten uit democratische middelen, ook uit het patronaat, die het FSLN naar voren schoof als noodzakelijke gesprekspartner om tot een oplossing te komen.

sie op te richten tussen de FAO en Somoza. De groep van 12 en twee partijen PLI (partido liberal independiente) en PPSC (partido popular social cristiano) stapten hierop uit de FAO.

Dit "eindoffensief" van het FSLN werd door de Nationale Garde in bloed gesmoord.

Het beleid van de Sandinisten was in absolute tegenspraak met de neoliberale lijn van Reagan, wiens denkgroep van Santa Fe Centraal-Amerika als goedkoop bevoorradingscircuit beschouwde.

De UDEL ging op in een breder oppositiefrent tegen de dictator, FAO (Frente Amplio Opositoro), met naast de burgerlijke partijen ook de communistische PSN. Vervolgens kwam er onder impuls van de geradicaliseerde volksorganisaties een nieuw oppositiefrent: het Movimiento Pueblo Unido, MPU. In januari 1978 werd UDEL-leider Chamorro vermoord. Van toen af aan kwam de Nicaraguaanse maatschappij in een stroomversnelling. Betogingen en stakingen volgden elkaar op, o.a. in de bouwrijverheid en de klinieken. In augustus '78 bezette een commando van het FSLN het Palacio Nacional en bracht met deze actie het FSLN definitief op de voorgrond. In september 1978 brak een algemene opstand uit. Onder leiding van het FSLN controleerde de bevolking dagenlang verschillende steden. De Organisatie van Amerikaanse Staten probeerde een overwinning van het FSLN te voorkomen door een bemiddelingscommissie

Begin 1979 werd een nieuw oppositiefrent gevormd als tegenhanger van de FAO: het FPN, Frente Patriótico Nacional. Op 2 juni deed deze FAO nog een poging om zelf de macht in handen te krijgen, en stelde een nieuwe bemiddelingscommissie voor, onder voorzitterschap van aartsbisschop Obando y Bravo. Ze stelde een dialoog voor met alle politieke krachten: het progressieve FPN, zichzelf als oppositiefrent, de partij van Somoza en de Nationale Garde. Intussen kende het land echter al enkele maanden volksoptanden in zowat alle steden. Deze krachtsverhoudingen luidden het definitieve einde van het Somozisme in. Op 16 juni werd in Costa Rica een voorlopige regering gevormd met Daniel Ortega (FSLN), Sergio Ramirez (groep van 12), Moises Hassan (progressieve volksbeweging), Alfonso Robelo (FAO) en Violeta Barrios de Chamorro (weduwe van de vermoorde P.J. Chamorro). De Verenigde Staten riepen op tot een interventie van een vrede-

smacht, maar de OAS weigerde.

Versillende steden werden in de eerste weken van juli bevrijd, en Somoza vluchtte op 17 juli 1979 naar Miami. Op 19 juli 1979 viel ook Managua.

Het nieuwe regime was gebaseerd op de principes van politiek pluralisme, een gemengde economie (het bestaande privé bezit in landbouw en/of industrie, genationaliseerde eigendommen van de dictator met staatsbedrijven en coöperatieven, eigendomstitels aan kleinere boeren), en een ongebonden buitenlands beleid. Het sandinisme was ook bijzonder interessant voor wat betreft een nieuwe relatie tussen godsdienst en maatschappij. "Entre religion en revolucion, no hay contradiccion", was een veel gehoorde slogan. Je kreeg eigenlijk een scherpe uitdrukking van klassenstrijd in de Kerk. Er was een belangrijk deel van de geïnstitutionaliseerde Kerk dat aan de kant stond van de burgerij. Maar er was een heel actieve groep gelovigen die volop de zijde van het sandinisme kozen, in hun zoektocht om "aan de kant van de arme te staan".

Bevrijdingstheologie in de praktijk, zeg maar. Al vrij snel werd Managua tot vijand van Washington uitgeroepen en financierden, trainden en coördineerden de VS de gewapende oppositie tegen het sandinistisch bewind, de zogenoemde "contra". VS President Reagan overgoot alles met een antikommunistische saus, maar de kern van de zaak draaide rond het politiek en economisch programma van het FSLN. Het nieuwe bewind in Managua legde een zware nadruk op zelfvoorziening qua basislevensmiddelen, en wilde maar toetreden tot de "internationale handel" met of voor die producten die zij zelf zou bepalen. Dat was in absolute tegenspraak met de neoliberale lijn van Reagan, wiens denkgroep uit Santa Fe¹ de volledige inschakeling van Centraal-Amerika wilde in een goedkoop bevoorradingscircuit van de Noord-Amerikaanse markt. (Guteamala moest volgens hen massaal frambozen kweken en uitvoeren naar de VS). Reagan beschouwde de sandinisten als een hindernis om zijn neoliberale plannen uit te voeren, en bovendien als een gevaarlijk voorbeeld voor andere landen.

Nadat de contrarevolutie het land enorm had getroffen door de jarenlange oorlog, de vele doden, de terreur, kwam er nog een economische boycot bovenop. De sandi-

nistische regering bracht de blokkade van de Nicaraguaanse havens voor het Internationaal Gerechtshof van Den Haag. De VS werd daar zwaar politiek en financieel veroordeeld, maar had vooraf aangekondigd de autoriteit van het Gerechtshof in deze zaak niet te zullen erkennen. De rechters in Den Haag zegden heel duidelijk dat vermeende schendingen van mensenrechten geen recht geven op militaire acties tegen een land.

De sandinisten hebben diepgaande sociale hervormingen willen aanbrengen en de archaische economische structuur, die er een was van een traditionele Noord-Zuidafhankelijkheid, willen corrigeren, terwijl de omstandigheden en voorwaarden daartoe niet zo opperbest waren. Dergelijke hervormingen werden doorgevoerd tegen de achtergrond van een buitenlandse agressie, een internationale grondstoffencrisis en van het schuldenprobleem van de Derde Wereld. De economie moest dus wel de zwakke schakel zijn.

Reeds midden de jaren '80 analyseerde Tomas Borge, een van de leiders van de revolutie, de kansen voor het nieuwe Nicaragua als volgt. "Zolang we de mensen kunnen overtuigen de nodige inspanningen te leveren (economisch en militair) zolang zal de kans op een nieuwe maatschappij blijven bestaan. De dag dat deze overtuiging niet meer door een meerderheid van de bevolking wordt gedragen zal het gedaan zijn met ons sandinistisch experiment."

De eerste regering van het sandinisme was breed samengesteld met vertegenwoordigers van zowel het FSLN als van de burgerij. Een deel van deze burgerij koos op korte termijn echter eieren voor haar geld en wendde zich af van de revolutie. Een ander deel, politiek vertegenwoordigd in de PLI en PPSC, bleef in de regering tot aan de verkiezingen van 1984. Nicaragua werd toen omgevormd naar een klassieke parlementaire democratie, tot dan was de wetgevende vergadering samengesteld uit vertegenwoordigers van de verschillende bevolkingsgroeperingen (verschillende politieke partijen, patronaat, vakbonden, vrouwenbewegingen, inheemsen etc.). Bij de tweede verkiezingen van februari 1990 werd met zware Amerikaanse druk en financiële en politieke steun een oppositiefrent samengeklit rond de kandidatuur voor het presidentschap van

Violeta Chamorro. Tegen alle voorspellingen in won deze verzamelde oppositie de verkiezingen: het einde van het sandinistisch bewind.

De strijd rond de verdeling van de gronden in het land (onteigende eigenaars eisten hun gronden terug) kon weer oplaaien. De krachtsverhoudingen waren echter niet meer in het voordeel van de kleine boeren en de (land)arbeiders. Zoals overal in de wereld werd onder de nieuwe Nicaraguaanse regering een algemene privatiseringsgolf ingezet (telecommunicatie, ziekenhuizen...).

BESLUIT

Nicaragua is ten onder gegaan omdat het durfde een eigen politiek uit te stippelen, omdat het zich verzette tegen de neoliberalisering, en daarbij van een te zwakke basis moest vertrekken. Zoals zovele andere postkoloniale experimenten in bijvoorbeeld Afrika of Azië, had Managua heel snel af te rekenen met een sterk georganiseerde en gesubsidieerde "contra" beweging. De revolutie in het buurland El Salvador werd door een enorme financiële investering in materiaal en opleiding door de Verenigde Staten tegengehouden. Het kleine eiland Grenada werd met een militaire invasie bedacht. Eén Nicaragua was meer dan genoeg. De verschillende regeringen Reagan waren voorzal bevreesd voor het uitbreiden van de regimes die het zelfbeschikkingsrecht in praktijk brachten.

De strijd rond de eigen keuze van het politiek en economisch systeem in een land dat tot de achtertuin van de VS behoorde, viel in het voordeel uit van het imperialisme.

Uit de manier waarop de sandinisten de macht hebben kunnen veroveren, hebben de strategen van Washington wel lessen getrokken. Als later dictator Marcos van de Filippijnen onder druk komt te staan, doen de VS niet de minste poging om hem nog langer aan de macht te houden. Hij wordt snel gedumpte en vervangen door een 'democratisch' alternatief.

¹ CEAL information. Document secret sur la politique Reagan pour l'Amérique Latine. N° spécial décembre 1981

'HOEZO, GELIJKE KANSEN'

Met deze campagne wil Initiatief¹ de mensen in Vlaanderen sensibiliseren rond de ongelijkheid van kansen die o.m. allochtonen op een aantal terreinen in onze samenleving ondervinden. Veel te veel mensen voelen zich bedreigd, onzeker, gepasseerd...

En terwijl men overspoeld wordt met allerlei goedmenende campagnes, ontbreekt te vaak de gelegenheid om er eens goed over te kunnen "klappen": 'Hoezo, gelijke kansen' wil die kans wel bieden. Clubs, comités, verenigingen enz. kunnen een beroep doen op een gespreksleider om te discussiëren over gelijke kansen in onderwijs, tewerkstelling, asiel en migratie, politieke en burgerlijke rechten. Om in de sfeer te komen wordt er een uitdagende video getoond, waarna op basis van een aantal probleemsituaties, telkens gepresenteerd met mogelijke, maar zeker niet perfecte oplossingen, het gesprek kan losbranden.

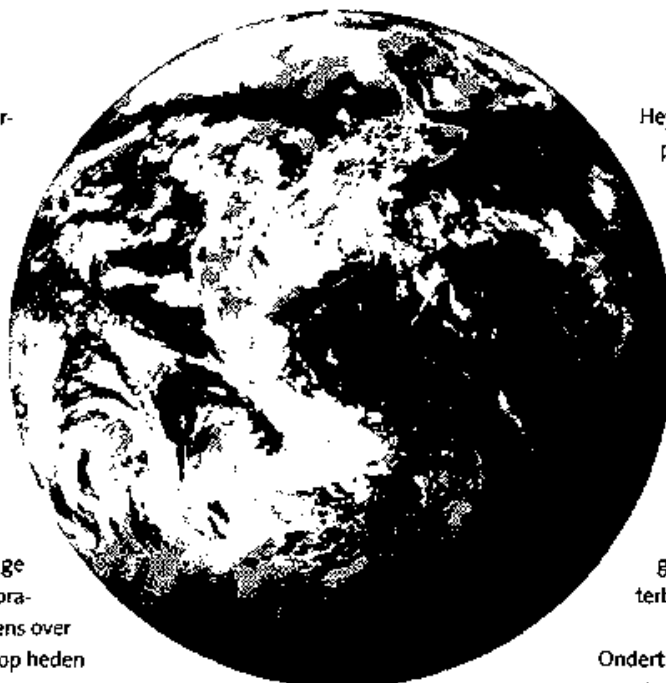
Niks is beter dan een praktijkvoorbeeld, en daarom organiseert Initiatief op vijf plaatsen in Vlaanderen een lanceerdebat. Een panel prominente of interessante figuren krijgt de video te zien, en mag zich daarna het hoofd breken over enkele probleemsituaties. Alles net hetzelfde als tijdens een gelijke-kansen-gesprek, met dat verschil dat er nu een publiek is dat meeluistert. Terwijl in een 'echt' gelijke-kansen-gesprek elke aanwezige gestimuleerd wordt om mee te praten. Hieronder vindt U de gegevens over de lanceerdebatten, zoals ze tot op heden bekend zijn.

ANTWERPEN

datum: woensdag 22 september, 2011
plaats: Provincieraadzaal, provinciehuis, Kon. Elisabethlei 22, 2018 Antwerpen
Voorlopig panel: Naima Charkaoui (Forum minderheden), Ilse Dielen (ACV), Katleen Van Brempt (SPA, Vlaams Minister van Mobiliteit, sociale economie en gelijke kansen), Monique Verdickt (Moeders voor Moeders) e.a. – *Info: 03. 226 36 32*

BRUSSEL

datum: vrijdag 1 oktober, 2011
plaats: stadhuis van Brussel, Grote Markt, Brussel
panel: Fouad Ahadir (Spirit), Marc Berghman (ACW), Eric Corijn (filosoof, VUB), Bruno De Lille (Brussels schepen gelijke kansen), Frans De Keyser (verbond van Brusselse ondernemingen), Karel Gacoms (ABVV), Roel Jacobs (publicist/stadsverteller), Meryem Kanmaz (vorseur Univ. Gent), Guido Minne (directeur

Beursschouwburg), Nick Trachet (columnist, Brussel Deze Week), Nancy Van Espen (UNIZO) – *Info 02/ 502 38 80*

AALST

datum: maandag 11 oktober, 2011
plaats: G.C. De Nieuwbeek, Nieuwbeekstraat 35, 9300 Aalst
Info: 053/2113 27

GENT

datum: woensdag 13 oktober, 2011
plaats: De Centrale, Kraamkinderstraat 2, 9000 Gent
Guido De Leeuw (VZW Trefpunt), Martine De Regge (Gents schepen sociale zaken), Marc Buysse (ACV) – *Info, 09/ 225 38 53*

SINT-NIKLAAS

datum: dinsdag 26 oktober, 2011
plaats: Openbare Bibliotheek, P.

Heymansplein, 9100 Sint Niklaas
panel: Ozgür Yurdaer (ACV), Astrid Faelens (ABVV), Henriette Praet (vzw Vrouwencentrum), Ali Salmi (vzw Pico), Kris Van der Coelden (schepen sociale zaken) – *info 03/ 777 05 11*

We hopen dat U tijd kunt vinden of maken om op z'n minst één van deze lanceerdebatten mee te maken. Want we denken dat dit een stimulans voor U zal zijn om zelf in eigen kring een gelijke-kansen-gesprek te organiseren, of om uw achterban te stimuleren dit te wagen.

Ondertussen kan U voor meer informatie terecht op de website 'www.gelijke-kansen-gesprekken.be' voor gedetailleerde informatie over de campagne. Wilt u een gelijke-kansen-gesprek organiseren, dan kan U een gespreksbegeleider boeken op tel.: 02/ 502 00 50 (vragen naar Linh), hebt u nog wat inhoudelijke vragen, bel dan naar 03/281 15 05 (VAKA/Hand in Hand) of wenst U betrokken te worden bij de lanceerdebatten, of op een of andere manier een handje toe te steeken, bel dan naar de nummers vermeld per lanceerdebat, of naar de algemene coördinatie 02/ 502 38 80 (vragen naar Bernard)

¹ INITIATIEF is een samenwerking van 11.11.11., ABVV, ACV, ACW, Brussels Gekleurd, Chirojeugd Vlaanderen, Forum van Etnisch-Culturele Minderheden, Kerkwerk Multicultureel Samenleven, Objectief-beweging voor gelijke rechten, VAKA/Hand in Hand, Vlaams Minderhedencentrum, SoCiuS/steunpunt sociaal-cultureel volwassenenwerk.

HET ANDERE BOEK

PLANTIJN HOGESCHOOL
MEISTRAAT 5, 2000 ANTWERPEN

ZATERDAG 2 OKTOBER 10 TOT 19U
ZONDAG 3 OKTOBER 10 TOT 18U
Boekenbeurs met stands van meer dan honderd uitgeverijen, antiquariaten en organisaties. Auteursfestival, Jeugdprogramma, kinderopvang en café.

Bezoek de stand van VREDE

KATE KOLLWITZ VREDESLOOP LEPER

ZATERDAG 23 OKTOBER 2004
GEEN GELD VOOR OORLOG

Loopwedstrijden (korte afstanden voor kinderen; 6 of 12 km voor joggers)
Wandelen in niemandsland
Motortocht

Noordervleugel Lakenhallen
14uur: aanvang

17uur: informatief programma

- debat met Mohamed Hassan (auteur van "Irak, oog in oog met bezetting"), prof. Lieven De Cauter (Brussels Tribunal) en Piet Chilenes (In Flanders Fields)
- strijdkoor Wak maar Porper n.a.v. h. Pablo Neruda jaar

inschrijvingen en informatie:

www.vredesloop.be

Nowak Bianca, Windeweg 64 8900 leper
vredesloop@tiscali.be

.....

STUDIEDAG

Vergrijzing: een probleem?

De onzekere toekomst van de sociale zekerheid

2 OKTOBER 2004 9U30 - 17U

Vergrijzing is een sleutelwoord geworden voor een veel ruimer debat over het geheel van de Sociale Zekerheid, de tewerkstellingspolitiek en de rol die Europa in dat alles speelt.

Een vormingsdag om het aankomende debat te kunnen volgen en een eigen mening te vormen.

lesgevers: Freddy Merckx, huisarts en docent Sociale School Heverlee; Koert Dries, secretaris LBC-NVK; Jozef Mampuy, hoofdredacteur Raak, KWB
Datum en plaats: Zaterdag 2 oktober (9u30 - 16u45), ACV-gebouw, Pletinckxstraat 19, Brussel.
Organisatie: Christenen voor het Socialisme, Beweging, Werkplaats voor Theologie en Maatschappij.
Inschrijving en inlichtingen: Cvs, Belgraderstraat 78, 2800 Mechelen. Tel. 015/41.64.84.
e-mail: christenen.v.h.socialisme@skynet.be

.....

Ontwikkelen en ontwapenen vredesconferentie

11 december 2004 De Markten Brussel
van 11 tot 18 u

De Europese Unie werkt hard aan haar gemeenschappelijke buitenlandse politiek. Maar is dat ook een vredesbeleid voor de wereld? Wat zijn de oorzaken van oorlog en geweld? Wat zijn de voorwaarden tot vrede? Een dag van discussie en actie-ideeën rond het bevorderen van menselijke veiligheid voor de wereldbevolking.

Lezingen, werkgroepen, discussies, actievoorstellen, film en video, info-stands.

Een organisatie van het nieuw vredesnetwerk: Attac, Christenen voor het Socialisme, Imavo, KP, Masereelfonds, Oxfam Solidariteit, Socialisme zonder Grenzen, Uilekot Herzele (Werkgroep internationale Solidariteit), Vonk, Vrede.

KBC BANT INVESTERINGEN IN CLUSTERBOMMEN

| Christophe Scheire |

KBC heeft als eerste bankgroep in België beslist niet meer te investeren in producenten van clusterbommen. Netwerk Vlaanderen, Forum voor Vredesactie, Voor Moeder Aarde en Vrede voeren sinds oktober 2003 campagne tegen de investeringen van Belgische bankgroepen in wapens, waaronder clusterbommen. Onder druk van de campagne 'Mijn Geld. Goed Geweten?' heeft KBC nu een belangrijke stap gezet in de richting van een vreedvoller investeringsbeleid.

Clusterbommen zijn wereldwijd omstrede. Na de lancering verspreidt een clusterbom een groot aantal kleinere bommen over een groot gebied, gaande van enkele voetbalvelden tot enkele honderden hectares. Deze wapens zijn dan ook allesbehalve accuraat. Bovendien explodeert een deel van de munitie niet, waardoor mijnevelden gecreëerd worden. Clusterbommen werden massaal ingezet in de oorlogen in Joegoslavië, Afghanistan en Irak en eisten er talloze burgerslachtoffers. De Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk dropten in 2003 ongeveer 13.000 clustermunities in Irak. De aanvallen met clusterbommen waren in Irak de belangrijkste oorzaak voor burgerslachtoffers tijdens het conflict.

KBC heeft beslist geen kredieten meer te verlenen aan of niet meer actief te beleggen in ondernemingen die clusterbommen produceren. Hiermee gaat KBC verder dan haar wettelijke verplichtingen. In tegenstelling tot antipersoonsmijnen zijn clusterbommen immers wettelijk niet expliciet verboden. KBC neemt met haar nieuwe beleidsstap dan ook een duidelijk ethisch standpunt in. KBC verklaart de uitsluiting van clusterbommen door te stellen dat 'er een internationale consensus bestaat dat deze wapens de voorbije jaren een onevenredig leed berokkenden ten aanzien van o.m. burgerslachtoffers'.

Rekening houdend met de contractuele verplichtingen zal KBC ook haar bestaande engagementen met dergelijke bedrijven systematisch

afbouwen.

Helaas geldt de uitsluiting van clusterbomproducenten nog niet voor de indexfondsen van KBC.

In een rapport onthulde Netwerk Vlaanderen in het voorjaar van 2004 dat AXA, DEXIA, Fortis, ING en KBC investeerden in producenten van clusterbommen. Ook na het verschijnen van het rapport is Netwerk druk blijven uitoefenen op KBC en heeft Netwerk haar bewijsmateriaal ter beschikking gesteld van de bank. Het gaat hier niet om de minste producenten. Clusterbomproducenten die niet meer door de beugel kunnen voor KBC zijn bijvoorbeeld Lockheed Martin, Raytheon, EADS, ATK en het Belgische Forges de Zeebrugge. Lockheed Martin is de grootste

wapenproducent ter wereld, EADS de 2e grootste in Europa. Met dit nieuwe beleid worden dus een aantal grote wereldspelers in de wapenindustrie uitgesloten van banden met de KBC groep. Netwerk Vlaanderen, Forum voor Vredesactie, Voor Moeder Aarde en Vrede juichen deze stap van KBC toe en hopen dat de andere bankgroepen het voorbeeld van KBC zullen volgen. De initiatiefnemers van 'Mijn Geld. Goed Geweten?' hopen dat KBC in de nabije toekomst nog verdere stappen zal zetten in de richting van een wapenvrije investeringspolitiek.

Wapens tegen het vuur. De 11-jarige jongen is een overlevende van een clusterbom.

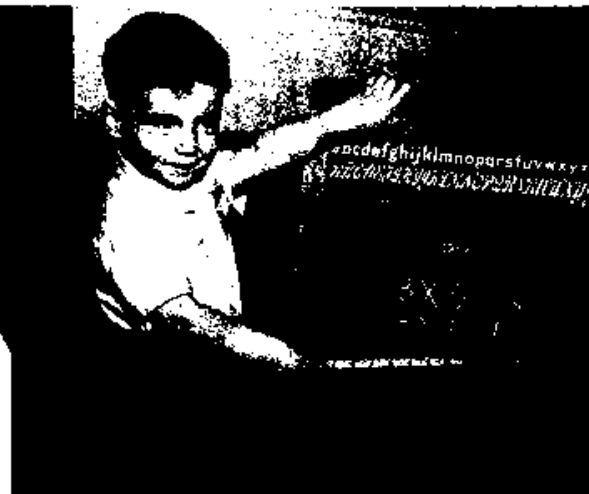
Christophe Scheire is stafmedewerker van Netwerk Vlaanderen.

TEZOTOMLOSTELOPEN

TE ZOT

Financieel Actie Netwerk presenteert:

Leve de fiscus!

ZONDAG 24 OKTOBER EEN FISCALE WANDELING DOOR CENTRUM GENT

Kiosk, Kouter, van 11u tot 13u:

De Propere Fanfare van de Vieze Gasten. Infostand FAN. Start wandeling.

ACV-gebouw, Poel, van 13u30 tot 16u30:

"Teveel vermogen kan de gezondheid schaden". Gooi je argumenten tegen vermogensbelasting in de boksring. Wij weerleggen ze met plezier. Bovendien presenteren we iets nieuws: de Algemene Sociale Bijdrage! Organisatie: ACV en KWB.

ABVV-gebouw, Vrijdagsmarkt, Eduard Anseelezaal (ingang via Meerseniersstraat), van 14u tot 16u30:

Hoger-Lager! Doe de belastingstest met bekende Gentenaars. Alles wat u altijd reeds over belastingen wilde weten in het spel met de kaarten. Deze quiz populaire wordt geleid door Mong Rosseel (Vieze Gasten) en John Vandaele (Mo magazine). Bekende Gentenaars die het spel spelen: Daniel Termont, Geertrui Daem, Dany Vandebossche, Freek Neiryck, Jacky Dewaele, Mil Kooyman, enz... Organisatie: ABVV Scheldeland.

Zaal De Rode Pomp, Nieuwpoort, van 14u tot 16u30:

"Blij met een belasting: de Tobintaks!". Wij maken voor u duidelijk waarvoor de Tobintaks dient, geven een overzicht van de bewogen en succesvolle carrière van de Tobintaks in de Belgische en Europese politiek en werpen een blik vooruit op het parcours dat nog voor ons ligt. Organisatie: 11.11.11 en Broederlijk Delen.

Lakenhalle Belfort, eerste bovenzaal, van 14u tot 16u30:

"Enkel de gewone mensen betalen belastingen..." zei Leona Helmsley, één van de rijkste vrouwen van de VS, ooit. Attac Vlaanderen tovert de Lakenhalle om in een interactief belastingparadijs en toont hoe bedrijven en grote vermogens belastingen ontwijken. Organisatie: Attac-Vlaanderen.

Kunstencentrum Vooruit, Theaterzaal, Sint-Pietersnieuwstraat 23, van 17u tot 20u30:

"De grote fiscale finale: gejaagd door de winst!"

van 17u tot 18u: Knackjournalist Frank Demets over **"brauderen is kinderspel!"**

van 18u tot 19u: Mong Rosseel en John Vandaele spelen belastingspel **"Hoger-Lager" met bekende Gentenaars** zoals burgemeester Frank Beke, Vera Dua, Lieve Blancquaert, Anne Van Lancker.

van 19u tot 20u30: slotconcert met **VANFAERE DE CONCURRENSE**.

FAN is een netwerk van NGO's, vakbonden en sociale bewegingen dat samen actie voert voor een sociaal rechtvaardige en ecologisch duurzaam belastingssysteem. Leden van FAN zijn ABVV Scheldeland, ACU, Attac Vlaanderen, BBL, Broederlijk Delen, Netwerk Vlaanderen, Oxfam Solidariteit, Oxfam Wereldwinkels, VODO en 11.11.11.
Info FAN: d.stijmoosterlyncck@lancaster.ac.uk